

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ANAYASA KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

15'inci Toplantı

20 Temmuz 2017 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- AÇIKLAMALAR

1.- Mardin Milletvekili Mithat Sancar'ın, (2/1783) esas numaralı İç Tüzük Teklifi'nin 15'inci maddesiyle ilgili bir değişiklik önergesi varsa öncelikle verilmesine, eski metin üzerinden devam etmenin faydasının olmadığına ilişkin açıklaması

2.-Mardin Milletvekili Mithat Sancar'ın, madde üzerinde konuşmalar tamamlandıktan sonra teklif sahiplerine söz verilmesinin uygun olacağına ilişkin açıklaması

3.- Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak'ın, Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in (2/1783) esas numaralı İç Tüzük Teklifi'nin 15'inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

4.- İstanbul Milletvekili Haydar Ali Yıldız'ın, Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in (2/1783) esas numaralı İç Tüzük Teklifi'nin 15'inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

5.- Ankara Milletvekili Murat Alparslan'ın, Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in (2/1783) esas numaralı İç Tüzük Teklifi'nin 15'inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

6.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, İstanbul Milletvekili Haydar Ali Yıldız ile Ankara Milletvekili Murat Alparıslan'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

7.- İstanbul Milletvekili Markar Eseyan'ın, Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in (2/1783) esas numaralı İç Tüzük Teklifi'nin 15'inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

8.- Mardin Milletvekili Mithat Sancar'ın, Komisyon Başkanı Mustafa Şentop'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

9.- İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in, Komisyon Başkanı Mustafa Şentop'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

10.- Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak'ın, İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın (2/1783) esas numaralı İç Tüzük Teklifi'nin 15'inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

11.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

12.- Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak'ın, İç Tüzük Teklifi'nin son derece önemli, doğru ve isabetli bir teklif olduğuna, daha etkin, daha verimli bir Meclis çalışması sağlayabileceğine inandığına ve katkı sağlayan tüm milletvekillerine teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması

13.- Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş'ın, katkı yapan tüm milletvekillerine teşekkür ettiğine, bu düzenlemeyle muhalefetin sesini kısmak ve İç Tüzük'ün 160 ve 161'inci maddelerini değiştirmek gibi bir niyetlerinin olmadığına ilişkin açıklaması

14.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Ankara Milletvekili Murat Emir'in (2/1783) esas numaralı İç Tüzük Teklifi'nin 17'nci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine, CHP'nin Anayasa ve İç Tüzük çalışmalarında ana muhalefet partisi olmasının sorumluluğunu ve inisiyatifini üstlenmediğine, İç Tüzük değişikliğinde öngörülen disiplin cezalarına ve katkıda bulunan bütün milletvekillerini sevgi ve saygıyla selamladığına ilişkin açıklaması

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi (2/1783) (Alt komisyon metni)

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARINI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Şentop'un, İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın (2/1783) esas numaralı İç Tüzük Teklifi'nin 15'inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Mustafa Şentop'un, İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir ve Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın (2/1783) esas numaralı İç Tüzük Teklifi'nin 16'ncı maddesi üzerinde yaptıkları konuşmalardaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

3.- Komisyon Başkanı Mustafa Şentop'un, Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın (2/1783) esas numaralı İç Tüzük Teklifi'nin 16'ncı maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ANAYASA KOMİSYONU
15'inci Toplantı
20 Temmuz 2017 Perşembe

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Anayasa Komisyonu saat 15.11'de açılarak üç oturum yaptı.

Mardin Milletvekili Mithat Sancar,

(2/1783) esas numaralı İç Tüzük Teklifi'nin 15'inci maddesiyle ilgili bir değişiklik önergesi varsa öncelikle verilmesine, eski metin üzerinden devam etmenin faydasının olmadığına,

Madde üzerinde konuşmalar tamamlandıktan sonra teklif sahiplerine söz verilmesinin uygun olacağına,

Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak,

İstanbul Milletvekili Haydar Ali Yıldız,

Ankara Milletvekili Murat Alparlan,

İstanbul Milletvekili Markar Eseyan,

Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in (2/1783) esas numaralı İç Tüzük Teklifi'nin 15'inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Engin Altay, İstanbul Milletvekili Haydar Ali Yıldız ile Ankara Milletvekili Murat Alparlan'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine,

Mardin Milletvekili Mithat Sancar, Komisyon Başkanı Mustafa Şentop'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir, Komisyon Başkanı Mustafa Şentop'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak, İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın (2/1783) esas numaralı İç Tüzük Teklifi'nin 15'inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal, Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak, İç Tüzük Teklifi'nin son derece önemli, doğru ve isabetli bir teklif olduğuna, daha etkin, daha verimli bir Meclis çalışması sağlayabileceğine inandığına ve katkı sağlayan tüm milletvekillerine teşekkür ettiğine,

Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş, katkı yapan tüm milletvekillerine teşekkür ettiğine, bu düzenlemeyle muhalefetin sesini kısmak ve İç Tüzük'ün 160 ve 161'inci maddelerini değiştirmek gibi bir niyetlerinin olmadığına,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, Ankara Milletvekili Murat Emir'in (2/1783) esas numaralı İç Tüzük Teklifi'nin 17'nci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine, CHP'nin Anayasa ve İç Tüzük çalışmalarında ana muhalefet partisi olmasının sorumluluğunu ve inisiyatifini üstlenmediğine, İç Tüzük değişikliğinde öngörülen disiplin cezalarına ve katkıda bulunan bütün milletvekillerini sevgi ve saygıyla selamladığına,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Komisyon Başkanı Mustafa Şentop,

İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın (2/1783) esas numaralı İç Tüzük Teklifi'nin 15'inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir ve Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın (2/1783) esas numaralı İç Tüzük Teklifi'nin 16'ncı maddesi üzerinde yaptıkları konuşmalardaki bazı ifadelerine,

Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın (2/1783) esas numaralı İç Tüzük Teklifi'nin 16'ncı maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin açıklamalarda bulundu.

Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi (2/1783) alt komisyon metni üzerinden görüşmelerine devam edilerek kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 23.31'de toplantıya son verildi.

20 Temmuz 2017 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.11

BAŞKAN: Mustafa ŞENTOP (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Reşat PETEK (Burdur)

SÖZCÜ: Abdurrahman ÖZ (Aydın)

KÂTİP: Muhammet Emin AKBAŞOĞLU (Çankırı)

(Oturum, Sözcü Abdurrahman Öz tarafından açıldı)

BAŞKAN – Anayasa Komisyonumuzun değerli üyeleri, kıymetli milletvekili arkadaşlarım; İç Tüzük görüşmelerine kaldığımız yerden devam ediyoruz.

15’inci maddeyle ilgili görüşmelere başlamıştık, 15’inci maddeyle ilgili görüşmelere kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Söz talep eden Sayın Sancar, buyurun.

II.- AÇIKLAMALAR

1.- Mardin Milletvekili Mithat Sancar’ın, (2/1783) esas numaralı İç Tüzük Teklifi’nin 15’inci maddesiyle ilgili bir değişiklik önergesi varsa öncelikle verilmesine, eski metin üzerinden devam etmenin faydasının olmadığına ilişkin açıklaması

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Görüşmelere kaldığımız yerden devam etmek yerine, kısa bir açıklamayla başlamanızı rica edeceğim. Dün zaten görüşmeleri sürdürüyorduk ve vakit de çok geç olmamıştı, diğer günlere göre daha çalışabileceğimiz en az iki üç saat vardı. Dolayısıyla görüşmelere dün ara verilmesinin herhâlde bir sebebi vardır. Eğer görüştüğümüz maddeyle ilgili teklif sahiplerinin bir değişiklik önergesi varsa onu öncelikle verin, görüşmelere öyle devam edelim. Yoksa her şey eski metin üzerinden devam etmenin bir faydası yok.

BAŞKAN – Ben de aynı kanaatteyim.

Görüşmelere 15.45’e kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.13

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 16.02

BAŞKAN: Mustafa ŞENTOP (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Reşat PETEK (Burdur)

SÖZCÜ: Abdurrahman ÖZ (Aydın)

KÂTİP: Muhammet Emin AKBAŞOĞLU (Çankırı)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, toplantıya kaldığımız yerden devam ediyoruz.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi (2/1783)
(Alt komisyon metni)

BAŞKAN - Önergeyi okutacaktık, onun için ara vermiştik.

Bir önerge var, onu okutuyorum.

MUSA ÇAM (İzmir) – Önerge dağıtılmıyor mu Sayın Başkan?

BAŞKAN – Dağıtacağız.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Başkanım, dağıtıldıktan sonra okunması esastır.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan, o gelinceye kadar bir özel merakımı anlatabilir miyim?

BAŞKAN – Anayasa Komisyonu Türkiye'nin bütün meselelerinin konuşulduğu bir Komisyon oldu, ben çok memnun oldum bundan. Konuşuyoruz, çözüm üretmiyoruz ama olsun, yani olabilir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Anayasayla ilgili zaten.

BAŞKAN – Şanlıurfa'ya biraz sonra geleceğiz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yok, o değil değil, konuyla ilgili yani hakikaten.

BAŞKAN – Okutuyorum, buyurun.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nde Değişiklik Yapılmasına Dair İç Tüzük Teklifi'nin 15. maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Parsak	Kemalettin Yılmaztekin	Muhammet Emin Akbaşoğlu
Afyonkarahisar	Şanlıurfa	Çankırı
Haydar Ali Yıldız	Abdurrahman Öz	Oktay Öztürk
İstanbul	Aydın	Mersin
	Yusuf Başer	
	Yozgat	

Madde 15

Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 161'inci maddesinin birinci fıkrasının (3) ve (5) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bent eklenmiştir.

“3. Görüşmeler sırasında Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisine, Başkanına, Başkanlık Divanına, Başkanlık görevini yerine getiren Başkanvekiline, milletvekiline, Türk Milletinin tarihine ve ortak geçmişine, Anayasanın ilk dört maddesinde çerçevesi çizilen Anayasal düzene hakaret etmek ve sövmek, Türkiye Cumhuriyetinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü esasında Anayasada düzenlenen idari yapısına aykırı tanımlamalar yapmak;”

“5. Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna ve komisyonlara silahlı olarak girmek;”

“7. Fiili saldırıda bulunmak.”

Gerekçe:

Madde metninde yapılan değişiklikle, İç Tüzük'ün 161'inci maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendinin; “Görüşmeler sırasında Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisine, Başkanına, Başkanlık Divanına, Başkanlık görevini yerine getiren Başkanvekiline, milletvekiline, Türk Milletinin tarihine ve ortak geçmişine, Anayasanın ilk dört maddesinde çerçevesi çizilen Anayasal düzene hakaret etmek ve sövmek, Türkiye Cumhuriyetinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü esasında Anayasada düzenlenen idari yapısına aykırı tanımlamalar yapmak;” şeklinde düzenlenerek daha açık ve anlaşılır olması amaçlanmıştır.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) - Öğrenmek için soruyorum: 15'inci madde üzerinde görüşmeler bitmiş miydi?

BAŞKAN – Başlamıştı, devam ediyordu.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Devam ederken bu önerge...

BAŞKAN – Devam ederken...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Madde üzerinde görüşme devam edecek, öyle anlıyorum.

BAŞKAN – Arkadaşlar, kusura bakmazsanız ben de bir söyleyeyim bir değişikliği, fark etmişsinizdir, onun için “yavaş” dedim.

Hani, “Görüşmeler sırasında Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisine ve Başkanına, Başkanlık Divanına, Başkanlık görevini yerine getiren Başkanvekiline ve milletvekiline,” Buradaki hakaret etmeyi çıkarttık, toplamış olduk diğer ifadelerle birleştirmiş olduk.

“Türk Milletinin tarihine ve ortak geçmişine, Anayasanın ilk dört maddesinde çerçevesi çizilen Anayasal düzene hakaret etmek ve sövmek,” Yani değişikliğin çerçevesi bu, diğer şeyler, yukarıdaki kısım en alttaki ibare aynen kaldı. Önerge bununla ilgili bir önerge.

Devam edelim görüşmelere.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – 14'üncü madde ile ilgili bir değişiklik önergesi yok değil mi?

BAŞKAN – Yok, bu 15'le ilgili.

15'inci madde üzerinde Sayın Emir.

Buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Gerçi, dün akşam 15'inci madde üzerinde konuşurken Sayın Eseyan'ın ve benim bu konudaki tartışmalarımız bence bir seviye kattı bu maddenin anlaşılması noktasında ve bu anlamda da bu düzenlemeyi bir önceki hâline göre biraz daha olgunlaşmış, biraz daha netleşmiş bulduğumu ifade etmeliyim ancak yine hâlâ burada sorunlu alanlar olduğunu da tutanaklara geçirmem lazım.

Şimdi, sövmek ve hakaret etmek elbette ki kabul edilebilecek bir şey değildir. Hiç kimsenin, hiçbir milletvekilinin anayasal düzene ve Anayasa'mızın ilk dört maddesinde belirlenen niteliklerimize hakaret etme, sövme hakkı olamaz, bu düşünülemez bile. Ama, bunun Genel Kurul...

BAŞKAN – Mevcutta da vardı zaten.

MURAT EMİR (Ankara) – Evet, evet, ben bir defa daha tutanağa girsin diye söylüyorum.

Ancak, yine partimizin görüşlerini ifade etmekte ve o sınırı belirtmekte yarar görüyorum. Eleştiri, bu kapsamın dışında olmalıdır. Çünkü Anayasa'mızın maddeleri de anayasal düzen de eleştiriye açık alanlardır; eleştirilmeli, tartışılmalı en geniş biçimde ama bunun sınırı elbette hakaret ve sövme olmalıdır.

Şimdi, buradaki yine sorunlu alanlardan birisinde de düzeltilme yapılmış olmasını arzu ederdim. Şöyle bir şey var: Bir milletin tarihine, ortak geçmişine ne kadar tartışmalı olursa olsun çünkü bunun tartışmalı, subjektif, bulunduğu yere göre değişen, zamana göre değişen olduğunu biliyoruz. Ama, ne olursa olsun hakaret etme yine kabul edilemez. Ancak, "itham" dediğiniz şey biraz daha geniş bir kavram. Çünkü, bazen eleştiri sınırları içerisinde, tarihsel gerçeklikler içerisinde ne kadar yanlış olursa da olsun, biz katılalım, katılmayalım, bazı ithamlarda bulunulabileceğini düşünüyoruz. Dolayısıyla, buradaki ithamın geniş olduğunu, hakaretin yeterli olacağını ifade etmek isterim. Bu yönüyle düzenleme hâlâ eksiklikler içeren...

BAŞKAN – İtham yok.

MURAT EMİR (Ankara) – "Hakaret ve ithamda bulunmak..."

BAŞKAN – Onu çıkardık oradan.

MURAT EMİR (Ankara) – "Ortak geçmişine" dönük mü? Tamam, bu hâliyle, evet, ben onu yazılı metinde görmediğim için, bu da isabetli, evet, yani bu da önemli. Bu maddeyle ilgili olarak sadece sınırlı olarak şunu söyleyeyim: Burada eleştiri sınırları daraltılmamalıdır. Anayasal düzende "ortak tarih, geçmiş" dediğimiz şey de artık ne anlıyorsak sonuna kadar eleştirilebilmelidir ama sövmek ve hakaret etmek elbette ki yüce Meclisin çatısı altında kabul edilemeyecek bir şeydir.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Emir.

Sayın Beştaş...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Doğrusu, 12 Temmuzdan beri Anayasa Komisyonundaki görüşmelerimiz devam ediyor alt komisyonla birlikte. Burada birçok meseleyi konuştuk ve gerçekten amacımız bizim Halkların Demokratik Partisi olarak hepimiz birden bu değişiklik teklifinin gerçekten hem disiplin hukukuna hem Anayasa'ya hem Ceza Kanunu'nun ilgili hükümlerine birbiri içinde tutarlı olup olmadığı yönleriyle değerlendirmeler yaptık. Ayrıca, özellikle darbe anayasasının, 82 Anayasası'nın âdetâ ödüllendirilerek, tekrar güncellenerek İç Tüzük'e konması üzerinde eleştirilerimizi ve değişikliğin nasıl olması ve nasıl olmaması gerektiği konusunda görüşlerimizi ifade ettik.

Şimdi, elimizdeki değişiklik teklifinde sizin de ifade ettiğiniz gibi aslında değişen şey: Cümleler birleştirilmiş, “hakaret” ve “sövme” “tahkir ve tezyif” yerine ve “itham” yerine konulmuş vaziyette ama ilk dört maddede çerçevesi çizilen “anayasal düzen” kavramı kalıyor aynen, en çok eleştirdiğimiz mesele. Diğeri de, Türkiye Cumhuriyeti’nin idari yapısına aykırı tanımlamalar meselesi. Buna ilişkin de bizler hepimiz, Halkların Demokratik Partisine üye milletvekilleri olarak Türkiye Cumhuriyeti devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü esasında Anayasa’da düzenlenen “idari yapısına aykırı tanımlamalar” kavramının çok geniş, çok esnek ve bunun her şekilde farklı yorumlanabileceğine dair yine görüş ve eleştirilerimizi sunmuştuk.

Şimdi, şunu ifade etmek istiyorum: Bir kere Sayın Başkan, bizzat sizinle birlikte çalıştığımız için çok iyi biliyorum, siz yokken gıyabınızda konuşmalarımızda burada uzun uzun okudum, bir daha okumayacağım ama Anayasa’nın ilk dört maddesi tartışılırken iki yıl yaptığımız Anayasa Uzlaşma Komisyonu toplantılarında bizzat sizin ve diğer iktidar partisi milletvekillerinin Anayasa’nın ilk dört maddesine dair eleştirileri, söylemleri ve değişiklik önerileri hafızalarımızda ve tutanaklarda canlılığını koruyor, çok uzun bir tarih geçmedi, sadece birkaç yıldan söz ediyorum ve orada, ben burada açıklamıştım, yine söyleyeyim: Anayasa’nın ilk üç maddesinde cumhuriyetle, yönetim şekliyle ya da başkentiyle, marşıyla bir sorunumuz olmadığını biz de Komisyonunda söylemiştik ve tutanaklara geçmişti ama bu Anayasa’nın ilk dört maddesiyle sorunumuz olmadığı anlamına gelmiyor. Mesela, benim şöyle bir sorunum var, şahsi olarak değil, örnek vermişim, tekrar etmek istiyorum: “İnsan haklarına saygılı bir devlet” kavramı beni rahatsız ediyor. “İnsan haklarına saygılı” demek yerine “insan haklarına dayanan” kavram çok daha uygun ve darbecilerin insan haklarına koyduğu mesafeyi kaldırmamız gerekiyor. Neden saygılı olsun? Dayanılım biz temel hak ve özgürlüklere. Bu, böyle bir şey kabul edilemez. Ya da orada ilk üç maddede “devletin dili” kavramı var. Bu ne yazım açısından ne anlama açısından ne de anayasal değerler açısından kabul edilebilir bir şey değil. Nitekim orada yine resmî dil konusunda aşağı yukarı, muhalefete rağmen bir konsensüs oluşmuştu. Şimdi, bunlar ilk üç maddede yer alıyor ve ilk üç madde şu anda 4’üncü maddeyle birlikte bu Anayasa İç Tüzük değişiklik teklifinde dokunulmaz kılınıyor. Bu kabul edilemez. Bizden kırk yıl önce beş darbecinin yazdığı anayasa düzenlemelerini, anayasa metnini bizim bugün canhıraş bir şekilde savunmamız, bunu İç Tüzük’ümüze koymamız kabul edilemezdir. Bizler, biz parti olarak çok rahatlıkla söylüyoruz ama iktidar partisini ve diğer partileri de seçim kampanyalarından, programlarından, ilkelerinden çok iyi biliyoruz ki hepimiz Türkiye yurttaşlarına şu sözü verdik: Yeni, demokratik bir anayasa. Anayasanın içeriğine dair farklı sözler söylemiş olabiliriz, farklı vaatlerde bulunmuş olabiliriz ama dört partinin üzerinde uzlaştığı bir mesele var ki o da şudur: Darbe anayasasını yürürlükten kaldırma konusunda toplumda çok geniş anlamda bir uyuşma vardır, bir konsensüs vardır. Bu İç Tüzük’le iktidar partisi başta olmak üzere geçmişte söylediği her şeyin aksini yaşama geçirmektedir. Kendi geçmişini inkâr ediyor. Kendi geçmiş mevzuatını, külliyatını, siyasetini, söylemlerini bir defada askıya alıyor. Bunun bir izahı, kabul edilebilir bir yanı asla söz konusu değildir. Sayın Elitaş baştan beri gerçekten -ben kendi adıma mutlu oldum- burada takip ediyor İç Tüzük değişiklik tekliflerini ve diyor ki: “2013 yılında diğer partilerle bizim bir uzlaşma metnimiz var.” O uzlaşma metniyle ilgili ısrarla diyor ki: “Muhalefet partileri bu önerileri getirdi bu nedenle biz de buna sahip çıkıyoruz ve buraya getiriyoruz.” Şimdi, biz de şunu söylüyoruz: Sizin geçmişte uzlaştığımız, geçmişte savunduğunuz, geçmişte siyaseten arkasında durduğunuz ve vaat ettiğiniz her şeyin arkasında duruyor musunuz? Neden buna sahip çıkıyorsunuz da geçmişte Anayasa Uzlaşma Komisyonunda üzerinde uzlaştığımız resmî dil, 4’üncü maddenin değiştirilmesi, “İnsan haklarına dayanan” kavramını neden şimdi reddediyorsunuz? Dolmabahçe mutabakatının arkasında neden durmuyorsunuz? Geçmişte “Kürt realitesini tanıyoruz.” kavramına, “Kürt meselesi vardır.” meselesine neden sahip çıkmıyorsunuz? Sayın Erdoğan’ın bizzat kendisi bir televizyon konuşmasında

eyalet sistemine atıfta bulundu. Osmanlı döneminde Kürdistan ve Lazistan eyaletlerinin olduğuna dair açıklamalarına neden bugün sahip çıkılmıyor? Bizzat şu anda bakan düzeyinde olan, Cumhurbaşkanı düzeyinde olan, farklı milletvekili titrine sahip olan arkadaşlarımız neden geçmişte söyledikleri sözlerle sahip çıkmıyor da bugün Uzlaşma Komisyonunda şu anda kabul etmediğimiz ilkeler önümüze “Sizden işte şu arkadaşımız sahip çıkmıştı.” şeklinde bir beyanda bulunularak getiriliyor. İşte tam da burada tutarlılık önemli bir mesele. Bu metinde gerçekten ciddi bir iç çelişki, bir tutarlılık problemi olduğunun altını çizerek ifade ediyorum. Ve biz Halkların Demokratik Partisi olarak asla ve asla Anayasa'nın ilk dört maddesinin, 4'üncü maddesinin daha doğrusu... İlk üç maddeyle problemimiz olduğu için değil, biz Türkiye Cumhuriyeti devletinin bölünmesini savunduğumuz için değil, biz milletin bölünmesini savunduğumuz için değil, biz beş generalin gelecek yüz yıllık nesillerin iradesine ipotek vurmasını kabul etmiyoruz, bunu reddediyoruz ve bu ülkenin Türkiye'nin yeni bir anayasayı, demokratik bir anayasayı, çoğulcu bir anayasayı, hak ve özgürlüklere dayanan bir anayasayı hak ettiğini düşünüyoruz. Bizim HDP olarak bu konuda idari yapıya ilişkin önerilerimiz bir sır değil, biz yerinden yönetimi savunan bir partiyiz. Çoğulculuğu savunan bir partiyiz. Türkiye'de 80 milyon yurttaşın eşit ve özgür yurttaş olarak kendi diliyle, kimliğiyle, inancıyla, kültürüyle özgür yaşamasından yanayız ve şimdi karşımıza çıkan şey, bu İç Tüzük değişiklik teklifiyle bize diyorsunuz ki: Darbeci generallerin iradesini biz gelecek çocuklarımıza, torunlarımıza, nesillerimize koruyarak devredeceğiz. Bunu reddediyoruz, bunu kabul etmiyoruz, biz darbeci generallerin iradesine sahip çıkmıyoruz çünkü burada sorun yöntem sorunudur, sorun darbeye karşı olup olmamakla ilgilidir, sorun Anayasa'ya aykırı bir düzenleme yapmaktır.

Diğer yönden, bu idari yapısına aykırı tanımlamalar... Mithat Hoca gerçekten çok geniş, çok doyurucu, çok aydınlatıcı geniş bilgiler sundu. “İdari yapılanma ve ortak tarih” kavramı gerçekten kişiye göre değişik yorumlanabilecek, farklı yorumlanabilecek bir olgu olarak önümüzde duruyor. Osmanlı dönemi bizim ortak tarihimiz değil mi? Şu anda yeni Osmanlılık meselesi dünyada ve Türkiye'de bu kadar gündemdeyken ve Osmanlı'da kürdistan eyaleti orta yerde dururken biz darbecilerin düzenlediği idari yapıya niye sahip çıkıyoruz? Bu durumda kendi tarihimizi reddetmiş oluyoruz, ikisinden birini tercih etmemiz lazım ya darbecilerin iradesine sahip çıkacağız ya da kendi ortak tarihimize sahip çıkacağız.

Şimdi, Anayasa'nın 126'ncı maddesi –yanlış bilmiyorsam, rakamları karıştırıyorum bazen-merkezî idareyi düzenliyor. 126'ncı maddede yasama organının bu konuda... “Kamu hizmetlerinin görülmesinde verim ve uyum sağlamak amacıyla, birden çok ili içine alan merkezî idare teşkilatı kurulabilir. Bu teşkilatın görev ve yetkileri kanunla düzenlenir.” bu son fıkrası. Şimdi, teoride en azından bizim Anayasa'yı değiştirme yetkimiz varken yani pratikte çoğunluk yapıyor ama teorik olarak bizim kanun yapma konusunda irademiz ve oy kullanma hakkımız var halk adına. Anayasa burada dururken, 126'ncı madde, biz diyelim ki yerleşim yerlerini ya da yeni merkezî idare teşkilatı konusunda yetki ve kanunları düzenlerken örneğin “kürdistan” kavramını kullanırsak efendim ilk 4 maddeye aykırı bir tanımlama yapmış olacağız ya da lazistan ya da ne bileyim başka bir dolu şey. Ya da burada konuştuk, mesela Bingöl Çevlik'tir, Bingöllüler Bingöl'e Bingöl demezler Çevlik derler, Adıyaman'a Semsür derler, Diyarbakır'a Amed derler; şimdi, bu aykırı bir tanımlamadır. Ben buraya 3 tane klasör köy ve yerleşim ismi getirdim, hatta sayın milletvekillerine dedim ki: Köylerinizi söyleyin, 1968 yılında bunların isminin hepsi güncellendi ve şu anda yeni bir tablo var önümüzde. Siz kendinizi nereye ait hissediyorsunuz? Şimdi, böyle bir durumda ilimi, ilçemi, köyümü, kasabamı, her neyse, eski ismiyle anmak nasıl İç Tüzük ihlali olabilir?

Şimdi, diyeceksiniz ki -tabii bunu sizin adınıza söylemiyorum- farz edelim ki iktidar partisinden ya da MHP'den denilebilir ki: “Aslında kasıt bu değil.” Ama peki, kasıt bu değilse biz bunun aksine nasıl ikna olalım? Biz, o gün, Meclisi yöneten Meclis başkan vekilinin hiçbir kural olmadan, hiçbir ayrıntılı

tanım olmadan, hiçbir gerekçe olmadan bu kararı neye dayanarak, hangi ilkeye dayanarak vereceğine nasıl güvenelim? Ayrıca, hukuk ve kurallar güven üzerine tesis edilmez; ilkedir, soyut normdur ve bu soyut normlara can veren, güç veren onların tanımıdır ve gerekçesidir. Şimdi bu maddeye göre Anayasa'da düzenlenen idari yapıya aykırı tanımlamaların hepsi bu kapsamda değerlendirilebilir. Bu da asla ve asla kabul edilemez. Bu, çokça söylediğimiz üzere, bu Komisyonunda bu milletvekilinin sözünü yasaklamaktır; bu, milletvekilin vatandaşa hak olarak kabul ettiğimiz düşünce ve ifade özgürlüğünü tümüyle yok etmektir; bu, aslında teşbihte hata olmaz diyoruz ama bazen olabilir, şöyle bir arka plan mantığı vardır, para cezası alacağız, âdeta milletvekili işçi, o cezayı veren patron gibi bir ilişkiye dönüşmedir. "Ha, benim hoşuma gitmeyen –altını çizerek söylüyorum bu sübjektif bir kavramdır- bir nitelendirme yaparsan ben sana para cezası verebilirim." Şimdi, bunun İç Tüzük'te yer almasının bizim anayasal sistemimizle, bizim düşünce ve ifade özgürlüğüne yaklaşımımızla, bizim AİHM'nin altındaki imzamızla... Avrupa Birliğine girmeye aday olan bir ülke olarak biz bunu nereye koyacağız? Nasıl bunu savunabiliriz? Para cezasına karşı yargı yolu da yok. Kime şikâyet edelim biz Meclis başkan vekilini? Zaten Anayasa'ya aykırı bir İç Tüzük düzenlemesi var karşımızda. Açıkçası önceki günlerdeki söylemlerimi çok tekrar etmek istemiyorum ama dün uzun uzun, tutanaklarda mevcut, şu anda gelen düzenlemenin disiplin hukukuna uygun olmadığını ifade etmiştim, oraya atıfta bulunuyorum, burada İç Tüzük'te bir ceza tesis ediliyor, tanım yapılmadan bir cezai uygulama getiriliyor, bunun ayrıca düzenlenmesi gerekiyor. Yoksa bu, teknik açıdan da zaten Anayasa Mahkemesinden birazcık, yüzde 1 oranında Anayasa'yı savunma görevi devam ediyorsa, Anayasa'ya uygun karar verme görevi ve yaklaşımı devam ediyorsa bu İç Tüzük zaten Anayasa Mahkemesinden dönecek, bin kere dönecek. Ama şimdi bizim burada göz göre göre, bile bile lades deyip Anayasa'ya aykırı bu hükmü kabul etmemizin asla kabul edilebilir, hoş görülebilir bir yanı yoktur.

Değerli milletvekilleri, gerçekten söyleyecek çok söz var bu İç Tüzük değişiklik teklifine dair. Bizim zamanında eleştirilen, zamanında inkâr ve asimilasyon politikasını reddeden, demokratikleşmeyi savunan, ilerlemeyi savunan, düşünce ve ifade özgürlüğünün arkasında duran bir yaklaşımdan 180 derece bir dönüşümle inkâr, asimilasyon ve reddi temeline koyan, Kürtleri, Lazları, Çerkezleri, Alevileri, Ermenileri, tüm farklılıkları reddeden, temel kodlarına geri dönüştür bu. Bu, aslında Zilan'a sahip çıkmaktır, bu Koçgiri katliamına sahip çıkmak demektir. Biz, şimdi, Zilan'da Kasaplar Deresi'nde, Siirt'te öldürülen insanları diyelim ki Meclis kürsüsünde yıl dönümünde andık, orada, çukurlarda mezarları olmayan binlerce insanı andık diye, bu konuda farklı bir suç mu işlemiş olacağız? Yargının bile, yargı kararlarının bile çok çok gerisine giden, hiçbir uyum olmayan bir değişiklik kavramıyla karşı karşıyayız. Bu gerçekten çözümü değil çözümsüzlüğü, demokrasiyi değil faşizmi, demokrasiyi değil diktatörlüğü, totalitarizmi Türkiye yurttaşlarına dayatmadır. Biz bunu laf olsun diye söylemiyoruz, bunun dünyada bilimsel, teorik, sosyolojik, tarihsel tanımlamaları var. Dünya bu yollardan geçti, Avrupa iki yüz yıl Avrupa savaşları yaşadı, Yüzyıl Savaşları. Bugün geldiğimiz nokta, bizim o iki yüz yıl öncesine geri dönüşümüzdür. Türkiye bunu hak etmiyor, Türkiye yurttaşları bunu hak etmiyor. Eğer burada temel hareket noktası Kürt meselesiyse, Kürtlerin eşit ve özgür yurttaş olma konusunda mücadelesiyse bu boşa kürek sallamaktır. Kürt halkı, diğer Türkiye halklarıyla birlikte yüz yıldır bu topraklarda yaşıyor. Bu vatan Türklerin olduğu kadar Kürtlerin de vatanıdır, Çerkezlerin de vatanıdır, Lazların da vatanıdır. Bu nedenle, Kürt halkını reddeden, Kürtlüğe dair her sözü yasaklama potansiyelini güçlü bir şekilde içinde barındıran bu Tüzük gerçekten Türkiye'yi daha kötü günlere götürme kapasitesine sahiptir. Kürt meselesinin çözümü bellidir; demokratik bir anayasadır, ibrenin demokrasiden yana çevrilmesidir ve Kürtlerin Anayasa'da ana dille eğitim başta olmak üzere, kimlik, kültür haklarının tanınmasıdır, diğer bütün yurttaşlar gibi. Bu ülkede yeri geldiğinde "Kürtlerle Çanakkale'de, Kore'de birlikte savaştık." söylemleri söyleniyor, bu doğrudur. Bizim büyük büyük

dedelerimiz Kore'ye savaşmaya gittiler, Çanakkale'ye gittiler ama kuru bir kardeşlik söylemi Kürt halkını artık ikna etmiyor. Bu konuda yüz binler toprağa düştü. Artık biz HDP olarak diyoruz ki: Savaş yerine barış, şiddet yerine siyaseti konuşalım. Bu ülkede daha fazla, gerçekten, çocuklarımız ölmesin, toprağa düşmesin. Biz 7 Hazirandan sonra, bizzat Eş Genel Başkanımız Demirtaş, benim de katıldığım 11 illik bir mitingde gençlere şu çağırımı yaptık: "Sizin yerinize biz ölelim. Bırakın, bu yetkiyi verdiniz, biz Parlamentoda sizi savunalım." Ama bugün barışı savunan, demokratik siyaseti savunan milletvekilleri ve eş genel başkanlarımız cezaevinde; bunun izahı asla mümkün değil. 92 darbesine mahkûm edenler... Bizzat iktidar partisi bugün 92 darbesinden Leyla Zana'nın, Selim Sadak'ın, Ahmet Türk'ün, Sedat Yurttaş'ın, Sırrı Sakık'ın, rahmetli sevgili Orhan Doğan'ın on yıl cezaevinde tutulmasından çok daha vahim bir pratikle bizi karşılaştırıyorlar. Sekiz buçuk aydır Demirtaş daha mahkeme önüne çıkmadı. Bir lidere kelepçe dayatması yapılıyor. Biz sözlü konuştuğumuzda "Bu bizim bilgimiz dâhilinde değil." deniyor. Hayır ama, bu hepsi siyasi talimatlarla, siyasi bir kararlaşımla yürütülen bir operasyondur. Diyeceksiniz ki: "Ne bağlantısı var?" Tam da bağlantısı burada zaten. HDP'ye yönelik dışlayıcı, ötekileştirici, kriminalize edici yaklaşım bu İç Tüzük'te de çok net bir şekilde resmediliyor. Ama bu kazandırmayacak; bu size de, bize de kazandırmayacak, Türkiye'de hiç kimseye kazandırmayacak. Sadece daha fazla acı, daha fazla gözyaşı, daha fazla ölüm ve çözümün biraz daha ötelenmesi anlamına gelecek.

Sonuç olarak şunu söylüyorum: Açıkçası söylemediğimiz hiçbir şey kalmadı ama aynı zamanda söyleyebileceğimiz milyonlarca sözümüz de var. Ama ben herkesin, buradaki arkadaşların, milletvekillerinin, hepsinin ne kastettiğimizi, ne dediğimizi çok iyi anladığına eminim.

Biz, sonuç olarak, bu değişiklik önergesinin... Sövme, tabii ki, belki somut olarak daha farklı değerlendirilebilir; hakaret ölçülerle değerlendirebilir diyebilirsiniz ama biz şu anki yargı pratiğinin, siyasi pratiğin İç Tüzük'te Meclis başkan vekili tarafından uygulanacağını biliyoruz. Biz bu cinayeti gördük. Hani halk arasında bir deyim vardır; kadın hakları mücadelesinde çok anlatırdım, burada da onu anlatayım: Bir kadın şiddete uğrayıp bize başvurduğunda şunu derdi: "Ya, beni anlayacak damdan düşen biridir." Biz damdan düşenleriz; bu tarihi yaşadık, bu tarihin tanıklığını yaptık, bu tarihin mağduriyetini yaşadık ve hâlâ bu devam ediyor. Biz damdan düşenler olduğumuz için bu Tüzük değişiklik teklifinin nasıl uygulanacağını çok iyi biliyoruz. Gelin, yol yakınken biz, darbecileri aklamayalım; gelin, yol yakınken ortak tarihi tekipleştirmeyelim; gelin, yol yakınken sözü yasaklamayalım; düşünce ve ifade özgürlüğünün, hele hele parlamenterlerin Mecliste konuşmasını yasaklamayalım diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Beştaş.

Şimdi, Sayın Türedi Kaya...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Öncesinde kısa bir söz istiyorum ben de.

BAŞKAN – Tamam.

Buyurun Sayın Altay.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Tabii, görüşmelerin başında söylediğimiz gibi dik durup karşı çıktığımız ve çoğunluk partisinin itibarıyla ileride çok zarar edeceği bir İç Tüzük teklifiyle karşı karşıyayız. Genel değerlendirmelerimi daha önce yapmıştım yalnız kanunların ve iç tüzüklerin, tabii, anlaşılabilir, kullanılabilir olması, uygulama birliği sağlanması noktasında da ayrı bir önemi var. Böyle olmadığı vakit çok büyük sorunlar çıktığına Türkiye Büyük Millet Meclisinde defaatle tanık olduk. Zaten Mecliste oturumu yöneten gerek

Meclis Başkanı gerekse Meclis başkan vekillerinin uygulama birliği sağlayamamaları İç Tüzük'ün muğlaklığından da biraz kaynaklı; İç Tüzük'ün işlevsizleştiğinden, kırk küsur yıllık İç Tüzük'ün yüz kere değişime uğramasından ama bir türlü bütünlüğün sağlanamamasından da kaynaklı.

En başta söyledik: Derdimiz bağcı dövmek değil, üzüm yemek. Bu bakımdan, bugün bana, yarın sana. Yani, bugün iktidarda olanlar temelli iktidarda kalacaklarını zannetmemeli; bugün muhalefette olanlar da hep muhalefette kalacağını zannetmemeli. Biz bu İç Tüzük'e başından beri bu çerçeveden bakmaya da çalıştık. Lakin, şimdi, bu sizin okuduğunuz, henüz oylanmayan teklif... Burada sadece "tahkir ve tezyif" yerine "hakaret ve sövmek" demiş, daha anlaşılabilir kılmış; yani "aşağılama, küçümseme, alay etme" yerine "hakaret ve sövmek" demiş. Siyasetin bir nezaket ve vicdan işi olduğunu hep söyleyegelmiş biri olarak siyaset dilinde hakarete zaten yer yoktur, sövmeye zaten yer yoktur. Ama burada uygulamada karşılaşılabilecek asıl önemli bir sorun var, o da şu: Şimdi, Sayın Beştaş haklı olarak diyor ki: Bu Anayasa'nın ilk 4 maddesinde çerçevesi çizilen "...Anayasal düzene hakaret etmek ve sövmek, Türkiye Cumhuriyetinin -burası önemli- ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü esasında Anayasada düzenlenen idari yapısına aykırı tanımlamalar yapmak;" Şimdi, buradan benim anladığım şu; yanlış anlıyorsam düzeltelim diye bu sözü aldım, normalde söz almayacaktım bu maddede: Şimdi, 126'ya göre biz "Diyarbakır il değil." dersek burayla örtüşüyor, yani tahdit bunun için koyulmuş: "... Anayasada düzenlenen idari yapısına aykırı tanımlamalar..." "İllerin, idari yapılanmanın özel adlarına değil." diye anlamak istiyorum ben. Şimdi, düne kadar Güroymak'a Norşin demek suçtu, kusurdu; şimdi Norşin'e Güroymak demek de kusur ve suç mu olacak? Ya da Amed demek, Dersim demek? Burada bir muğlaklık var. Bu oturumu yöneten Meclis başkan vekili şuna dayanarak, yani bu hükme dayanarak, 161'inci maddede yapılan bu değişikliğe dayanarak Meclis kürsüsünde "Amed" diyen birine pekâlâ ceza teklif edebilir, verebilir. Burada bir muğlaklık görüyorum ben. Tamam, burada, "... Anayasada düzenlenen idari yapısına aykırı tanımlamalar..." ama Anayasa, kanun, bunlar bir bütündür. Anayasa zaten merkezî idareyle ilgili kısacık bir şey yazıp geçmiş, diğer kısmını kanuna havale etmiş. Bütünlüğü gördüğümüzde bu, uygulamada sorun yaratır. Tıpkı şunun gibi: "Türk milletinin tarihine ve ortak geçmişine yönelik hakaret ve ithamda..." o kısmı kalktı, hepsi "sövmek" oldu. Elbette, Türk milletine değil Yunan milletine de sövmeyelim efendim, Ermeni milletine de sövmeyelim, Gürcü milletine de sövmeyelim. Yani, sövmek zaten yanlış.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Var işte o, onu söylüyor.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Var, o da var.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hayır, hayır, şuraya geleceğim ben asıl, bir dakika.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Söylüyor zaten.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ya, nerede söylüyorsun? "...Türk Milletinin tarihine ve ortak geçmişine..." diyorsun.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Ortak geçmişimiz ne?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ya, biz Türk milletini geç...

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Bak, dün Markar Eseyan'ı dinleseydin...

ENGİN ALTAY (İstanbul) - Ya Yunan milletine de sövmemeliyiz.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Dün Markar Eseyan'ı dinleseydin...

ENGİN ALTAY (İstanbul) - Ben başka bir yerden giriyorum, bir yere geleceğim, bir acele etmezsen Sayın Elitaş.

BAŞKAN – Hatibin sözünü kesmeyin Sayın Elitaş.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ayrıca, şimdi, buradaki “Türk milleti”ndeki “Türk” ibaresi Anadolu’daki halkların toplu adıyla mesele yok; yani, o vakit Gürcülere de, Çerkezlere de, Kürtlere de, Araplara da hakaret, onların ortak değerlerine sövmek de bu kapsama girer ama burada da zaman zaman ayrışacağımız muhakkak.

Hep söyledim, belki dinlemeyenler varsa diye bir daha söyleyip bitiriyorum, Demirel’den bir alıntı yapmak istiyorum. Rahmetli Cumhurbaşkanımız bu ülkedeki ahalini bir portakala benzetiyor, diyor ki: “Portakalın içinde dilimler var, sulu sulu, canlı, diri, birbirine yapışık ve dışında bir kabuk var. İçindeki dilimler Türk, Kürt, Gürcü, Çerkez, Arap, Boşnak, şu, bu. İşte dışındaki kabuk da Türk milletinin genel adı diyor. Bu benim işime gelir, hoşuma da gider. Nitekim bizim Anayasa’mız ilk başlangıçta, 1’inci maddede “Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir.” demiş, “Türk devleti” dememiş zaten ya da “Türkiye Cumhuriyeti” demiş, “Türkiye devleti” demiş. Elbette bir milletin adı olur; bir coğrafyada iktisadi yaşam birliği, toprak birliği, dil birliği, kültür birliği vesaire bütün bunlar bir ulusu oluşturur. Bugün itibarıyla Anadolu’da halklar vardır, bu halklardan birisi de Kürt halkıdır. “Kürt halkı yoktur, Gürcü halkı vardır.” dersek olmaz. “Yok kardeşim, sadece Türkler var.” dersek de olmaz. Ben Gürcü’yüm, ne yapacağım şimdi yani aslımı ret mi edeceğim? Dolayısıyla, buradaki kavramı, ben “Türk milleti” kavramını kana, kafatasına, ırka dayalı olmayan bir kavram olarak alıyorum ve değerlendiriyorum.

BAŞKAN – Doğrudur.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Evet, aynen öyle, evet.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Tamam, hani ben bunu not düşmek için söylüyorum.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Tabii, evet, aynen öyle.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Burada böyle bir nota ihtiyaç olduğu için bunu söylüyorum ama öte yandan tekrar altını çiziyorum Sayın Başkan: Uygulama birliğini engelleyecek, Meclis Genel Kurulunda oturumu yöneten Meclis başkan vekilleri bakımından uygulama birliğini engelleyecek olan “Türkiye Cumhuriyeti”nin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü esasında Anayasa’da düzenlenen idari yapısına aykırı tanımlamalar” meselesinin muğlak olduğunu düşünüyorum; uygulama birliğini engelleyecek, sorun çıkaracak bir durum olduğunu düşünüyorum. Dip doruk karşı olduğumuz bu teklif için bu noktada bir yapıcı önerge vermeyi doğru bulmuyoruz lakin bu tehlikeye, bu sıkıntıya ben şimdiden Komisyonun sayın üyelerinin ve Sayın Başkanlığın dikkatini çekmeyi de bir sorumluluk ve görev sayıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, benim bir açıklama yapmama izin verir misiniz?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bir şeye de cevap verme abi ya!

BAŞKAN – Yok, yok, teklif sahibi olarak...

Ben de bir şey söyleyeceğim.

Buyurun Sayın Elitaş.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, bakın, bu getirdiğimiz değişiklikte, zaten şu andaki mevcut olan İç Tüzük’e ilave olarak, Türk milletinin ortak değerlerini ifade eden, “tarih” diye söylediğimiz, dün Sayın Eseyan’ın hakikaten çok önemli şekildeki yaptığı açıklamalar içerisinde, ortak geçmişimiz ve tarihimiz üzerinde bu topraklar üzerinde yaşayan herkesi, bütün etnik yapıları kavrayan,

onları aşan, onları da koruma altına alan, onlara hakaret etmeyi, sövmeyi engelleyen, hoş görmeyen bir şey var, bunu bu şekilde anlamak gerekir. Yani sövmek, hakaret etmek, kim olursa olsun en büyük yanlışlardan biridir, bunu açık ve net bir şekilde ifade etmemiz gerekir.

İkinci konu: Bakın, ikinci cümle, “sövmek”ten sonra gelen “Türkiye Cumhuriyetinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü esasında Anayasada düzenlenen idari yapısına aykırı tanımlamalarda bulunmak...”

Burada kalkıp da “Efendim, şunu söylersek bu mu olur?”, “Bunu söylersek bu mu olur?”, “Ben Gürcü’yüm desem bunun içine mi girer?” diye yapmak tamamen bunu ajite etmektir. Ya anlamazlığa gelmek ya ajite etmektir. Buradaki esas mesele Anayasa’da çerçevesi çizilen, tek millet, tek bayrak, tek vatan, tek devlet ilkesine aykırı, üniter yapıya aykırı bir davranışta veya tanımlamada bulunmayı bu şekilde yasaklayan bir iştir. Yani, ilk konuşmacı Sayın Beştaş’ın ifade ettiği gibi, Kürt halkının, şunun bunun... Biz burada ayrı bir halk tanımlaması olduğu değerlendirmesini de doğru bulmuyoruz. Bu coğrafyada yaşayan herkes amaç birliği, duygu birliği içerisinde vatan sevdasıyla aynı duyguları paylaşır diye düşünüyoruz.

Bakın, 2008 yılında, Sayın Cumhurbaşkanımızın Başbakan olduğu dönemde, ilk defa 1980’den sonra, Sayın Demirel’in Cumhurbaşkanlığı olduğu dönemde, “Biz Kürt realitesini tanıyoruz.” diye korkuyla söylediği bir süreçten sonra 2008 yılında Sayın Başbakan, şimdiki Cumhurbaşkanımız “Kürt sorunuyla ilgili meseleleri çözmek istiyoruz.” dedi ve o günden bu tarafa Kürtler ile devlet arasındaki problemleri çözdük ama şu anda en büyük problem Kürtlerin PKK zulmünden kurtulması kaldı. Şu anda Kürt vatandaşlarımızın devletle sorunu değil, onlara zulmeden PKK terör örgütüyle problemi var. Bugün bu ülkeye, bu milletle yaşayan her bir ferde, her bir etnik yapıya sevdalı olan o insanlara hizmet etmek, onların huzur ve refahını geliştirmek için yemin etmiş, gayret etmiş insanların, kim olursa olsun, bir topluluğa yapılan zulmü durdurmak hepimizin görevidir. PKK Kürtlere zulmediyor diye ben buna kulak tıkayamam, Kürt kardeşlerime zulmeden PKK’ya sonuna kadar direnirim. Bazı Kürt olduğunu iddia edenler PKK’yı alkışlasalar da ben Kürt kardeşlerimin adına PKK’yla mücadeleyi bir görev bilirim, borç olarak bilirim. Eğer bu meselede, bu anayasal düzeni yani üniter yapıyı tehdit eden, üniter yapıya aykırı bir şekilde idari yapı tanımlaması varsa, Türkiye’nin -az önce söylediğim gibi- tek millet, tek bayrak, tek vatan, tek devlet ilkesinin karşısında duran varsa, başka milletler, başka bayraklar, başka devletler, başka yapılanmayı ortaya koyanlar varsa ben buna karşı olduğumu açıkça ifade edebilirim. Bakın, bu süreç içerisinde siz niyetlerinizi, üniter yapıyı bozmak adına bunları söylüyorsanız uygun olmadığını söylüyorum ama siz gelip de bütün meselelerde, daha önceki arkadaşlarımızın “itham” diye söyledikleri veya başka şekilde tanımladıkları, bir milletin, Türk tarihinin geçmiş ve ortak durumuna ve bir milletvekiline hakaret etme, sövme cezasını eğer aşırı buluyorsanız ben buna karşı olduğumu söylüyorum. Burada anlaşılması gereken net olarak ifade ettiğim konu budur. Burada kalkıp da mesela Diyarbakır’a... Bizim okuduğumuz zaman da atlaslarda Diyarbakır’a parantez içi “Amed” denirdi, Ağrı “Ararat” yazardı, Tunceli “Hozat” yazardı. Yani, bunlarla ilgili meseleleri kalkıp da burada ifade etmeye çalışmak yanlıştır. Bunu da bile bile söylüyorsanız hata yapıyorsunuz ama bilmeden söylüyorsanız yani biraz da araştırıp konuşun derim. Çünkü bu İç Tüzük’te bizim fikrimizde, bizim zihnimizde az önce konuşan arkadaşların düşündüğü gibi hiçbir şey yok. Eğer onlar iktidara gelse demek ki biz böyle konuştuğumuz zaman anında cezalandırılacaklar. Fakat şunu söylüyorum: Bu İç Tüzük değişikliğine imza atan milletvekili arkadaşlarımızın ve İç Tüzük’te imzası bulunan benim böyle bir fikrimin olmadığını ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Sayın Başkan, usulle ilgili bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Hocam bir saniye, teklif sahiplerini bir daha alalım, Erkan Bey’ i de dinleyelim.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – İşte bununla ilgili bir şey diyeceğim o konuşmadan önce yani teklif sahiplerinin... Bir açarsanız, iki cümle, izin verirseniz.

BAŞKAN – Bir saniye.

Buyurun Sayın Sancar.

II.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.-Mardin Milletvekili Mithat Sancar' ın, madde üzerinde konuşmalar tamamlandıktan sonra teklif sahiplerine söz verilmesinin uygun olacağına ilişkin açıklaması

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Sayın Başkan, teşekkürler.

Şimdi, her konuşmadan sonra teklif sahiplerine söz vermek yerine konuşmalar tamamlandıktan sonra teklif sahiplerinin topluca açıklama yapması...

BAŞKAN – Ama öyle değil, Engin Bey birtakım istifhamlar ortaya koydu, o bakımdan, açıklığa kavuşsun diye ben söz verdim.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Yani şunu öneriyorum: Not edebilirler. Çünkü başka eleştiriler gelecek, başka açıklamalar da olacak, sonra topluca teklif sahiplerine söz vermenizi öneririm çünkü eğer böyle olursa her konuşmadan sonra teklif sahipleri açıklama yapacaklar ve bu bütünlük de sağlanmayacak.

BAŞKAN – Bunda haklısınız ama her konuşmadan, her eleştiriden sonra vermiyorum, Engin Bey daha spesifik sorular sordu, o bakımdan verdim.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Ona da sonradan cevap versinler.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, biliyorsunuz, Hükûmet her yerde konuşabilir kanun tasarısında. Biz de bu konuda kanun tasarısı verilmeyeceğinden dolayı teklif sahipleri olarak burada da muhakkak ki bizim niyetimiz sorgulanıyor. Eğer kıyasen uygularsanız, Komisyon, bakarsanız...

BAŞKAN – Yok, kıyas yapmayalım.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Öyle bir usul yok Sayın Elitaş, yeni içtihatlar çıkarmayın.

BAŞKAN – Sayın Akçay, buyurun.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Müsaade edin, iki cümleyle açıklayayım derdimi Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Akçay’a vereyim.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Yani, söyleyeyim derdimi, öneri üzerinde...

BAŞKAN – Ama söylediğimize aykırı bir şey yani Elitaş konuştu cevap vereceksiniz, o cevap verdi siz vereceksiniz. Sayın Akçay’a vereyim, ondan sonra devam edeceğiz.

Buyurun Sayın Akçay.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi (2/1783) (Alt komisyon metni)(Devam)

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Tabii, sığağı sığağına cevaplandırmakta daha büyük fayda var. O genel değerlendirmeleri yine hep birlikte yaparız diye düşünüyorum.

Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Herhâlde bu disipline ilişkin hükümlerde, “hakaret” ve “sövmek” kavramında, bu bahsedilen kavramlarla ilgili herhâlde hiç kimse hakaret ve sövmek niyetinde değildir diye düşünüyorum ancak gerçekten birkaç gündür Komisyonumuzda buna ilişkin çok zorlama yorumlar yapılıyor. Ben buna bilhassa ve özellikle dikkat çekmeye çalıştım ve bunu da tekrarlıyorum. Çok böyle rijit ve zorlama yorumlardan kaçınmak gerekir.

Dün akşamki yaptığımız görüşmelerde pek çok arkadaşımız görüşlerini dile getirdi, eleştiriler dile getirildi. Fakat bir milletvekili arkadaşımız öyle güzel bir konuşma yaptı ki, bu teklif için dile getirilen tezlerimizi, görüş ve eleştirileri kristalize etmiştir bu konuşma. Bu yüzden bu konuşmayı yapan Milletvekili arkadaşımız Sayın Markar Eseyan’ı tebrik etmek istiyorum ve teşekkür etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, etnikçi, ırkçı temelde siyaset yapanların klasik rahatsızlıklarını biliyoruz ama biz milletimizin birliğini, bütünlüğünü, huzurunu ve dirliğini savunuyoruz. Tartışmalar İç Tüzük’teki bu hükümlerin muğlaklığından değil, zorlama yorumlardan kaynaklanıyor. Bir durumun bin bir hâli vardır fakat bir de makul, mantıklı olanı ve bir de realitesi vardır.

Şimdi, Sayın Altay “‘Türk’ kelimesi Anadolu’daki yaşanan herkesin ortak adıyla mesele yok.” dedi. Elhak öyle, bunu kimse tartışamaz Anayasa zemininde çünkü Anayasa’mızın 66’ncı maddesi “Türk devletine vatandaşlık bağıyla bağlı olan herkes Türk’tür.” diyor. Anayasa teminatı altına alınmış bir...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Biz de “Türk değiliz.” diyoruz, “Türkiyeliyiz.” diyoruz. Sorun orada işte. Herkes kimliğini söylesin yani.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Efendim, “Türkiye” demek de zaten Türklerin yaşadığı ülke demektir. Bir milletin adına ifade eden ülkemiz var. Ben anlıyorum sizi, şimdilik “Türk” kavramına, “Türk milleti” kavramına karşısınız.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Hayır, karşı değiliz.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Bu aşamayı geçseniz “Türkiye”yi, ülkenin adını da değiştirmeyi teklif edersiniz. Yani bu öyle gider.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Biz herkesin “Türk” kabul edilmesine karşıyız.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Efendim, bu etnikçi bir bakıştır.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Hayır, değil.

BAŞKAN – Sayın Beştaş, lütfen, sizi dinledik.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Etnikçi ve ırkçı bir bakıştır. O bakımdan onu özellikle...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Hayır, anlatmaya çalışıyorum nasıl baktığımızı.

BAŞKAN – Hayır, anlattınız siz.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Değerli arkadaşlar, şimdilik bu bahsi kısa keselim, sonraki değerlendirmelerimize devam ederiz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Akçay.

Ben de bir iki şeyi kayda geçmesi için ifade edeceğim. Bu “Türk milleti” tabiri bir etnisiteye atıf yapan bir tabir değil burada. Sayın Engin Altay’ın söylediği gibi, bu ülkede yaşayan farklı kökenden de olsa herkesi kapsayan milletin adı.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Mesele yok.

BAŞKAN - O anlamda dediğiniz hususların hepsini kapsıyor. Hepsine hakareti ve sövmeyi bu anlamda disiplin cezasına tabi tutan bir hüküm.

Son kısım ile ilgili de ifade edeyim. Maddenin ilk teklif metnine baktığımızda orada diyor ki: “Anayasa ve kanunlarda düzenlenen idari yapı ve yerleşim.” diyor.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Kanunları çıkardınız.

BAŞKAN - Hâlbuki bu değişiklikte yasalar yok, kanun yok, Anayasa var. Anayasa’daki düzenleme ülkesi ve milletle bütünlüğü esas Anayasa’nın 3’üncü maddesinde, idari yapıyla ilgili düzenlemeler de 123, 126 ve 127 de var. Dolayısıyla, buradaki çerçeve bu anlamda o isim gibi detaylar üzerinden değil, üniter yapıyı korumayı hedefleyen bir düzenleme. Bunun kayda geçmesi içinde ben de kendi yorumum olarak ifade etmiş olayım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, bir örnek verebilir misiniz mesela? Yani gerçekten soruyorum. Türkiye’nin idari yapısına aykırı bir tanımlamaya örnek istesek, ne olabilir mesela?

BAŞKAN – Üniter yapıya aykırı mesela federasyonla ilgili ifadeler bunun içine girer.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ne?

BAŞKAN – Federasyonla ilgili.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Federasyonla ilgili. Federasyonu andıran, nasıl yani?

BAŞKAN – Andıran değil, bunu açıkça ifade eden, dile getiren konuşmalar.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Federasyonu savunan.

BAŞKAN – Evet.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Savunmayı mı yasaklıyorsunuz?

MURAT EMİR (Ankara) – Anayasa görüşmelerinde “Federasyon tartışılınsın.” diyen AKP’li milletvekilleri yok mu Sayın Başkan?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Onlara ceza verilsin.

BAŞKAN – Yok, hayır, öyle bir şey olmadı.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Ademimerkeziyet Osmanlıdan beri...

BAŞKAN – Benim esas çalışma alanım, Sayın Tanal biliyor, hukuk tarihi. Osmanlı’da “eyalet” diye ifade edilen yapılanma, bir üniter modeldir Osmanlı bugünkü ifadesiyle, federasyon değildir. Çok basit bir ayrım var burada Anayasa hukukunda; yasama, yürütme, yargı erkleri eğer tek ve merkeziyse üniter yapı vardır. Birden fazla yasama, birden fazla yürütme, birden fazla yargı varsa federasyon olabilir. Osmanlı’da yasama, yürütme, yargı bugünkü anlamıyla tek ve merkezî. Dolayısıyla, eyalet bir idari yapılanma şekli, bir siyasi ayrım yani federasyon anlamında bir ayrışma değil Osmanlı’daki idari yapı. Tartışılabilir, bu konuşulabilir de...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Federasyonu savunmak, özerkliği, yerinden yönetimi savunmak bu madde kapsamına girer mi? İsim vermeden.

BAŞKAN – Hayır, şimdi şöyle: Ben ne olmadığımı ifade ettim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ama gerçekten çok esnek bir şey.

BAŞKAN - Çok somut şeyler söylemem burada sıkıntı olur çünkü bunlar metne geçecek, daha sonra uygulamayla ilgili atflar yapılabilir bunlara. O bakımdan ben sadece Sayın Altay’ın sorduğu sorular bağlamında soyut çerçeve için konuşmak istedim.

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Başkanım, bunu biraz daha tartışıp geçseniz.

BAŞKAN - Şimdi, Sayın Tüرابي Kayan, hemşehrim olduğu için ona veriyorum.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Sayın Başkanım, bir soru sorabilir miyim, bir cümlelik bir soru soracağım sadece maddeyle ilgili.

BAŞKAN – Bana mı?

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Size ya da teklif sahibine.

BAŞKAN – Ama böyle yapmayalım şimdi, bakın Tüرابي Bey bekliyor, sonra sorarsınız, sıra gelince sorarsınız.

Tüرابي Bey, buyurun.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Parlamento “konuşma yeri” kelime anlamı olarak, konuşma yeri olmaktan çıktı maalesef son zamanlarda, “Susma, konuşmama yeri” oldu. Konuşmayacaksak o zaman burada ne işimiz var? Sayın iktidar mazlumları oynayarak geldi. Geldiği günden bu yana da sürekli olarak zulüm yapmaya devam ediyor. Her yerde ceza, her yerde susturma. İtiraz edenlere TOMA, tazyikli su, biber gazlı su. Silivri’de duruşmaları izlemeye gelenlere gaz, tazyikli su; Gezi Parkı olaylarında aynı şekilde gaz, tazyikli su ve eş zamanlı ülkenin diğer yerlerinde yapılan eylemlere aynı şekilde gazlı ve tazyikli su. Ergenekon ve Balyoz davalarını yanlış bulup bunun bir zulüm olduğunu söyleyip Silivri mahkemelerine geldiğimiz zaman bizlere gaz sıktınız, su sıktınız, gaz fişekleriyle yaraladınız ve öldürdünüz. Sonuç ne oldu? Biz haklı çıktık. Yaptığımız zulüm ne işe yaradı? Biz haklı çıktık ama sizler maalesef haksız çıktınız. Eski Balyoz davası hâkimi Ali Efendi Peksak hakkında üç kez ağırlaştırılmış müebbet hapis talebiyle dava açıldı. Trajedinin başrol oyuncusu olan astığı astık, kestiği kestik, altına Tayyip Erdoğan’ın zırlı aracını verdiği Zekeriya Öz’ün yurt dışına kaçtığını hepimiz biliyoruz.

14’üncü maddeye gelince. Ben genelinin de üzerinde konuşmak istiyorum Sayın Başkan. 14’üncü maddeyle döviz, pankart ve görsellerle konuşma yapmak yasak. Benim bölgede Ergene Nehri var, Ergene Nehri zehir akıtıyor ve zehir saçıyor. Ergene taşıdığı zaman can alıyor, taşkınlar büyük maddi zararlar doğuruyor. Ergene zehir akıtıyor. Biz bunu görsel bir şekilde anlatamazsak bu berbat durumu nasıl izah edeceğiz. Ergene’nin çamurunu, taşkın yaptığı zaman ekili alanlara verdiği zararı nasıl anlatacağız. Ergene’nin çamurunu, zehirli suyunu temizlemediğinizin suçluluğunu örtmek için susturmaya çalışıyorsunuz.

Istranca Dağları’nda ve Yıldız Dağları dediğimiz bu dağlarda taş ocakları açılıp taş alınıyor. Şirketin taş alımı bitince açtığı ocağı düzenleyip öyle bırakması gerekiyor. Ancak şirket gerekli düzenlemeleri yapmamak için açık tutma kurnazlıkları yapıyor. Ayda yılda bir kamyon taş alıyor ve doğal olarak bu açık kalmış oluyor. Yani doğal yaşam yok ediliyor. Istranca Dağları’nın bu hâlini görsel olmadan nasıl izah edeceğiz? Istranca’yı taş ocağına çeviren yandaş iş adamlarınızdır.

Trakya’da nükleer ve termik santraller kurulmak isteniyor. Biz nükleer santrallerin ne kadar tehlikeli olduğunu anlatmak için Çernobil faciasının görsellerini göstermeyecek miyiz? Kanseri hastalığına yakalananları göstermeyecek miyiz? Göstermeyince bu durumu nasıl anlatacağız, nasıl izah edeceğiz? Sayın Başkan, sigara paketlerinin üzerinde görseller var. Neyi ifade ettiğini herkes biliyor. Bunu istediğiniz kadar söylemeye çalışın, bu görselin anlattığı kadar hiçbir şekilde anlatamazsınız. Sigara paketleriyle gelen, Genel Kurula giren arkadaşlarımızın ceplerini arayıp bunları da içeriye sokmayacak mısınız?

Termik santraller dedim. Termik santrallerin doğa tahribatını, iklimi nasıl değiştirdiğini, baca gazlarının ve yüksek ısının havada zehirli gazlar oluşturduğunu, yağmurlarla yere düştüğü zaman bitkilere verdiği zararların fotoğraflarını göstermeden bu gerçekleri nasıl anlatacağız? Haksız yere darbedilmiş, yaralanmış, öldürülmüş kişilerin de yakınlarının ızdırabını, gördükleri zulmü anlatmanın başka yolu var mı?

Cumhurbaşkanına, Meclis Başkanına, Başkanlık Divanına ve başkan vekiline hakaret etmekle büyük bir para cezasıyla milletvekilleri cezalandırılıyorlar. Cumhurbaşkanına yapılan eleştirilerin hakaret mahiyeti taşıdığını kim belirleyecek? Bu mevkideki kişiler hakaret ettikleri zaman buna cevap vermenin hakaret mi değil mi olduğunu kim belirleyecek? Buna bir şekilde Nef'i tarzında bir cevap veren kişinin cezası ne olacak ben onu da merak ediyorum. Nef'i'ye Tahir Efendi "kelp" demiş. O da diyor ki: "Tahir bana 'kelp' dedi. İltifatı bu sözde zahirdir. Maliki mezhebim benim zira. İtikadımca kelp tahirdir." Şimdi, çıkıp birimiz bu şekilde bir cevap verdiği zaman bu arkadaşa verilecek ceza reva mıdır, doğru mudur ve ne kadardır?

Milletvekilleri konuşmalı. Milletvekilini konuşturmazsanız konu dışarıya taşar. Dışarıda panzerle, TOMA'yla susturmaya çalışsanız yurt dışına taşar. Orada da her devlet işine geldiği gibi bu kişileri alır, bu konuları alır kullanır. Biliyorsunuz, Jön Türkler bu şekilde doğmuştu. Abdülhamit'in o despotik idare yönetiminde burada bir şekilde doğruları söyleme fırsatı bulamayan, bu şekilde kendisini idare edemeyen, muhalefet edemeyen kişiler Fransa'ya Paris'e, İngiltere'ye Londra'ya kaçtılar. Buralardan sürekli olarak -bildiğiniz gibi- bu ülkede olan bitenleri hem oradaki insanlara hem buradaki toplumumuza anlattılar. Bunları susturmak için Abdülhamit'in o ülkelerin idarelerine ne kadar para verdiğini hepimiz biliyoruz herhâlde. Bunlar buraya kadar gidecektir ve daha ötesine de gidecektir. Bu Jön Türklerin buradan kaçtıktan sonra orada yerleştikleri, kümelendikleri yerlerden -biliyorsunuz- Abdülhamit'i devirdiklerini de ve ondan sonra da bunlardan biri olan Ahmet Rasim'in gelip Parlamente'ye Meclis başkanı olduğunu da bilgilerinize sunarım.

Milletvekiline para cezası verme, susturma veya vicdanı ile cüzdanı arasına sıkıştırma, bunun parayla, iş vaadiyle, teşvik ve ihale yöntemiyle oy almaktan hiçbir farkı yoktur.

Muhalefeti susturma, Meclisi susturma çabalarından bir tanesini daha yaşıyoruz. Meclisi, muhalefeti susturduğunuz zaman güllük gülistanlık bir ortamda devleti ve toplumu yöneteceğinizi mi sanıyorsunuz? Meclisi susturursanız, muhalefeti susturursanız, yargıyı susturursanız ve hatta yürütmeyi susturursanız bunun nereye gideceğinin farkında mısınız? Adolf Hitler'i Mussolini'yi, Çavuşesku'yu ve Saddam'ı hatırlarsınız sanıyorum? Bunların hepsi halkını susturmuştu. Peki sonra ne oldu? Hangisi yaşamını onurlu bir şekilde bitirdi ve hangisinin ülkesi hiçbir şey olmadan bilakis daha gönencilik, daha abata bir devlet oldu? Söyleyebilir misiniz? Hiçbir tanesi tabii. Bu, toplumda büyük bir sıklet yaratacaktır. Sıklet huzursuzluklar yaratacaktır ve sonuçta toplumsal patlamalar doğuracaktır. Patlamaları önlemek için şiddete başvuracaksınız, şiddet de karşılık doğuracak, iç çatışma ve iç savaşa götüreceksiniz güzelim ülkemizi. Siz ne yapmak istiyorsunuz farkında mısınız? Farkındaysanız bunu kısaca özetler misiniz? Ama biz biliyoruz ki bu şekilde ülke iç çatışmaya girer ve iç savaşa gider, ardından da parçalanmaya gider. Siz ülkeyi parçalamak mı istiyorsunuz?

Bir şey daha unutmuşsunuz, demeliydiniz ki: "Genel Kurulda Sünni-Hanefi dışında bir inanç sistemi asla konuşulamaz." Gördüğüm kadarıyla bir bu eksik kalmış Sayın Başkan. Bu şekilde toplumu susturarak, toplumun temsilcileri olan milletvekillerini susturarak bu toplumun Kâbe'si dediğimiz, demokrasinin Kâbe'si dediğimiz Büyük Millet Meclisini ve onun üyelerini susturarak bu

toplumda daha güzel, daha müreffeh bir şey yaratacağız diyorsanız kendinizi aldatmaktan öte hiçbir yere gidemeyeceksiniz. Dünyada bunun bir tane örneği dahi varsa ben burada sizin bunu göstermenizi istiyorum. Susturarak, korkutarak, sindirerek hangi toplum abat olmuştur, hangi ülke kalkınmıştır?

Değerli arkadaşlar, buraya nasıl geldiğinizi, ne şekilde Hükümet olduğunuzu biz de biliyoruz, sağır sultan da biliyor. Genel Başkanımızın daha Pınarhisar Cezaevindeyken Amerika Birleşik Devletleri'nin büyükelçisi tarafından ziyaret edildiğini, bunun sebebinin ne olduğunu herhâlde bütün dünya ve bütün Türkiye biliyor.

(Oturum Başkanlığına Sözcü Abdurrahman Öz geçti)

BAŞKAN – Sayın Kayan, sizi gündeme davet ediyorum. Toparlar mısınız lütfen.

TURABİ KAYAN (Kırklareli) – Bu, gündemin içinde olan bir konudur, gündemi olduğu gibi kapsıyor Sayın Başkan.

BAŞKAN – Gündeme davet ediyorum, toparlar mısınız lütfen.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Değerli arkadaşlar, eğitim konusunda da ve diğer konularda da yapılan hep aynı şeydir. Bu yapılanlar tamamen dünya egemenlerinin oyununa gelmektir. Dünya egemenleri bizim gibi Müslüman ülkelerinin kalkınmasını zerre kadar istememektedir. Bu dünyada 1 milyar 700 milyonluk bir Müslüman nüfusu var. Bu 1 milyar 700 milyon nüfus aynı zamanda 1 milyar 700 milyonluk bir pazardır. Bu pazarda eğitimini düzenlemiş, teknik bir hâle getirmiş, çağdaş eğitime, çağdaş sanatlara, çağdaş bilime ulaşmış, çağdaş bilimler birlikte kendi felsefesini yaratmış bir toplumun kendi teknolojisini, kendi sanayisini yaratacağı muhakkaktır.

BAŞKAN – Sayın Kayan, lütfen toparlar mısınız.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Bundan dolayı, bunlar yapılmasın diye ilk evvela bu Müslüman ülkelerin içinde gözü açılmış ve demokrasiyi estek köstek de olsa yürütmeye çalışmış Türkiye Cumhuriyeti üzerinde oynanan oyunları en az bizim kadar sizler de bilirsiniz.

Sayın Başkan, bu da bu bahsettiğim çemberin içindedir ve bir devamıdır. Bu Meclisi susturursanız buradan hiçbir zaman sağlıklı bir sonuç çıkmayacaktır ve bu ülke Suriye gibi, Irak gibi ve diğer benzerleri gibi kendi içinde kavgadan başka bir şey yapamayacak ve paramparça olacaktır ve kendisini kimlerin kullandığını da bir türlü anlayamayacak, bu kısır döngü içinde kendisini mahvedecektir. Gelin, bundan bir an önce vazgeçelim diyorum. Bu ülkenin içinde hepimiz yaşıyoruz; siz de yaşıyorsunuz, biz de yaşıyoruz. Geçmişteki binlerce yılda gördüklerimiz bize örnek olmalıdır.

BAŞKAN – Sayın Kayan, toparlar mısınız.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Bizim aynı zamanda kendimizin dışında, ülkemizin dışında, kendi tarihimizin dışında da dünya toplumlarının geçirdiklerinden bir ders almamız gerekirken bizim bugün yaptığımız ders almak değil, maalesef tekrar sıfırdan başlayarak, bu toplumu geriye götürerek bu toplumun işini bitirmeye çalışıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Kayan, bir metin çerçevesinde konuşuyoruz...

TURABİ KAYAN (Kırklareli) – Onun için, ben sizlerden özellikle istirham ediyorum: Bunun geriye çekilmesi lazım. Otuz dakikadan yirmi dakikaya, yirmi dakikadan on dakikaya, on dakikadan beş dakikaya indirilen bir konuşma metni, bir konuşma zamanı hiçbir zaman demokrasiye açılan bir kapı değildir, tamamen bu toplumu geriye götürmeye yönelik bir kapıdır.

BAŞKAN – Sayın Kayan, lütfen toparlar mısınız.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Buna hakkınız yoktur diyorum. Gelin hep birlikte bundan vazgeçelim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, ben Anayasa Komisyonu olarak başlangıçtan beri bir iyi niyet çerçevesinde yürütmeye gayret ediyorum ama milletvekili olarak bir teklifim olacak: Anayasa Komisyonunun öncelikle çalışma düzenini belirleyen bir İç Tüzük çalışması yapılması gerektiğine inanıyorum. Gerçekten, mümkün olduğunca gruplardan gelen isimlere ve sıraya riayet ederek ve sınırlamadan söz vermeye çalışıyoruz. Uygulamada arkadaşlarımız kendileri bir sınır koyuyorlar çünkü başka konuşacak milletvekili arkadaşlarımız var, Komisyon üyesi arkadaşlarımız var. Ama, tabii, hepimiz siyasetçiyiz, konuşmayı hepimiz seviyoruz, sözü olan arkadaşımız gündemin dışına çıkıp haklı olarak uzatıyor ama iş uzadıkça gündem kayboluyor, biz de, burada Başkanlık Divanı olarak işi yürütmek zorundayız. Bu çerçevede, biz sizin hukukunuzu koruyoruz, sizler de lütfen milletvekili olarak Başkanlık Divanının hukukunu koruyun istiyorum. Bu çerçevede...

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Sayın Başkan, kaç dakika konuştum?

BAŞKAN – Yirmi dakikayı geçti.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Sayın Başkan, bu konuştuklarımın hepsi bu çerçevenin içindedir.

BAŞKAN – Sayın İbrahim Özdiş, söz talep ediyor.

Sayın Özdiş, buyurun.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, sayın grup başkan vekilleri, değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli bürokratlar, yazılı ve görsel basınımızın saygıdeğer emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

AKP ve MHP'nin üzerinde anlaştığı, hemfikir olduğu, parlamentolar için mini anayasa olarak da adlandırılan, Meclisimizin çalışma düzenini tarif eden bir İç Tüzük değişikliğini görüşüyoruz.

Değerli milletvekilleri, anayasalar bilindiği üzere, toplumsal mutabakat metinleridir. Anayasacılar olağan dönemlerde dahi anayasa değişikliklerinin gündeme getirilmesinin toplumda ciddi sıkıntıların olabileceğine işaret etmişlerdir. Eğer gerçekten, toplumsal bir mutabakat aranıyorsa, toplumun bütün kesimlerini anayasa yapımı içine katıp çok büyük bir kesimin “Evet, işte bu benim anayasam.” diyebileceği, kendini bu anayasanın içinde görebileceği yani genel bir mutabakatla yaklaşılması gerektiği bilimsel bir gerçektir. Ancak, maalesef, iktidar ve onun her konuda destekçisi Milliyetçi Hareket Partisi daha birkaç ay önce sarayın talimatıyla 16 Nisan referandumunda halkımızın önüne otokratik bir Anayasa değişikliği getirmişler, “Biz yaptık oldu.” demişlerdir. Ancak, olup olmadığını tarih hepimize gösterecektir. Bugün de yine aynı anlayışla AKP “Çoğunluğum var, MHP'yi de yanıma aldım.” deyip Meclisimizin anayasası olan İç Tüzük değişikliğini dayatmaktadır.

Sayın milletvekilleri, bir ülkede demokrasi ve hukukun üstünlüğü söz konusu değilse hiçbir farklılığın ifade edilemeyeceği, hiç kimsenin güvende olamayacağı ve toplumsal barışın sağlanamayacağı hepimizin malumu olsa gerekir. AKP ve onun Genel Başkanı, tarafsız Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan, 16 Nisan referandumunda ağır bir yenilgiye uğramıştır. YSK'da “hayır” çıkan halk iradesinin gasbedilmesi bu yenilginin açık kanıtı durumundadır. Ancak, suçüstü yakalanan ve meşruiyet krizinin içine düşen iktidar rejimi değiştirme ısrarını sürdürüyor, siyasal İslamcı hareket cumhuriyeti bütünüyle tasfiye etmek ve dinci faşist bir diktatörlük kurmak için bütün şartları zorluyor. AKP iktidarı güzelim ve yalnız ülkemizi derin siyasal krizin içine sürüklüyor; toplum geriliyor, kontrolü kaybeden iktidar daha da saldırganlaşıyor ve tehditle sonuç almaya çalışıyor.

Sayın milletvekilleri, 16 Nisan referandumunu meşru değildir. Bu sonuca saygı duymayacağız, yaşadığımız sürece de bu hukuksuzluklarla da mücadele edeceğiz. Dünyanın ve insanlığın bütün birikimini hiçe sayarak en temel ve basit bir hukuk kuralını çiğneyip yarış devam ederken kuralı değiştirdiniz, ilgili yasalara göre geçersiz sayılması gereken yaklaşık 2 milyon oyu maalesef geçerli saydınız. Yine, yaklaşık 3 milyon oya da yönelik itirazı sonuçlandırmadınız ve bu durumda bizden bu sonuca saygı duymamızı bekliyorsunuz; bu, bir siyasi rezalettir, kimse bu siyasi rezalete bu ülkenin boyunu eğmesini beklememelidir. Amaçlanan değişim sıradan, herhangi bir siyasal düzenleme değildir, Türkiye'nin yüz elli yıllık Meclis geleneğini ortadan kaldıracak ve otokratik bir rejim, mezhepçi, faşizan bir diktatörlük kurulacaktır; bu, gerici bir karşı devrimdir. AKP, muhafazakâr ya da merkez sağ bir parti değildir, sistem karşıtı, İslamcı bir harektir. Hâlen ülkemizi yöneten, baskıcı, otoriter ve antidemokratik iktidar iradesi ülkemizi artık yaşanamaz hâle getirmiştir. Bu iktidar sayesinde hukuk ve adalet yok edilmiş, yargının tarafsızlığı tamamen bitirilmiştir.

Halkoyulamasında hile, madrabazlık, hırsızlık ve hukuksuzluk ile “hayır” olan halkın tercihinin nasıl “evet” olarak ilan edildiğini, atı çalanın suçüstü enselendiğini tüm dünya biliyor. Halkoyulamasının ilan edilen sonucu kabul edilemez ve gayrimeşrudur, hâlen fiili olarak ülkemizi yöneten iktidar iradesinin elinde yargı sistemimiz diğer tüm devlet güçleri gibi operasyonel hâle getirilmiştir. Yani, yargı muhaliflerin tek adam rejimine ve karşı devrim sürecine itiraz edenleri sindirebilmek ve içeri atabilmek için silah olarak kullanılmaktadır. FETÖ bir bahane olarak kullanılmaktadır. FETÖ'nün siyasi kanadı tamamen siyasi iktidarın, AKP'nin içindedir. Cemaati 15 Temmuzda darbe yapabilecek konuma iktidar getirmiştir. Yardım ve yataklık suçundan kurtulmak için ilan edilen 17-25 Aralık 2013'ün milat olması hukuki değildir.

Değerli milletvekilleri, cemaatin bilumum kumpas davalarına verdikleri destekle cemaatçi subayların önünü açarak darbe girişiminde bulunacak güce sahip olmasına destek olanların bugün konuşacak yüz bulmalarını utanç vericidir. İktidarın cemaate senelerce verdiği aktif desteğin hukuki ve siyasi faturası çıkarılmadan kimse 15 Temmuz zihniyetiyle savaştığını iddia etmemelidir. Örnek vermek gerekirse Akit gazetesinin Facebook ve Twitter'larda dolaşan 2 kupüründen örnek vermek istiyorum, 29 Kasım 2013'teki manşetinde şu cümleler var: “2006'da Terörle Mücadele Kanunu'nda değişiklik yapıldı, Gülen'i AK PARTİ kurtardı. 2000 yılında on yıl hapis talebiyle DGM'de yargılanan Fetullah Hoca Efendi 2006 yılında AK PARTİ Hükümetinin Terörle Mücadele Kanunu'nda yaptığı değişiklikle beraat etti.”

BAŞKAN – Sayın Özdiş, toparlar mısınız lütfen.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Devam ediyorum efendim, ben ilk defa söz alıyorum.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Özdiş, bir dakika.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Buyurun efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan, bu tutum değişikliğinin sebebini anlamak mümkün değil.

BAŞKAN – Tutum değişikliği yok Sayın Altay.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Dün bir mutabakata varmışsınız, 15.00-16.00'da arkadaşlar konuşacak, 17.00-18.00'de toparlama konuşmaları yapılacak, bitirilecek diye. Yani konuşmanın içeriği sizi rahatsız edince...

BAŞKAN – Şöyle: Konuşmanın içeriği bizi rahatsız etmiyor, o konularda bir şey değil ama yaklaşık yedi, sekiz gündür süren bu çalışmalar sırasında...

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Sayın Başkan, ilk defa söz aldım ben, yapmayın.

BAŞKAN – İlk defa söz aldınız da Komisyon üyesi arkadaşlarımız on-on beş dakika falan konuşuyorlar, Komisyon üyesi olmayan arkadaşlarımız da aşağı yukarı on dakikada toparlıyorlar. Böyle fiili bir durum oluştu. Ben bu çerçevede söylüyorum. Yoksa konuşmanın içeriği... Her milletvekili arkadaşımızın kendi konuşması kendini bağlar. Sadece bu, süreç yürütmeye ilgili bir tutumdur Sayın Başkan.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hayır yani on beş-yirmi dakika, öyle bir...

BAŞKAN – Aşağı yukarı öyle bir şey oturdu.

Sayın Özdiş, devam edin.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – 4 Aralık 2013'teki manşet de şöyle kurgulanmış: "CHP'den Gülen'i bitirin önergesi. 2004 MGK'sındaki cemaatin bitirilmesine yönelik önerinin sahibi olan dönemin Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer AK PARTİ kararı uygulamayınca arka bahçesi olan CHP'yi devreye soktu ve 72 CHP'li vekilin Gülen cemaati ve dershanelerinin araştırılması için önerge verdiği ortaya çıktı." İşte, size FETÖ'nün nasıl korunup desteklendiğini özetleyen kanıtlar. Ama gelin, görün ki AKP cemaate, FETÖ'ye karşı, CHP ise destekliyor! Safsatadan geçilmiyor maalesef.

Değerli milletvekilleri, birkaç gün önce 15 Temmuz andık, hatırladık; bu ülkenin geleceği için canını veren şehitlerimizi, gazilerimizi minnetle andık. Sokağa çıktılar, mücadele ettiler, onların başımızın üstünde yerleri var. Türkiye Cumhuriyeti var olduğu müddetçe de onları anacağız. Ancak hepimiz biliyoruz ki bu 15 Temmuz fırsat bilip, Allah'ın bir lütfü olarak görüp 20 Temmuzda sivil darbeyi gerçekleştirenler kendilerine ve yakınlarına ikbal hazırlayanlardır. İkisini birbirinden ayıracağız.

Sayın milletvekilleri, makam, mevki için; para, güç için dini alet edenler gerçek dinsizlerdir. Bir ülkeyi baskıya, zora dayanarak tek başına yöneten kimse gerçek despottur. Despotların en önemli yöntemi gerek din yoluyla gerek terör yoluyla toplumu korkutup baskı altına almaktır. Bunlar rahatlıkla yalan söylerler, inkâr ederler, iftira atarlar, devlet organlarını baskı aracı olarak kullanırlar. Sistemli bir şekilde düşünümlüp planlanmış despotça uygulanan devlet terörü, bireyin iradesini etkisiz hâle getirir.

BAŞKAN – Sayın Özdiş, lütfen, toparlar mısınız.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Toparlayacağım.

Her toplumu çözer, altını oyar ve çökertir, korkunç bir hastalık gibi insan olma erdemini kemirir ve toplumsal korku yaratır. Despot, bu korkuyu da çok iyi kullanır. Ya sıra bana geldiyse, ya beni de içeri atarlarsa, ya beni de dinliyorlarsa korkusu toplumu ele geçirir. İşte, bu toplum, rejimin adı ne olursa olsun, diktayla yönetilen bir korku toplumu olmuştur. Orada demokrasinin kırıntısı bile yoktur. Despot çıkar ve der ki: "Olağanüstü hâlden niçin rahatsız oluyorsunuz? Bakın, olağanüstü hâl olmasaydı yürüyemezsiniz."

BAŞKAN – Sayın Özdiş, lütfen...

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Efendim, müsaade edin lütfen.

BAŞKAN – Ama, Sayın Özdiş, lütfen...

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Kaç gündür devam ediyor, ilk defa söz aldım. Lütfen, müsaade edin, müsamaha gösterin.

BAŞKAN – On gündür devam ediyor, keşke daha önce gelseydiniz, geneli üzerinde konuşsaydınız.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Yapmayın, ben meşgul etmiyorum.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Madde metni üzerinde konuşuyoruz.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Maddeye de şimdi bağlayacağım efendim, yapmayın.

BAŞKAN – Sayın Özdiş, lütfen, bak, burada bekleyen değerli milletvekili arkadaşlarımız var ve bir usul çerçevesinde yürütmeye çalışıyoruz.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Efendim, bitirirdim ben şimdi, çabuk çabuk okuyorum.

BAŞKAN – Peki, buyurun.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Demokrasinin kırıntısı bile yoktur. Despot, çıkar, biraz önce söylediğimi söyler. Ha, despotların kendileri de korku içinde yaşarlar. Binlerce korumayla dolaşırlar. En yakınlarındakilerden bile şüphe ederler. Korktukça sinir sistemleri bozulur, bozuldukça baskıyı daha da artırırlar. İşte, bu durumlarda görev, siyasi görüşü ne olursa olsun, vatanseverlere, demokratlara, cesur yazarlara ve yürekli siyasetçilere düşer. Ki bildiğiniz gibi, şimdilerde bunların bir kısmı demir parmaklıkların ardında bedel ödüyorlar.

Değerli milletvekilleri, AKP Genel Başkanı ve tarafsız Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan “Birilerinin elinde kartonlarla yürüyerek adalet aranması gibi değil bizim aradığımız adalet.” diye söz söyledi. “Bizim aradığımız adalet, 250 şehidimizin kanıdır.” diyor adalet arayışına. “2.193 gazimizin şu anda yaralı oluşudur.” diyor Sayın Cumhurbaşkanı. Sayın AKP Genel Başkanı ve tarafsız Cumhurbaşkanı Erdoğan’a yardımcı olmak istiyorum.

BAŞKAN – Sayın Özdiş...

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Efendim, lütfen...

BAŞKAN - Sizin konuşmanız en az daha on beş dakika daha sürecek, ben görüyorum buradan.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Hayır efendim, ben çabuk okurum.

BAŞKAN – Ben müdahale etmek istemiyorum ama lütfen...

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – Benim söz hakkım var, ben söz hakkımı kullanmayacağım bu maddeyle ilgili.

BAŞKAN – Hayır, bizim burada...

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Efendim, lütfen...

Bir ülkede darbe girişimi sonucu 250 kişi ölüyor, 2.193 kişi yaralanıyorsa o ülkeyi yönetenlerin birinci dereceden sorumluluğu vardır. Kim darbecilerin mensubu oldukları cemaati iktidara ortak ettiyse o suçludur. Kim o insanların ellerine silah verip askerinin üzerine saldıysa ölümlerden, yaralanmalardan o sorumludur. Emre uyan zavallı askerleri linç eden, kafalarını kesen katilleri kim oraya gönderdiyse, kim bu katilleri hâlâ yargıdan kaçırıyorsa o suçludur. Kim Fetullah terör örgütüne “Menzilimiz aynı olduğu için yardım ettik, ne istedilerse verdik.” dediyse o başsorumludur, onu yargıya teslim etmeden bu ülkede adalet bulunamaz. Darbe girişimini anında haber vermeyen Genelkurmay Başkanı ve MİT Müsteşarını yargıya teslim etmeden, Türkiye’de yapılan darbeyi enışteden haber almaya bizi mahkûm edenlerden hesap sormadan bu ülkede adalet bulunamaz. Kanun hükmünde kararnameyi aylardır Türkiye Büyük Millet Meclisinden kaçırınları yargıya teslim etmeden adalet sizden kaçır, yakalayamazsınız Sayın Cumhurbaşkanı. Yüksek yargıyı önce Fetullah terör örgütüne, daha sonra iktidara esir eden kim ise bilin ki adaleti yaralayan odur. Kim cumhuriyet değerlerine karşı olduğunu açıkça söylüyorsa bilin ki onun anladığı gerçek adalet, hukuk devleti değil, şeriat devletidir. Bu düşüncedeki sapkınlar olduğu müddetçe bu ülkede hiç kimse adaleti bulamaz çünkü adalet hassastır, adalet narindir, insanlık onurudur, fakir fukaranın, garibanın sığınağıdır, her şeyden önemlisi Allah’ın emridir. Adaleti başınızın üstünde taşımazsanız, onu hor görüp cemaat, tarikat artıklarının elinde oyuncak ederseniz, siyasi çıkarlarınız ile maddi menfaatiniz için kullanmaya kalkarsanız adaleti mumla ararsanız yine de bulamazsınız. Gün gelir, size lazım olduğunda adalet, taşlara vursanız da kafanızı fayda etmez, bulamazsınız.

BAŞKAN – Sayın Özdiş, madde içeriğiyle ilgili bir tane konuşma yapmadınız. Bir bildiri gibi bir konuşma metni hazırlayıp gelmişsiniz, sosyal medya üstünden yayın yapma hakkınızı kullanıyorsunuz. Şu an madde içeriğiyle ilgili bir şey konuşmuyorsunuz.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Efendim, milletvekillerinin özgürlüğünü, konuşmasını engelleyecek bir İç Tüzük değişikliğiyle karşı karşıyayız.

BAŞKAN – Milletvekillerinin özgürlüğünü engellemiyoruz. Keşke diyorum Anayasa Komisyonunun İç Tüzük değişirken bir çalışmasını da usule bağlasak...

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Buna karşı da bunları söyleyeceğim. Yapmayın, ben kürsüde bunları söylemek durumundayım.

BAŞKAN – Siz söyleyin, kürsüde söyleyin ama şu an sadece itham ediyorsunuz.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Siz milletvekillerinin sesini soluğuna kısmaya çalışıyorsunuz.

BAŞKAN – Kısmıyoruz, kısak yirmi dakikadır konuşmazsınız.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Yapmayın, lütfen...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sesiniz kısılmadı ama konuştuklarınız zırva tevیل götürmez cinsinden maalesef.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – O size göre. Bunların tamamı yüzde yüz gerçek beyefendi.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Zırva tevیل götürmez.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Sizlere ayna tutuyorum, ayna.

BAŞKAN – Sayın Özdiş...

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Yapmayın, ilk defa konuşuyorum.

BAŞKAN – Sayın Özdiş, herkes karşısındakini kendi gibi bilirmiş. Lütfen toparlayın, sizi gündeme davet ediyorum.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Toparlıyorum, ben gündemin içindeyim Beyefendi.

BAŞKAN – O hazırladığınız gündemle alakası olmayan metni bırakın, madde içeriğiyle ilgili konuşun lütfen. Gündeme davet ediyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkan, şimdi bitmek üzereydi.

BAŞKAN – Hayır, orada bir metin var, hazırlanmış, gelmiş ve maddeyle alakası yok.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Metin okunabilir Başkan, ne var bunda?

BAŞKAN – Lütfen devam edin ve toparlayın.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Senin Başbakanının, sizin Cumhurbaşkanınız prompter’ dan okuyor. Hazırladım, geldim, buradan okuyacağım tabii.

BAŞKAN – Ama o madde içeriğiyle ilgili konuşuyor.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Ben de madde içeriğiyle ilgili konuşuyorum. Yapmayın, lütfen.

BAŞKAN – Burada ben şunu ifade edeyim: Uzatan her milletvekili arkadaş, gündem dışı uzatan her milletvekili arkadaş kendinden sonra konuşacak olan arkadaşın hakkını gasbediyor.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Hayır, etmiyorum. Ben ilk defa konuşuyorum.

BAŞKAN – Birbirimize saygı duyacağız.

Buyurun.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – İşte, bu nedenle, Sayın Genel Başkanımız Kılıçdaroğlu 80 milyona adalet için yürüdü. İşte, tüm bu yaşadığımız kötü olayların güzelim ülkemizde bir daha yaşanmaması için yüzbinlerle, milyonlarla birlikte yürüdü, haykırdı, “hak, hukuk, adalet” dedi.

Değerli milletvekilleri, muhalefet etmek, yürüyüş ve eylem yapmak bir lütuf değil, demokratik bir hakkın kullanımınıdır. Bakınız, İngiltere’de ana muhalefet partisi olan İşçi Partisi 8 Haziranda yapılan seçimleri kaybetmiş olmasına rağmen aradan yirmi iki gün geçtikten sonra 1 Temmuz’da Theresa May hükümetini devirmek için bir milyon kişiyi sokağa çağırdı. Amaç, hükümeti erken seçime zorlamak ama hiç kimse İşçi Partisini darbecilikle suçlamadı ve hiç kimse medya patronlarını çağırıp “İşçi Partisinin bu eylemini yazar ve haber yaparsanız başınıza geleceklere sorumlu ben olmam.” deyip tehdit etmedi. İşte, bu tam gündemimizle ilgili...

BAŞKAN – Bitti mi Sayın Özdeş?

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Değerli milletvekilleri, ülkemiz çok kötü günlerden geçiyor, geçtiği de hepimiz tarafından malum. Bu kötü günlerden çıkış, hukuk devletini askıya alarak, demokrasinin niteliğini daha da düşürerek, muhalefetin sesini daha da kısarak olmaz. Bu zor günlerden çıkış ancak kuruluş felsefesine kararlıkla sahip çıkarak, Anayasa’nın ilk 4 maddesinde belirlenen nitelikleri içselleştirerek, sahiplenerek ve kuvvetler ayrılığını güçlendirerek, özgürlükçü parlamenter demokrasiyi yeniden hayata geçirerek olur. Bunların başında da bağımsız, tarafsız, herkese güven veren yargı olmalıdır. Kimsenin uydusu olmadan, evrenseli reddetmeksizin millî kimliği muhafaza ederek onurlu, başı dik, üreten, kendi kendine yeten, bilimde teknolojiye ileri giden bir ulus olarak uygar uluslar seviyesine çıkmak vazgeçilmezimiz olmalıdır. Tarihte emperyalizme en büyük tokadı atmış, sadece Türk milletinin değil, doğunun da tüm mazlum milletlerin de kahramanı Atatürk’ün izinde yürümek en büyük hedefimiz olmalıdır, yapılan bu İç Tüzük değişikliğiyle muhalefetin sesini kısarak güzelim ülkemizi çağdaş ülkeler seviyesine taşımanız mümkün olmadığı gibi; tabii derdiniz çağdaş ülkeler seviyesini yakalamaksa.

Ha, değinmeden de geçemeyeceğim. AKP Genel Başkanı ve tarafsız Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan, Genel Başkanımıza, her zaman olduğu gibi, Adalet Yürüyüşü sırasında da hakaretler yağdırdı ancak Sayın Genel Başkanımız ciddiye almadı her zamanki davranışı diye. En son, “Korkak” “Ödlek” vesaire deyip AKP Genel Başkanı ve tarafsız Cumhurbaşkanı’na yakışmayacak biçimde sözler söyledi.

AKP Genel Başkanı ve tarafsız Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan’a buradan bir kere de ben seslenmek istiyorum: “Korkak değilsen –onun laflarından hareketle söylüyorum, başka bir şey aramayın- ödlek değilsen, yüreğin yetiyorsa istediğin yandaş TV kanallarından birinde Sayın Kılıçdaroğlu’yla karşı karşıya gel bakayım. Bu ülke insanı, 80 milyon kişi izlesin.

BAŞKAN – Siz Kılıçdaroğlu’nun sözcülüğünü mü yapıyorsunuz burada Sayın Özdeş?

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Benim Genel Başkanımıza laf söylenmiş.

BAŞKAN – Burası Anayasa Komisyonu, ben on gündür burada hep Başkanlık Divanı olarak hareket ettim ama bu saatte, şu an AK PARTİ milletvekili olarak konuşuyorum, lütfen, amacı aşan, Komisyonunun amacını aşan tavırlara girmeyin.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Hayır, amacı aşmıyorum.

BAŞKAN – Burada AK PARTİ’li milletvekili arkadaşlarımız da bir insicam içinde cevap vermiyorlar.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Yapmayın... Versinler efendim, söz alıp versinler, bir şey diyecek...

BAŞKAN – Hayır.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Şu ana kadarki seviyeyi düşürdün.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Hayır, en üst seviyeye çıkardım, vallahi, hiç kuşumuz yok.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – En alt seviyeye düşürdün.

BAŞKAN – Aynaya bakın o zaman.

Peki, toparlayın Sayın Özdiş.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Toparlıyorum.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Seviye düşüyse sizin söylediklerinizden düştü yani.

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen, bak, biz baş ederiz, biz sabaha kadar da çalışırız, yemin ediyorum çalışırız, biz bir haftadır çalışıyoruz zaten sabaha kadar.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Biz de bir haftadır çalışıyoruz.

BAŞKAN – Siz de buradasınız.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Bu ülke insanı, 80 milyon kişi izlesin, tartışın 15 Temmuz FETÖ darbesini, tartışın 16 Nisan referandumunu, tartışın şimdi getirdiğiniz İç Tüzük değişikliklerini, tartışın 2002’de aldığımız güzelim ülkemizi on beş yılda hangi noktaya getirdiğinizi. Hadi, hodri meydan, yok öyle tek taraflı yandaş kanallarınızda halkımıza, milletimize yalan yanlış sözler söylemek. Asıl siz korkuyorsunuz. AKP Genel Başkanı tarafsız Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan, hadi bir cesaret, varsa tabii... Asıl cesaret, halkına, milletine her zaman ve her zeminde doğruları söylemektir. Bunun yolu da 80 milyonun karşısında bir televizyon kanalında Sayın Kılıçdaroğlu’yla birlikte çıkmaktır. Eğer kendinize güveniyorsanız, düşüncelerinize güveniyorsanız, milleti kandırmıyorsanız çıkın, ne söyleyeceksiniz Kılıçdaroğlu’nun yüzüne söyleyin, o da sizin yüzünüze söyleyin; 80 milyon da durumu öğrensin, bilsin, kavrasın.

Bu duygu ve düşüncelerle hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Özdiş.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Beni dinleme zahmetine katlandığınız için, teşekkürler, sağ olun.

BAŞKAN – Estağfurullah.

Sayın Özdiş, ben biraz önce de söyledim, normalde Komisyon üyesi olmayan milletvekili arkadaşlarımız tamamen kendi inisiyatifleriyle, karşılıklı mutabakatla biz Anayasa Komisyonu olarak söz kısma yönünde bir karar almak istemiyoruz. Diğer komisyonlarda süreler belirli ama burası Anayasa Komisyonu olduğu için böyle bir uygulama yapmadık ve bir iyi niyet çerçevesinde madde üzerinde konuşmalar yapılıyor. Ama siz buraya geldiniz -hazırladığımız bir metni- diğer milletvekili arkadaşlar on dakika konuştuğu hâlde tam yarım saat konuşunuz.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Yarım saat oldu mu?

BAŞKAN – Oldu, on geçe başladı, ben takip ediyorum Başkanım. Ben ilk müdahale ettiğimde yirmi geçiyordu. Ben zaten on dakika olmadan hiç müdahale etmiyorum. Sonrada “Toparlayın.” diyorum ki on üç, on dört dakikada...

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Bir yere geleceğim.

Şimdi siz burada belki amacınızı da aşarak partinizin daha yetkili kişileri varken Sayın Kılıçdaroğlu adına bildirilerde bulundunuz.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Hayır, onun adına bildiride falan bulunmadım ben.

BAŞKAN – Ama kesinlikle yeni bir polemige katılmak adına, polemige sebep olmak adına söylemiyorum, bir AK PARTİ milletvekili olarak şunu söylüyorum: Sayın Genel Başkanımız 2019’da Cumhurbaşkanımızın karşısına Cumhurbaşkanı adayı olarak çıksın. Niye televizyonda canlı yayına davet ediyorsunuz?

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Yok, 80 milyon canlı canlı izleyecek Başkan, onu diyoruz biz.

BAŞKAN – Ben bunu polemik yapmak için söylemiyorum.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Öyle aday maday... 80 milyon çıkacak, izleyecek. O ona soracak, o ona soracak; o cevap verecek, o cevap verecek. Böyle konuşacaklar, öyle değil.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, Haydar Ali Yıldız Bey’in söz talebi var.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Biz başka bir şey söylüyoruz. Yapmayın, bir tek gün cesaret edemedi, ben onu söylüyorum.

BAŞKAN – Sayın Haydar Ali Yıldız kaç numara?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Oraya geçmeden önce bir cümle, düzeltme kabilinde.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Parsak.

II.- AÇIKLAMALAR (Devam)

3.- Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak’ın, Adana Milletvekili İbrahim Özdiş’in (2/1783) esas numaralı İç Tüzük Teklifi’nin 15’inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Şimdi ben tabii... sayın hatip pek çok şey söyledi. Bunların çok büyük bir kısmına katılmamakla birlikte burada polemik doğmasın diye her birine ayrı ayrı cevap vermeyeceğim ama bunların içinde özellikle 16 Nisan referandum sürecine ilişkin olarak “Saray’ın talimatıyla” diye bir isnatta, bir ithamda bulundu sayın hatip. Milliyetçi Hareket Partisi olarak da, şahsım adına da bunu kabul etmediğimizi beyan ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Parsak, ben teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Haydar Ali Yıldız.

4.- İstanbul Milletvekili Haydar Ali Yıldız’ın, Adana Milletvekili İbrahim Özdiş’in (2/1783) esas numaralı İç Tüzük Teklifi’nin 15’inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

HAYDAR ALİ YILDIZ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; AK PARTİ Milletvekili olarak Sayın Genel Başkanımız, liderimiz, Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan hakkında hatip Milletvekili Özdiş’in söyledikleri hakaret içeren sözlerini aynen kendisine iade ediyoruz.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) - Ben hakaret etmedim, yanlış anlamışsınız.

HAYDAR ALİ YILDIZ (İstanbul) – İçerikli olanları ifade ediyorum.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) - “Sayın Cumhurbaşkanı, AKP Genel Başkanı” dedim, ne alakası var.

HAYDAR ALİ YILDIZ (İstanbul) – Recep Tayyip Erdoğan, binlerce yıllık bir devletin başkanı, milletimizin oylarıyla seçilmiş bir Cumhurbaşkanıdır ve binlerce yıllık devletimizin, onun geleneğini, onun mükteşebatını milletimizin oylarıyla seçilmek suretiyle temsil etmektedir. Meydanlarda milletin adamı olarak beyan edilen, kabul edilen bir lideri ve ondan hesap sormak milletvekili Özdiş’in haddi değildir. Onu çok çok aşan laflar söylemesini de asla kabul etmiyoruz.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) - Ben hesap sormuyorum “Yargı hesap sorsun.” diyorum.

HAYDAR ALİ YILDIZ (İstanbul) – İşte sizin haddiniz değil onu söylüyorum. Hesap sormak sizin haddiniz değil.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – “Yargı hesap sorsun.” diyorum, anlamamışsın sen.

HAYDAR ALİ YILDIZ (İstanbul) – Dolayısıyla Sayın Cumhurbaşkanımıza Milletvekili Özdiş’in söylemine ilişkin tutanakların savcılık makamlarına, hukuk makamlarına da intikal ettirilmesini Başkanlık Divanından talep ediyoruz. Dolayısıyla bu konuşmada hatip sadece kendi ruh hâlini ifade etmiştir. Kendi haletiruhiyesini ortaya dökmüştür. Nasıl bir mükteşebata sahip olduklarını, nasıl bir siyasi geçmişten geldiklerini de söylediği söylemlerle ortaya koymuştur. Bu ülkede baskıcı yönetimin ne zaman olduğunu, halkın üzerine ne zaman jakoben, dayatmacı bir siyasi ahlakın olduğunu merak edenler Türkiye’nin siyasi tarihine bakabilirler.

AYTUĞ ATICI (Mersin) - İşte bugün.

HAYDAR ALİ YILDIZ (İstanbul) - On beş yıldır Türkiye’de hak ve özgürlükler... Bakabilirsiniz hangi tarihte halkın üzerine baskı uygulanmış, zorla bazı hadiseler kendilerine söylemler bastırılarak kabul ettirilmiş dönemin ne zaman olduğunu tarih yazar. Parlamento...

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – Bunların İç Tüzük’le alakası var mı?

BAŞKAN – İç Tüzükle şöyle alakası var: Cevap mahiyetinde konuşuyor.

AYTUĞ ATICI (Mersin) - İlahi Başkan.

BAŞKAN – Cevap mahiyetinde. Değerli arkadaşlar, bakın, biz burada on gündür bir yöntemle yürütüyoruz.

AYTUĞ ATICI (Mersin) - Cumhurbaşkanı adına mı konuşuyor arkadaş?

BAŞKAN - Evet, Cumhurbaşkanı adına konuşuyor.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Güzel. Tutanaklara geçsin.

BAŞKAN – Hayır, yani, tutanaklara geçsin.

Evet buyurun Haydar Ali Bey. Ama, lütfen toparlayın.

HAYDAR ALİ YILDIZ (İstanbul) – Tabii tabii.

Dolayısıyla Meclisteki uygulamalar gerekse toplumun kendi arasındaki bugün yaşamış olduğu özgürlükçü ortamın inanıyorum ki bundan sonra da Türkiye bugüne kadar yapmış olduğu seçimlerde nasıl ki toplum tarafından, milletimiz tarafından bir kabulle yüzde 34’ten başlayan oy oranını bugün yüzde 50’lere getiren bir AK PARTİ ve onun liderliğini yapan Recep Tayyip Erdoğan’ın milletin vicdanındaki, kalbindeki yeri bugün emsalsizdir. Bunu da muhalefetin kabul etmesini beklemiyoruz ama dünya kabul ediyor.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Yıldız ben teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, Sayın Murat Alparslan’ın da bir söz talebi var.

Buyurun Sayın Alparslan.

5.- *Ankara Milletvekili Murat Alparslan'ın, Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in (2/1783) esas numaralı İç Tüzük Teklifi'nin 15'inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

MURAT ALPARSLAN (Ankara) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Malum, görüşülmekte olan İç Tüzük maddesi başta Cumhurbaşkanı olmak üzere devletin temsilcilerine, Meclis Başkanlığına, Başkanlık Divanına hakaretlerin bir şekilde tedibine ve tecziyesine ilişkin düzenlemelerin yapıldığı bir madde. Sayın hatip konuşmasının tamamında bu maddenin üzerinden herhangi bir beyanına, herhangi bir kanaatine veya herhangi bir katkı amacına dönük cümlelerin ötesinde tamamen burada belki şahsı adına bir grup toplantısı yapma niyetiyle, alakasız, belki gerçeklikten uzak hatta ağır ithamlar ve yine iftiralara varan cümleler kullandı. Konuşmasının içeriğinde hem AK PARTİ'nin siyaset tarzına hem Sayın Cumhurbaşkanımız ve liderimize hem AK PARTİ siyasetinin ve devlet yönetiminin bir şekilde faşizanlıkla, diktatörlükle, despotlukla nitelendirilmesi, özellikle cumhuriyet değerlerine karşı bir “şeriat devleti ve sapkınlar” ifadesini kesinlikle reddettiğimizi ve kendi tahayyülesinin ve kendi ruh hâlinin bir yansıması olarak düşünülmesi gerektiğini ifade ediyorum.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) - Bu düşüncede olanlar sapkın dedim.

MURAT ALPARSLAN (Ankara) – Cumhurbaşkanının cumhur olan milletle beraber siyaset yaptığı, milletin diliyle konuştuğu, milletin gözüyle gördüğü, milletin hassasiyetleriyle beraber bir siyaset ürettiği mutlak bir gerçektir. Onun ötesinde bu şekilde bir yürüyüşten yola çıkarak o yürüyüşe ilişkin birtakım yaklaşımlara da yine bu yakıştırmaları ve yaklaşımları ifade eden cümleler de kabul edilemez. AK PARTİ yürüyüşüne bu topraklarda 1071'de başladı. O kutlu yürüyüş milletle beraber omuz omuza belki 2019'lara, 2023'lere, 2053'lere kadar gidecek. Biz kısa süreli konjonktürel yürüyüşlerden öte bir medeniyet tasavvuru üzerinde kutlu bir yürüyüş yapıyoruz. Bunun da bu şekilde bilinmesini arz ederim.

Onun ötesinde...

BAŞKAN – Sayın Alparslan, lütfen toparlayın.

MURAT ALPARSLAN (Ankara) – 16 Nisan halk oylamasının bir meşruluk tartışmasına dönüştürülmesi...

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) - Aynen, meşru değil, gayrimeşru, her vesileyle söylüyorum ben.

MURAT ALPARSLAN (Ankara) – “...mühürsüz” olarak nitelendirilmesi hiçbir şekilde kabul edilemez.

BAŞKAN – Sayın Alparslan toparlayın lütfen.

MURAT ALPARSLAN (Ankara) - Mevcut halk oylaması milletin tercihlerinin...

AYTUĞ ATICI (Mersin) –Gayrimeşru, kanunlardan bile gayrimeşrudur.

MURAT ALPARSLAN (Ankara) - ...sağlıklı bir şekilde ortaya çıktığı ve sonuçları itibarıyla da yasal ve meşru bir halkoylamasıdır ve icrasına da başlanmıştır.

BAŞKAN – Sayın Alparslan, lütfen toparlayın. Cevap mahiyetinde olduğu için lütfen toparlayın.

MURAT ALPARSLAN (Ankara) - Olağanüstü hâlin gerekliliği hepimizce malumdur. Bu olağanüstü hâlin ilanına özellikle 20 Temmuz tarihine dikkat çekilerek bir darbe benzetmesi ve yakıştırma yapılması kesinlikle kabul edilemez.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) - Aynen, aynen, karşı darbe yaptınız 20 Temmuzda...

MURAT ALPARSLAN (Ankara) - Bu olağanüstü hâlin...

BAŞKAN – Sayın Alparslan, lütfen toparlayın.

MURAT ALPARSLAN (Ankara) - Bu gerekliliğin yasal sınırlar içerisinde devletin kendisine milletin hizmetkârı olmak adına ortaya çıkan bir süreç olduğu da hepimizce malumdur.

Yine, o 15 Temmuz günü yaşananların bir şekilde orada askerlerin kafasının kesildiği ve pek çok masum insanın var olduğu şeklindeki yaklaşımların uluslararası kamuoyunun algılarına ve özellikle FETÖ'nün beyan ve söylemlerine paralellik gösterdiği de açıkça malumdur.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) - Onu en son söyleyecek sizsiniz, yapmayın kardeşim.

MURAT ALPARSLAN (Ankara) - Onun ötesinde “hodri meydan” diye bir yakıştırmanın siyasetteki alanı sandıktır ve on beş yıllık mazimizde ortaya konulan tüm sandıklarda “hodri meydan” diyenlerin akıbeti de yine hepinizin gözleri önündedir. Onun ötesinde bizim bu şekilde millete hizmetimizin, siyasetteki meşruiyet kanallarımızın ve ideallerimizin tüm kamuoyunun gözleri önünde net bir şekilde cereyan ettiğini ifade ediyor her türlü gerçeklikten uzak yaklaşımları da reddettiğimizi ifade ediyor teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Alparslan ben teşekkür ediyorum.

ENGİN ALTAY (İstanbul) - Çok kısa bir şey...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Altay.

6.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, İstanbul Milletvekili Haydar Ali Yıldız ile Ankara Milletvekili Murat Alparslan'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Herkese söylüyorum: Eğer Sayın Özdiş'in konuşmasında bir hakaret varsa bana söyleyin, ben özür dileyim ama siyasette eleştiriye açık olacağız arkadaşlar. Sayın Cumhurbaşkanı da eleştirilecek, bunu kendisi kabul etti siz de edin. Yani kimsenin kraldan çok kralcı olmasına gerek yok. Elbette Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ı arkadaşlarımızın mensubu olduğu partinin kurucu lideri olarak desteklemesi, savunması onların görevi. Bizim eleştirmek ne kadar hakkımız ve görevimizse sayın milletvekillerinin Sayın Cumhurbaşkanını savunmaları sahiplenmeleri... Sahiplenmezlerse hata yaparlar, işlerini yapmamış olurlar. Ama burada bir şeyi kabul edeceğiz: Siyasette muhalefet sizi övmez, sizi eleştirecek. Hakaret varsa, rahatsız olduğunuz bir cümle söyleyin, ben bunun hakaret olmadığını söyleyeyim ya da özür dileyeyim. Ama böyle bakabilelim.

Şimdi, AK PARTİ Genel Başkanı artı Cumhurbaşkanı eleştirilmez diye bir şey yok. Mecliste ben müteaddit defalar kendisiyle ilgili “diktatör” tanımını kullandım ve Türk Dil Kurumu Sözlük karşılığını okudum. “Bütün siyasi yetkileri tek elde toplayana, elinde toplayana diktatör denir.” dedik. Bu hakaret değildir, bu bir eleştiridir. Meclis tutanaklarına bu geçti, aylar önce geçti. Bundan sonra bir tartışma olmadı, “Vay bu hakaret.” denmedi. Bırakın biz öyle diyelim. Siz diyorsunuz ya “Millet takdir eder.” Ediyor zaten. Bizim eleştirilerimizin içindeki doğruyu da yanlış da, sizin savunmalarınızdaki, iddialarınızdaki doğruyu da yanlış da millet takdir edecek. Birbirimize tahammüllü olmak zorundayız. Böyle kısa bir açıklamaya gerek duydum.

Ama “sapkınlık” derken arkadaşım şunu söyledi. Alındıysanız gene de size “sapık” ifadesi asla da yok.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Hayır. Ne alaka?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ben toparlayayım.

Hukuktan ayrılma, hukuk yolundan sapma anlamında sanıyorum söyledi.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Kendini tarif etmiş oldu.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Olabilir, olabilir. Siz de iade edersiniz. Siz de iade edersiniz olur biter.

Hukuk yolundan sapmayı kastetti, ben öyle anladım.

BAŞKAN – Sayın Altay, tecrübelerinize dayanarak yapmış olduğunuz bu açıklamadan dolayı ben teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, gündeme dönüyoruz.

Sayın Emir’in de bir söz talebi var ama bu konuyu ben kapatmak istiyorum artık.

MURAT EMİR (Ankara) – Bir ek yapacağım, o kadar, izin verirseniz.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Bizim de söz talebimiz var.

BAŞKAN- Hayır, hayır. Bu konuyu kapatmak istiyorum arkadaşlar.

Sayın Emir ve sonra Sayın Eseyan’ın bir söz talebi var. Kapatacağım konuyu. Sonrasında Sayın Erol Dora bekliyor.

Sayın Emir, lütfen gündem...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Emir’den sonra Sayın Tanal mı, bir bakabilir misiniz?

BAŞKAN – Şöyle yapıyoruz arkadaşlar: Ağırlıklı olarak sizin listenizi esas alıyoruz 2-3 konuşmacıda bir HDP’den arkadaşları koyuyoruz.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Gayet tabii. Şey diye söylemiyorum.

BAŞKAN – Ben bilgilendirme adına da.

Sayın Altay, ben zaten başlangıçtan beri listeyi de söylüyorum ki arkadaşların şahsi ihtiyaçları olur, gelirler, gideler diye.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sorun yok.

BAŞKAN – İsterseniz şöyle söyleyeyim: Sayın Erol Dora, Sayın Mahmut Tanal, Sayın Musa Çam, Sayın Ertuğrul Kürkcü ve Sayın Şenal Sarıhan konuşacak.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Mithat Hoca?

BAŞKAN – Sayın Murat Emir, buyurun.

Ama o konuyu kapattık.

MURAT EMİR (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu tartışmayla ilgili değerli Grup Başkan Vekilinden önce söz istemiştim. Zaten o gerekli açıklamayı yaptı. Onun sözü üstüne söz söylemek haddim değil elbette. Yalnız ben, Komisyon olarak bir konuyu tekrar sizin dikkatinize sunmayı bir görev biliyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) – Bakın, biz bu maddede hakaret etmeyi düzenliyoruz ve burada benim de tamamına katıldığım eleştiriler söz konusu olduğunda AKP’li arkadaşlarımızın hakaret olarak değerlendirdiğini görüyoruz. Diyorlar ki...

BAŞKAN – Hakaret etmemeyi düzenliyor.

MURAT EMİR (Ankara) – Evet, tamam işte.

Demek ki arkadaşlar, bakın, açıkça -bence çok isabetli bir tartışma oldu bu- hakaretin ne olduğu, ne olmadığı biraz müphem, biraz karmaşık.

BAŞKAN – Sayın Emir, bakın üç gündür çalışıyoruz.

MURAT EMİR (Ankara) – Yok, yok.

BAŞKAN – Hiçbir arkadaşımız hiçbir şeye itiraz etmedi ama gelip burada sizin Genel Başkanınız adına bildiri okur mahiyette ve siyaseten de rencide edecek şekilde bizleri...

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Hiç alakası yok.

BAŞKAN – Yani hakaret kısmına girmiyoruz. Sayın Emir, bu konuyu kapattık.

MURAT EMİR (Ankara) – Yok, yok. Bakın, bu madde adına konuşuyorum, tam da bunun için. Bakın, benim tarafım belli, görüşlerimi ifade ettim. Tamamına katıldığımı söyledim ama arkadaşlarımın da katılmama hakkı var. Orasında değilim işin. Bakın, biz “hakaret etmek” diye bir düzenleme yapıyoruz, bir şeyin hakaret olup olmadığına Genel Kurulun karar vereceğini düzenleyen bir madde yapıyoruz ama biraz önce bizim de tanık olduğumuz üzere, hakaretin ne olup ne olmadığı konusunda tartışma çok büyük. Bu hakaret değil. Dolayısıyla ben burada tutanaklara da geçsin diye söylüyorum. Bakın, siyasetçi eleştirilecek, ağır eleştirilecek. Buna herkesin hazır olması lazım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Eseyan, bu gündemi kapattık aslında ama lütfen.

7.- İstanbul Milletvekili Markar Eseyan'ın, Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in (2/1783) esas numaralı İç Tüzük Teklifi'nin 15'inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MARKAR ESEYAN (İstanbul) – Evet, teşekkür ederim Başkan.

Sayın milletvekilleri, aslında Sayın Altay güzel bir açıklama yaptı. Ben sadece yeni bir tartışma açmak için değil ama prensip dairesinde ve tabii Sayın Özdiş'in neyi söylemesi gerektiğini, neyi söylememesi gerektiğini söyleyecek bizler değiliz. Herkes istediği görüşü ifade edebilir ama tabii burada Murat Bey'in de söylediği gibi bu işlerin yani neyin hakarete girdiği bir müphemlik içerse de aslında üzerinde çalıştığımız Tüzük de Anayasa ve diğer kanunlar da kendi başına ahlak yaratmaz. Her zaman bir açık kalır. O açığı da demokrasi kültürü doldurur. Yani bizler vesayet altında veyahut da ehil olmayan veyahut işte olgun olmayan insanlar değiliz. Yani bizi kanunlar, tüzükler tamamen düzenleyecek değil, açıkta kalan, müphemde kalan alanları bizim kendi aramızdaki saygı ve kendi aramızdaki demokrasi kültürü tabii ki sınırlayacak. Bu da zaten Kant'ın dediği gibi “İnsan kendini sınırladığı anda insan olur.” Dolayısıyla ben burada aslında bize örnek olması gereken, en eski Parlamento üyesi olan Sayın Özdiş'in üslubunun ve usulünün doğru olmadığını düşünüyorum. Yani içeriği kendisini bağlar. Ama eğer bizler burada bir üzüm yeme niyetiyle, bir şeyleri gerçekten daha iyiye ulaştırma niyetiyle yan yana gelmişsek, gerçekten birbirimizin düşmanı olmadığımızı ve gerçekten burada bir iş ortağı olduğumuzu, siyasi rakip olduğumuzu önce bir özümsememiz gerekir. Bu anlamda biz çok...

BAŞKAN – Sayın Eseyan, bu konuyu kapatmıştık. Lütfen toparlayın.

MARKAR ESEYAN (İstanbul) – Ama bunlar gerçekten her türlü tartışmada hepimizin aklında olması gereken temel prensipler. Kimsenin de ben burada bunlara karşı çıkacağını zannetmiyorum. Arada sırada kendimize -ben de içinde olmak üzere- bunu hatırlatmamız lazım. Dolayısıyla bizler düşman değiliz ama şöyle bir havada oluyor: Sanki AK PARTİ, Cumhurbaşkanı, bizler kötücül bir fail ve bu kötücül fail ontolojik olarak kötücül, yerleşmiş ve yaptıkları her şeyin altında da mutlaka kötü bir amaç var.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Biraz Elitaşınıcı oldu böyle.

MARKAR ESEYAN (İstanbul) – Ne bizim CHP’ye, HDP’ye, başka partilere böyle yaklaşmaya hakkımız var ne de başka partilerin bunu yapmaya hakkı var.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Sayın Eseyan “iş ortaklığı” dediniz. İş ortaklığı şunu ifade eder...

BAŞKAN – Sayın Kayan, Sayın Kayan, olayı başka bir yere götürmeyin. Yani siz de anlıyorsunuz. Siz burada 90-100 bin kişiyi temsil eden, toplumunuzda, bulunduğunuz bölgede belli nitelikleri olduğu için gelmiş bir kişisiniz. Şimdi bu yeni bir tartışmaya mahal verecek şekilde sırf böyle polemik olsun diye buraya girmenizi ben doğru bulmuyorum.

Sayın Eseyan, lütfen toparlayın... Lütfen toparlayın, kapatalım.

MARKAR ESEYAN (İstanbul) – İki cümleyle. Ben burada hepinizi -yanlış anlamayın- yerinden zıplatacak cümleler kullanmaya ehilim. Yani buna sahibim, bunu yapabilirim ama yapmayacağım, yapmıyorum da zaten.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Rüzgâr eken fırtına biçer.

MARKAR ESEYAN (İstanbul) – Burada genel bir prensipten yola çıkarak biraz daha ortamın yumuşamasını ve konuya dönmemizi sağlamaya çalışıyorum.

BAŞKAN – Sayın Eseyan, lütfen.

MARKAR ESEYAN (İstanbul) – Lütfen, biz burada on gündür hiç konuşmadık neredeyse. Arkadaşlarımıza fırsat olsun diye bu nezaketi gösteriyoruz Başkanım.

Şimdi, burada sayın hatibin, Özdiş’in, bizim ağabeyimizin, bize örnek olması gereken değerli hatibin yaptığı konuşmada doğru bir cümle vardı. Bu cümle nedir? “Ülkemiz gerçekten zor günlerden geçiyor.” Neden? Çünkü dünyada gerçekten yeni bir süreç var. Bu süreçte gerçekten Türkiye’nin kendi içerisinde sağlam ve iyi politikalar üretmesi lazım ve bu, bu üslupla olmaz. Dolayısıyla bunun tekrardan gözden geçirilmesini tavsiye ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Üslubul beyan aynıyla insan.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi (2/1783) (Alt komisyon metni)(Devam)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, söz sırası Sayın Erol Dora’da.

Sayın Dora, lütfen buyurun.

EROL DORA (Mardin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Öncelikle bütün değerli milletvekillerini, basın emekçilerini, Meclis Başkan Vekilimizi, hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlayarak konuşmama başlamak istiyorum.

Tabii bu tür komisyonlarda bizim yapacağımız değerlendirmeler, görüşler şiddet, ırkçılık içermemek şartıyla insanların her türlü düşüncelerini ifade etmeleri, aslında geleceğe de bir miras olarak bu İç Tüzük tartışmaları aktarılacaktır. Bu açıdan insanların özgürce kendi düşüncelerini ifade etmeleri hepimiz açısından çok önemlidir. Zaten varlık nedenimiz budur. Özellikle biz Parlamentoda görev yapan milletvekilleriyiz. Parlamento Türkiye’nin kalbidir. Yani buradaki düşünce özgürlüğü aslında Türkiye’nin demokratik, laik, sosyal bir devlet olduğunun da aslında turnusol kâğıdı işlevini görecektir. Bu açıdan her türlü düşünceye müsamaha göstermemiz gerektiğine inanıyorum. Şart: Hakaret ve şiddeti teşvik etmemek şartıyla.

Şimdi, aslında üzerinde tartıştığımız madde, milletvekillerinin yasama sorumsuzluğuyla ilgili olan Anayasa'mızın 83'üncü maddesinde düzenlenmiş olan bir konudur.

Şimdi, öncelikle Anayasa'mıza bakmamız gerektiğini vurgulamak istiyorum. Şimdi, teklifin 14, 15 ve 16'ncı maddesi... Anayasa'nın 25'inci maddesinde yer alan "Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir. Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; düşünce ve kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz." Bu bir. İkincisi, 26'ncı maddesi "Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir." şeklinde düzenlemeler getirmiştir. Şimdi, bizim bakacağımız, düşüncelerimiz üzerine bina edeceğimiz anayasal maddelerimiz öncelikle düşünce özgürlüğü açısından bu iki maddedir.

Değişiklik teklifinin 14'üncü maddesi yine Anayasa'nın 83'üncü maddesine açıkça bir kere, aykırılık teşkil etmektedir. Anayasa'mızın 83'üncü maddesi birinci fıkrasında yasama sorumsuzluğunu düzenlemektedir, "Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden, Mecliste ileri sürdükleri düşüncelerden, o oturumdaki Başkanlık Divanının teklifi üzerine Meclisce başka bir karar alınmadıkça bunları Meclis dışında tekrarlamak ve açığa vurmaktan sorumlu tutulamazlar." şeklinde bir düzenleme getirmiştir. Yani burada Anayasa'mızın 83'üncü maddesi milletvekilinin ifade özgürlüğünü teminat altına almaktadır. İnsanın insanla olan iletişimde ise ifadenin sadece konuşma biçiminde, söz biçiminde olamayacağını, konuşmaların çeşitli biçimlerde görsel materyallerle desteklenebileceğini sanırım hepimiz biliyoruz. İçerisinde bulunduğumuz çağda insanın kendisini ifade biçimleri oldukça renklilik kazanmış ve çeşitlenmiştir. Dolayısıyla İç Tüzük değişiklik teklifinin 14'üncü maddesinde yer alan, Genel Kurulun çalışma düzenini ve huzurunu bozucu döviz, pankart ve benzeri materyali getiren ve kullananlara kınama cezası verilmesi biçimindeki düzenleme sadece ifade özgürlüğünü engelleyici yanlış bir düzenleme değil, aynı zamanda Türkiye Parlamentosunu aslında komik duruma düşürecek bir düzenlemedir. Biraz önce de vurguladığımız gibi bu tür ifade özgürlüğü Anayasa'mızca 25'inci ve 26'ncı maddelerde düzenlenmiştir. Şimdi, bu maddelere aykırı olarak İç Tüzük'te böyle bir değişikliğe gidilmesi normlar hiyerarşisi açısından aykırılık teşkil etmektedir. Meclis kürsüsünde milletvekillerinin yasa tasarısı, araştırma önergesi ve üzerinde yaptığı konuşmalar kimi zaman teknik ifadelere boğulabilmekte, rakamlarla dolu ve unutulmuş, etki yaratmayan sözlere dönüşebilmekte veya kürsüye çıkan hatiplerin görüşülen kanun tasarısıyla ilgili tekrarlar düşen, diğer hatiple benzeşen konuşmalar gerçekleştirilmesi çoğunlukla ihtimal dâhilindedir. Bu çerçevede zaman zaman farklı ifade biçimlerini de kullanabilen milletvekilleri çeşitli nesnelere, materyallerle, istatistikî tablolarla Meclis Genel Kurulunda etkili sunumlar yapabilmekte, gerek diğer milletvekillerinin gerekse basın aracılığıyla kamuoyunun dikkatini çekebilmektedirler.

Diğer taraftan, ülkemizde son yıllarda hayli fazla biçimde artan önemli insan hakları ihlalleri, terörist eylemler neticesinde yaşanan katliam niteliğinde olan kısımları, kolluk güçlerinin sebep olduğu ve cezasız kalan cinayetler, işçi kısımları, önemli sayıda gözaltı, tutuklama ve benzeri haksız yargı kararları neticesinde oluşan yargıya güvensizlik, doğa kısımları, kadına şiddet, çocuklara cinsel istismar gibi daha da uzatılabilecek olan son derece negatif ülke gerçeklikleri maalesef kimi zaman sadece sözlerle anlatılabilecek eşikleri çoktan aşmıştır. Meclis kürsüsünde üzerinde konuşulan konuyu en iyi ifade etmeye yarayacak materyaller milletvekilleri tarafından kullanılmamıştır ve bunun böyle de devam etmesi gerekmektedir.

Şimdi, sayın milletvekilleri, öncelikle, Türkiye'nin Avrupa Konseyinin kurucu bir ülkesi olduğunu hatırlatmamızda yarar var. İkincisi, Türkiye Kopenhag Kriterlerini kabul etmiş olan ve şu anda Avrupa Birliğine tam üyelik için müzakereleri devam ettiren bir ülkedir. Biz buna çok önem atfettiğimizi öncelikle belirtmek istiyoruz. Neden Avrupa Birliği kriterlerine çok önem veriyoruz? Biz Avrupa

Birliğini aynı zamanda demokratik bir değerler bütünlüğü olarak değerlendiriyoruz, bu açıdan. Çünkü Kopenhag Kriterleri insan haklarını, demokrasiyi, hukukun üstünlüğünü, azınlık haklarını teminat altına almıştır.

Şimdi, ülkemize baktığımızda Mezopotamya ve Anadolu coğrafyasında sizin de bildiğiniz gibi çok farklı halklar, medeniyetler, inançlar yaşamıştır ve hâlâ daha yaşamaya devam etmektedir. Dolayısıyla Anadolu'da coğrafyaya ait olan isimler, idari isimler, köy isimleri, dağ isimleri çok farklı dillerde ifade edilmektedir. Tabii, ülkemizin farklı etnik yapılardan ve inançlardan meydana gelmiş olması aslında bu coğrafyanın en önemli zenginliklerinden birisidir. Bundan korkmamamız gerektiğine inanıyorum ve bu çerçevede düşünmemiz gerekiyor. İnsanlar kendi dillerinde kendilerini ifade edebildikleri zaman ve yaşadıkları köylerde, ilçelerde, şehirlerde kendi bildikleri o eski tarihten kalan isimleri kullandıklarında kendilerini daha çok bu ülkeye ait hissedeceklerdir. Öncelikle, biz, Türkiye'nin üniter yapısı çerçevesinde Türkiye'yi hepimizin 80 milyonun ortak vatanı olarak görüyoruz. Biz burada hiç farklı bir etnik grubu, farklı bir halkı başka birisinden, başka bir etnik gruptan ve inançtan üstün göremeyiz, zaten Anayasa'mızın 2'nci maddesi eşitlik prensibini düzenlemektedir.

Aslında Türkiye bugün, işte biraz önce de vurguladığımız gibi Avrupa Konseyinin bir kurucu üyesidir. Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Beyannamesi'ni kabul etmiş bir ülkedir. Aslında bütün bu sözleşmelerde geçen bu evrensel değerleri kabul ettiğinde Türkiye bütün sorunlarını çözebilecek bir yeteneğe, bir politikaya ulaşabilecektir ama maalesef, son yıllarda özellikle Türkiye'nin 1999'da Avrupa Birliğine tam adaylık süreci başladıktan sonra Türkiye'de bildiğiniz gibi çok önemli yasal ve anayasal değişiklikler yapıldı. Bunlar öncelikle Ecevit Hükûmeti, Koalisyon Hükûmeti döneminde başladı ve akabinde AKP Hükûmeti tarafından bunlar devam ettirildi. Öncelikle de belirtmek istiyorum, birçok konuşmamda da belirttim, işte, gayrimüslim cemaatler, gayrimüslim cemaatlerin vakıfları gayrimenkul edinmiyorlardı, 1936 Beyannamesi gerekçe gösterilerek onların vakıfnameleri, tüzükleri kabul edilerek ondan sonra edinilmiş olan bütün gayrimenkulleri de elinden alınmaktaydı ve bunu, bu kararı veren de Yargıtay Hukuk Genel Kuruluydu. 2008 tarihinde bir Vakıflar Yasası yapıldı. Bizim bunları çok önemseyeceğimizi vurgulamak istiyorum. Öncelikle, özellikle Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisinin Türkiye'yi şu anda 2005'te kaldırmış olduğu siyasi ve hukuki denetime tekrar almış olmasından bir kere, büyük bir üzüntü duyuyoruz çünkü biz bu sürecin ilerlemesini istiyoruz ancak Türkiye'nin de bu anlamda kendisine düşen görev ve sorumlulukları yerine getirmesi gerekir. Çünkü Avrupa Birliğine tam üye olmak için biz de kendimize düşen görev ve sorumlulukları yerine getirmeliyiz. Bu anlamda Avrupa Birliğinin de ciddi olması gerektiğine inanıyoruz yani ahde vefa ilkesi gereğince atılmış olan imzalar çerçevesinde iki tarafın da kendi görevlerini yerine getirmesi gerekiyor.

Dolayısıyla bu çerçevede düşündüğümüzde biz tarihte tabii ki birçok olumsuz olay, trajik olaylar yaşanmıştır. Biz ülkeler bazında, topluluklar bazında ve kişiler bazında olsun tarihle yüzleşmemiz gerektiğine inanıyoruz çünkü tarihle yüzleşemediğimiz sürece yani gerçeklerle yüzleşemediğimiz sürece biz özgürleşemeyeceğimize inanıyoruz. Bu tür olaylardan bahsederken genellikle aslında biz kin ve nefret inşa etmek için değil, geleceğimizi evrensel değerler üzerine ve 80 milyonun demokratik bir cumhuriyette ve birlikte yaşamasını öncelleyen düşüncelerle biz bunu ifade ediyoruz. Bu açıdan getirilmiş olan bu düzenlemeler aslında şu anda meriyette bulunan Anayasa'mızın işte, 25'inci, 26'ıncı, yasama sorumsuzluğunu düzenleyen 83'üncü maddesine de tamamen aykırılık teşkil etmektedir. Özellikle bu Avrupa Birliği süreci başladıktan sonra bütün insanlarımızda artık sorunlarımızın evrensel değerler ölçütlerinde diyalogla, müzakereyle çözümlenebileceğine ilişkin olarak büyük bir umut yaratıldı. Akabinde de biliyorsunuz işte, 2013 tarihinde başlayan demokratik barış süreci bütün Türkiye'deki insanları rahatlatan bir durum olmuştu. Yedi bölgeye ilişkin olarak oluşturulmuş olan

akil insanlar ve onların hazırlamış oldukları raporlar çerçevesinde aslında Türkiye toplumu, Türkiye halkları gerçek anlamda diyalogdan, müzakereden ve barıştan yana olduklarını açık ve net olarak ifade etmişlerdir. Şimdi, biz sorunlarımızı diyalogla, evrensel değerler ölçütlerinde, parametreleri çerçevesinde çözümlene yolu varken hâlâ düşünceyi kısıtlamaya yönelik olarak yeni tüzükler, yeni anayasal metinler yapmak üzere çalışmalar yapıyoruz.

İkincisi, 24'üncü Dönemde oluşturulmuş olan Anayasa Uzlaşma Komisyonunu da biz çok önemli bir süreç olarak değerlendiriyoruz. Cumhuriyet tarihi boyunca ilk defa bütün farklı inançlar, farklı kesimler, farklı sivil toplum kuruluşları bu Komisyona davet edildiler ve ilk defa özgür iradeleriyle kendi sorunlarını ve istemlerini bütün partilerden eşit sayıda oluşturulmuş olan Anayasa Uzlaşma Komisyonuna ifade etme özgürlüğünü yaşadılar. Bunun, bütün insanlarda bir güven, ülkeye bağlılık ve yurtseverlik duygusunu daha da artırdığına ben kendim şahit olmuş bulunmaktayım. Bu açıdan, insanlar tarihte vuku bulmuş trajik olayları farklı şekilde değerlendirebilirler, "İlla bu şekilde değerlendireceksin." diye... Bir kere, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları içtihatları bir kere buna cevaz vermez. İkincisi de, Parlamentonun bunu kabul etmemesi gerekir; özellikle kürsü dokunulmazlığı, dokunulmazlık kaldırılabilir ama yasama sorumsuzluğu asla kaldırılamaz ve orada insanlar, ırkçılık ve şiddeti teşvik etmemek şartıyla her türlü ifadeyi ve sözü kullanabilirler. Biz bunu yaptığımızda işte o zaman Türkiye'nin itibarı artar ve Türkiye'de gerçek anlamda demokratik, hukukun üstünlüğünün egemen olduğu, herkesin, 80 milyonun, bütün farklı inançların ve farklı kültürlerin, etnik yapıların kendilerini özgürce bu ülkede ifade edebileceklerine ilişkin olarak da duygular gelişecek ve işte o zaman biz birlikte gerçek anlamda özgür ve kardeşçe birlikte yaşayabileceğiz. Her zaman bahsediyoruz işte, biz binlerce senedir birlikte yaşıyoruz. Eğer biz birbirimizin ana dilini, kültürünü, farklı özelliklerini tanıyamazsak bu nasıl bir kardeşlik olabilir? Bu, retorikten öteye gidemez. Bu açıdan, Türkiye toplumu, 80 milyon bizden çözümleyici politikalar beklemektedir. Bu açıdan, bu tür kısıtlamalardan öncelikle vazgeçmemiz gerektiğini bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Biz, tekrara dönmeyiz, geriye dönmeyiz gerektiğine inanıyoruz. Son yıllarda madem ki bu kadar önemli açılımlar yapıldı, şimdi, Türkiye bu son süreçte biliyorsunuz, bir kutuplaşmaya gitmektedir. Şu anda kimse kendini yargısal anlamda da bir güvence altında hissetmemektedir. Öncelikle hukukun üstünlüğünün, gerçek anlamda bağımsız bir yargının Türkiye'de inşa edilmesi için bu Parlamento, bütün siyasi partilere büyük bir görev ve sorumluluk düştüğüne inanıyorum. Devlet mekanizması ne için vardır? Vatandaşların sorunlarını çözmek için vardır. Bu ülkede çok farklı kesimler yaşıyor, biraz önce isimleri bahsedildi; Türk, Kürt, Laz, Çerkez, Gürcü, Boşnak, Ermeni, Süryani, Arap, Kürt; inançsal bakımdan Ezidiler, Hristiyanlar, Müslümanlar, Aleviler; bunlar bu ülkenin gerçekliğidir. Anayasa'nın 2'nci maddesinde de hüküm altına alınmıştır, Türkiye demokratik, laik, sosyal bir hukuk devletidir ve herkesin de bu ülkede eşit olması vurgulanmıştır Anayasa'mızda. Onun için, bunun yalnız teoride anayasalara girmesi önemli değildir; önemli olan bu düşüncelerin pratikte içselleştirilmesidir. Artık Türkiye'nin bir değişim ve dönüşüme gitmesi gerektiğine inanıyoruz. Yeni politikalarla bütün kesimlerin kültürel yapısını, ana dillerini yaşatabilecekleri, bu anlamda kendi köy isimlerini, yerelde coğrafik anlamda kullandıkları isimlere de önem vermemiz, onların bu istemlerini, duygularını biz kabul ettiğimizde herkesin daha çok yurtsever olabileceğine inanıyorum ben. Bakın, Will Kymlicka'nın bir kitabı var, o kitabı okursanız İsviçre'yi örnek olarak gösteriyor. Bakın, İsviçre'de herkesin ana dili, kültürel yapısı olduğu gibi kabul edildiğinden dolayı diyor ki: "İsviçre'de herkes yurtseverdir." Benim bir görüşüm var, bu coğrafyayı, bu ülkeyi hiç kimse bizden fazla sevemez. Bu coğrafya kimsenin inhisarında değildir, 80 milyonun tekelindedir, inhisarındadır. O açıdan, hepimizin birbirimizi anlayarak, kucaklayarak sorunlarımızı diyalogla, müzakereyle çözmeyiz gerektiğine inanıyoruz. Yani bizim Avrupa'nın müdahalesini, başkasının müdahalesini beklememize gerek yok, bu evrensel değerler

Avrupa'nın da tekelinde değildir. Biliyorsunuz, taa Antik Yunan'dan itibaren bu felsefik evrensel değerler, demokrasi, hukukun üstünlüğü, mahkeme kararı olmadan kimsenin suçlu ilan edilemeyeceği yani masumiyet karinesi, bunlar evrensel değerlerdir ve dolayısıyla, bu anlamda bu değerlere dikkat etmemiz gerekirken ve Anayasa'mızca, imzalamış olduğumuz uluslararası sözleşmeler gereğince de teminat altına alınmış olan ifade özgürlüğünü, özellikle -biraz önce de vurguladığımız gibi- ülkemizin aynası olan, turnusol kâğıdı olması gerekirken demokratik bir cumhuriyet olması açısından yeniden ifade özgürlüğünü kısıtlayıcı ve Anayasa'ya aykırı olarak İç Tüzük'e koymak Anayasa'ya aykırıdır ve ülkemize de kazandırmayacaktır.

Konuşmamı sonlandırmadan önce önemli bir konuya değinmek istiyorum. Bakın, Sayın Cumhurbaşkanımız 24 Nisan 2014 tarihinde 1915 olaylarına ilişkin şu mesajı yayınlamıştır, önemli birkaç noktasını özet olarak belirtmek istiyorum: “Adil bir insani ve vicdani duruş, din ve etnik köken gözetmeden bu dönemde yaşanmış tüm acıları anlamayı gerekli kılar. Türkiye’de 1915 olaylarına ilişkin farklı görüş ve düşüncelerin serbestçe ifade edilmesi; çoğulcu bir bakış açısının, demokrasi kültürünün ve çağdaşlığın gereğidir. Ne var ki, tarihî meseleleri hukuki boyutlarıyla birlikte daha iyi anlamamız, kırılganlıkları yeniden dostluklara dönüştürmemiz mümkün olacaksa, farklı söylemlerin empati ve hoşgörülle karşılanması ve bütün taraflardan benzer bir anlayışın beklenmesi tabiidir. Türkiye Cumhuriyeti, hukukun evrensel değerleriyle uyumlu her düşünceye olgunlukla yaklaşmaya devam edecektir.

Zamanın ruhu, anlaşmazlıklara rağmen konuşabilmeyi, karşıdakini dinleyerek anlamaya çalışmayı, uzlaşma yolları arayışlarını değerlendirmeyi, nefreti ayıplayıp saygı ve hoşgörüyü yüceltmeyi gerektirmektedir.

Türkiye, geleceğe güvenle bakan bir ülke olarak tarihin de doğru anlaşılması için ilmî ve kapsamlı çalışmaları her zaman desteklemiştir. Etnik ve dinî kökeni ne olursa olsun yüzlerce yıl bir arada yaşamış, sanattan diplomasiye, devlet idaresinden ticarete kadar her alanda ortak değerler üretmiş Anadolu insanları, yeni bir gelecek inşa edebilecek imkân ve kabiliyetlere bugün de sahiptir.”

Şimdi, bu düşüncelere bizim çok önem atfettiğimizi öncelikle belirtmek istiyorum. Yalnız, bunların teoride, söylemde de kalmaması gerekir; bunların içselleştirilmesi ve pratikte uygulanması, 80 milyonun, her farklı etnik gurubun, inancın kendini bu ülkeye aidiyet duygularıyla bağlayabilmesi açısından bu düşüncelerin pratiğe geçmesi gerektiğine inanıyoruz.

Şimdi, bütün bu düşüncelerden sonra, bu veciz konuşmalardan sonra kalkıp İç Tüzük'te düşünce ve ifade özgürlüğünü kısıtlayan ve Anayasa'mıza aykırı olarak birtakım kınama ve para cezalarını getirmek ülkemizi, Parlamentomuzu düşünce özgürlüğü bağlamından ve şu anda da Avrupa Birliğiyle tam üyelik müzakerelerini sürdüren bir ülke olarak değerlendirdiğimizde ülkemizi zafiyete ve aslında komik bir duruma düşürecektir.

Bir an önce, tekrar Anayasa Komisyonuna hitap ederek, bu düşüncelerden vazgeçilmesi ve evrensel ilkelerin, demokratik ilkelerin, çoğulculuğun bu ülkede egemen olması için biz yeni bir anayasa, sivil, demokratik bir anayasa yapmamız gerektiğine inanıyorum ve süreleri, özgürlükleri kısıtlayan değil olabildiğince, parlamenterlerin özgüven içinde, hakkında herhangi bir soruşturma veya kovuşturma açılabileceği kaygısıyla değil, özgürce, Parlamentoda 80 milyonun, farklı azınlıkların, farklı etnik grupların temsilcileri olarak özgürce kendilerini ifade edebilme imkânlarını onlara tanınamız gerekir diyorum. Bu düşüncelerle yine hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Dora ben teşekkür ediyorum.

Söz talep eden Sayın Mahmut Tanal, buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Değerli Başkan.

Değerli milletvekilleri, değerli basın mensupları, bürokratlar; hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, sporun temel amacı insanın beden ve ruh sağlığını geliştirmek, iradesini güçlü kılmak ve toplumda barış, kardeşlik ve dayanışma duygusunu yaygın hâle getirmektir.

Bugün Şanlıurfaspor'un formasıyla huzurunuzdayım ben. Şanlıurfaspor şike yoluyla birinci ligden düşürülmesi, toplumdaki barış, kardeşlik ve dayanışma duygusunu zedelemiştir. Şike yoluyla müsabakanın sonucu değiştirilmiştir, dürüst oynamak ve yarışmak ilkesi ihlal edilmiştir. Şanlıurfaspor'un şike yoluyla meydana gelen mağduriyetin giderilmesi için bugüne kadar hem yazılı soru önergesi verdim hem genel görüşme açılması hususunda dilekçe verdim, dün yeni seçilen Gençlik ve Spor Bakanına ilettim ama bugüne kadar bir karar çıkmadı. Bugün Türkiye Futbol Federasyonu bir karar alacaktı, inşallah bu kararın lehimize olabileceğini bekliyorum.

Roma hukuku döneminden itibaren genel bir ilke var: Kötülüğe müsamaha edilemez. Bu şikeye karışan takımların cezalandırılması lazım, bir dönem maçtan men edilmesi lazım, bunların ligden düşürülmesi gerekirken onun yerine, dürüst olarak oynayan Şanlıurfaspor'un ligden düşürülmesi hakkaniyete, adalete, hukuka aykırı bir durumdur. Onun için, Şanlıurfaspor'a da hak, hukuk ve adalet diyorum. Anayasa'mızın 59'uncu maddesi, "Devlet başarılı olan sporcuu korur." Ama maalesef burada esas olan dürüstlüktür, oyun dürüst oynanmalıdır. Şike, dürüst olan oyunu bozmuştur. Şanlıurfaspor'un bu mağduriyetinin giderilmesini talep ediyorum. Şanlıurfaspor'un hakkını teslim edinceye kadar bu mücadeleye devam edeceğiz. Devreye sormuşlar boynun neden eğri? Deve demiş ki: "Nerem doğru ki?" İşte ülkemizdeki mevcut olan adalet sistemi devenin durumuna benzemiş. Onun için, bununla ilgili bu mağduriyet giderilinceye kadar her gün Mecliste bunu dile getireceğim. Bu konuyu burada kapatıyorum, bu konuyla ilgili göstermiş olduğunuz sabırdan dolayı hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Tanal, teşekkür ediyorum.

AK PARTİ Hükûmetleri Şanlıurfa'ya her zaman değer vermiştir; Şanlıurfa da her zaman AK PARTİ'ye destek vermiştir. Biliyorsunuz, dün açıklanan son kabinemizde de Şanlıurfalı bir milletvekilimiz olan ağabeyimiz Sayın Ahmet Fakıbbaba Tarım Bakanı olarak atanmıştır. Şanlıurfa'ya ve Şanlıurfaspor'a AK PARTİ her zaman değer vermiştir. Bunu da kayıtlara geçsin diye söyledim.

Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben tabii cevap olsun diye söylemek istemiyorum ama ayinesi iştir kişinin, lafına bakılmaz. Bakacağız, bu şike yoluyla Şanlıurfa'nın bu mağduriyeti giderilecek mi giderilmeyecek mi? İnşallah giderilirse benim size bir teşekkür borcum olacak ve mahcup olmak isterim bu konuda, temennim bu. İnşallah sahip çıkılır, temennim bu, bunu bekliyorum ben.

Şimdi, gelelim bu mevcut olan tasarıya baktığımız zaman sövme ve hakaret... Şimdi, sövme ve hakarete Sayın Dora gayet açık ve net, Anayasa'ya aykırı olan bir hükmü İç Tüzük'e koymanın bu Anayasa'nın 83'üncü maddesine aykırılık teşkil edeceğini söyledi. Ben burada, devamla, yasama dokunulmazlığıyla ilgili Sayın Sulhi Dönmezer'in bu konuyla ilgili 9'uncu cildinde, Erman'la birlikte yazdığı kitapta "Hakaret ve sövme cürümleri yasama dokunulmazlığı kapsamındadır, kişiye ceza verilemez, daha doğrusu soruşturma yapılamaz." diyor. Şimdi, bu açıdan konuya baktığımız zaman biz neyi esas alacağız? Esas alacağımız konu... Türk Ceza Kanunu'ndaki 125 ve 129'uncu maddeleri esas almamız lazım. Peki Ceza Kanunu'nda siz hakaret ve sövmeyle ilgili kişiye ne veriyorsunuz? İspat hakkı veriyorsunuz. Hakaret ve sövmeyle ilgili, Ceza Kanunu'nda ispat hakkını biz tanıyorsak burada,

Mecliste söylenilen söz ve laflarla ilgili bu ispat hakkını tanıyor muyuz tanımiyor muyuz? Örneğin, şöyle cümleler sarf edilse, Mecliste herhangi bir milletvekili arkadaşımız bana hitaben dese ki: “Sen hırsızsin.” Bana, “Mahmut Tanal sen hırsızsin.” demek, bu nedir? Hakaret suçudur. Devam ediyorum, “Ya Mahmut Tanal sen filan şahsın eşyasını çaldın.” dese, nedir bu? Hakaret suçudur. Bu düzenlemeye göre bana ne vereceksiniz? Ceza vereceksiniz. Yine, bu düzenlemeye göre siz şöyle bir cümle yine sarf etseniz kürsüde: “Allah seni bildiği gibi yapsın, Allah belanı versin, cehenneme kadar yolun var.” Buna baksan, bunların hepsi hakaret suçudur aslında. Ama daha devam ediyorum yani bu mesele, bu bahsettiğim örneklerde, “Allah seni bildiği gibi yapsın, Allah belanı versin, cehenneme kadar yolun var.” Ya çok samimi olarak söylüyorum, burada çoğu arkadaşımız bunu hakaret olarak nitelendirecek. Hakaret mi bu Sayın Başkanım, hukukçuyuz, sizce hakaret mi?

ALİM TUNÇ (Uşak) – Birincisi değil.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Peki diğeri?

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, bunun takdiri şu an burası değil. Sayın Tanal, konuşmanıza buyurun devam edin lütfen. Zaten bu konularla ilgili emsal kararlar aşağı yukarı bellidir.

Buyurun Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ama değil bakın, bu Mecliste, değerli arkadaşlarımızın bahsettiği gibi birincisi değil diğerleri hakaret kapsamında. Yargıtay buna ne diyor biliyor musunuz? “Bu hakaret değildir, beddua okumak hakaret değil.” Peki arkadaşlar, şimdi biz ne yapıyoruz? Özgürlükleri burada, hakareti Ceza Kanunu’ndaki tanımlamaya göre çok daha dar bir şekilde yorumlamış olacağız. Bırakalım bunu, yani ben burada dedim ya, bir milletvekili çıktı bana dedi ki: “Ya Mahmut Tanal sen hırsızsin.” Çıktı, benim hırsızlığımı ispatladı, elinde belge var, mahkeme kararı, elinde belge var. Peki Ceza Kanunu’na göre “İddiasını ispatlayana ceza verilmez.” diyor veya daha ötesi, Parlamentoda zaman zaman eylemler oluyor. Kalktı, siz Sayın Başkan bana yumruk vurdunuz, küfür etmediniz, hakaret etmediniz, bana yumruk vurdunuz, benim burnumu kanattınız; buna karşı ben de size hakaret ettim. Buna göre bana ceza verilecek. Ceza Kanunu’na göre diyor ki: “Ağır tahrik altında, hakaret eden kişiye ceza verilmez veya 1/3 oranında ceza verilir.” Siz bana buna göre direktman ceza vereceksiniz. Çok teknik bir konuyu anlatıyorum ben.

Şimdi, bu açıdan, bu getirilen Tüzük hükmü, baktığımız zaman gerçekten Anayasa’nın 83’üncü maddesine aykırı. Değerli Hocam geldi, mesela Almanya Anayasası’nın 42’nci maddesinde sövme ve hakaret suçu gayet... Dokunulmazlıktan yararlanamıyor. Getirin ya öyle yapalım veyahut da eğer bunu bu şekilde yaparsanız da vatandaşın ispat hakkını, daha doğrusu milletvekilinin kürsüdeki laflarından dolayı ispat hakkını elinden almış olacağız. Benim ispat hakkım yok mu? Örneğin gayet rahat ben hırsız dedim öğrendim bir milletvekiline, devletin malını uhdesine geçirmişse ne diyeceksiniz siz buna? Bunun başka bir literatürde adı ne? Hırsız. Ee sen burada gayet rahat ceza yiyeceksin. Ben bunu da belgeliyorsa bana cezanın verilmemesi lazım arkadaşlar. Burada ne yapmak lazım o zaman? “İddiasını ispatlarca ceza verilmez.” deyin. Öyle ya, Ceza Kanunu’nda bu hüküm var. Mademki hakaret ve sövmeyi diyoruz, iddiasını ispatlayana -Ceza Kanunu’nda 125 ve 129’da düzenleniyor- ceza verilmez diyorsak burada da “İddiasını ispatlayana ceza verilmez.” hükmünü koymak lazım arkadaşlar. Burada biz Ceza Kanunu’ndaki hakaret ve sövme cürümlerinde, suçlarında ayrılarak daha takdiri, daha siyasi... Buradaki amaç nedir? Eğer gerçekten amacımız yani oradaki belirtilen kurum ve kişileri korumaksa, muhafazaya almaksa o zaman ispat hakkını da tanıyacağız biz. Tanımazsak bunun adı susturma tüzüğü olur, susturma maddesi olur, konuşmama maddesi olur. Çünkü, biraz önce verdiğim örneklerde, burada, açık ve net... Orada Meclis Başkanlık kürsüsünde oturan arkadaşımız dese ki:

“Ya bu hakarettir.” O gün için hangi siyasi parti iktidardaysa onun çoğunluğuyla o milletvekili ceza yiyecektir. Onun için, objektif, adaletli bir düzenleme istiyorsak gelelim, Ceza Kanunu’muzun 125 ile 129’uncu maddelerindeki ispat hakkını da tanıyalım o zaman.

İki: Şimdi, Sayın Başkan dedi ki: “Mahmut Tanal benim hukuk tarihi hocası olduğumu söyledi.” Tabii, bunu bana şu anlamda mı söyledi bilmiyorum ama... Ben şöyle söyleyeyim Değerli Başkanım: Elimde Erdoğan Teziç’in “Anayasa Hukuku” kitabı var. Oraya ne yazmışsınız: “Anayasa’da düzenlenen idari yapısına...” İdari yapısı, bizim Türk anayasa hukukunda ne yazar: “Merkezî idare, yerel idare, mahallî idareler” yazar. Türkiye’nin idari yapısını biz neye ayırmışız: İller, ilçeler, belediyeler, bucak, köy, mahalle diye ayırmışız. Peki, ben yarın öbür gün kürsüden “Efendim, Türkiye’nin bu idari yapılanması doğru değil. Bu köyleri kaldırmak, hepsini mahalle yapmak lazım.” desem ne olacak? Ben buna göre yine suç işlemiş olacağım. Bilmiyorum, burada mıydınız, burada değil miydiniz, Sayın Elitaş bir cümle sarf etti, dedi ki: “Bizim buradaki muradımız, kastımız üniter yapı demek.”

(Oturum Başkanlığına Başkan Mustafa Şentop geçti)

BAŞKAN – Ben söyledim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben Elitaş’ı duydum. Belki siz de dediyeniz iki sefer olmuş, iyi olmuş. O zaman idari yapıdaki kastınız üniter yapıysa hukuk muğlak kavramı kabul etmiyor. Teziç Hoca Beta Yayınları 20’nci baskı, sayfa 143’te bu olayı, o “yapılandırma” dediğiniz idari yapıyı “üniter yapı” koymuş. Oraya “üniter yapı” koyun o zaman. Öyle ya yani eğer amaç oradan şeyse muğlak kavrama geçmeyelim, onu “üniter yapı” koyun. Yani hatta Türkiye’nin idari yapısındaki sorunlarla ilgili, hatırladığım kadarıyla, küçük, mavi kütüphanemde vardı İstanbul’da ama küçük bir kitap vardı, Adalet Yayınlarından çıkmıştı, idari yapısının sorunlarıyla ilgili. Siz eğer böyle idari yapı dersiniz biz sorunları tartışamayız, gelişimin önünü de engellemiş, tıkamış olursunuz. Doğru kavram... Yani bizim anahtarımız, her şeyimiz kavramlardır. O zaman hukuki kavramı doğru koymamız lazım oraya. O zaman oraya direkt “üniter yapı” koyun. Hiç olmazsa Türkiye’nin idari yapısının çağdaş uygarlık düzeyine erişimi için yapılacak olan tartışmaları da dondurtmamış oluruz. Çünkü kötüye kullanılmaya müsait bir kavramdır. Bundan vazgeçmenizi ve bunun düzeltilmesini talep ediyorum.

Şimdi, burada, mesela bir siyasetçi bir başka siyasetçiye şunu söylese: “Bu memlekete senden hayır gelmez.” desem ne olur? Hakaret olur mu? Çoğu kişi diyecek ki: “Hakaret olur.” “Bütün memleketi sattın.” demek, bu hakaret mi, bu ağır eleştiri mi? Şimdi, baktığınız zaman, bu düzenlemeye göre “Arkadaş, sen bütün memleketi sattın ya. Senden bu memlekete hayır gelmez.” dediğin andan itibaren mevcut olan bu düzenlemeye göre ben ceza alacağım. Bu aslında ağır bir eleştiri. Kaldırılabilir, tolere edilebilir bir eleştiri olması lazım. Bu açıdan, o hakaretin kapsamı hakikaten çok geniş, hakaret ve sövmenin. Bu anlamda sıkıntı yaratır.

Daha ötesi, biz ispat deriz. Yani arkadaş sen neyle suçlanırsan suçlan, mutlaka senin ispat hakkın var. Anayasa’mız 39’da da ispat hakkı düzenlenmiş durumda. Mevcut olan bu düzenleme, bu şekliyle, hakikaten 83’e, 39’a, demokratik devletin gereklerine, ölçülülük ve orantılılık ilkesi dediğimiz 13’e de aykırılık teşkil ediyor. 2’nci madde de aykırılık teşkil ediyor.

Bu açıdan, orada belki zorlama diyeceksiniz ama “Cumhurbaşkanı” kavramını koymuşuz. Şimdi, Cumhurbaşkanı kavramı... Bugünkü Cumhurbaşkanı açısından söylemiyorum yani herkes için ben bunu söylüyorum. Ne olur, bunu sadece Sayın Erdoğan için algılamayın. Anayasa’mızın 10’uncu maddesi eşitlik ilkesini düzenler. Eşitlik ilkesi herkes için. Burada Cumhurbaşkanı ve milletvekilleri diyoruz. Peki, aşağı yukarı şu anda bu milletvekilleri dediğimizin çoğunun genel başkanı milletvekili,

Cumhurbaşkanı bir partinin Genel Başkanı. Peki arkadaş, bir partinin Genel Başkanı, Cumhurbaşkanı oldu, sen onu koruyorsun, diğer partilerin genel başkanını korumuyorsun. Bu, Anayasa'nın eşitlik ilkesine, Ceza Kanunu'ndaki suçta ve cezadaki eşitlik ilkesine de aykırılık teşkil etmiyor mu?

Daha ötesine geçeyim ben. Yani özür dilerim. Yani niye burada, Divanda oturan milletvekillerini, Başkan Vekilini, Başkanı, Cumhurbaşkanını, bunları korumaya alıyorsunuz da vatandaş alıyorsunuz o zaman? O zaman tüm vatandaşa deyin arkadaş. Yani bizim ne özelliğimiz var? Biz bulunmaz Hint kumaşı mıyız ya?

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Kavaslara küfretmek o zaman normal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani bakın buna göre. Biz bulunmaz Hint kumaşı mıyız ya? Kendi kendimizi koruyacağız; git orada, kürsüde vatandaşa hakaret et, küfret; düz memura hakaret et, küfret.

MARKAR ESEYAN (İstanbul) – Meclis Tüzüğü bu kardeşim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özür dilerim, buyurun, ne oldu?

MARKAR ESEYAN (İstanbul) – Meclis Tüzüğü bu, Meclis çalışmaları.

BAŞKAN – Onlar var zaten mevcut metinde, yeni getirmedik bunları.

MARKAR ESEYAN (İstanbul) – Zaten var onlar.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Nerede, bana gösterir misiniz memura hakareti?

BAŞKAN – İç Tüzük'ü açıyorsunuz...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tamam işte, açıyorum ben.

BAŞKAN – 161'inci maddeyi şu anda okuyabilirsiniz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – 161'de memurlar yazıyor mu?

BAŞKAN – Ne memuru?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Öyle ya, ne memuru? İşte Türkiye'de çalışan memuru, vatandaş.

BAŞKAN – İşte yazmıyor. Ben mevcut, yürürlükte olanda var bu diyorum. Biz yeni bir şey getirmedik.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben de diyorum ki bir kesimi korumaya yönelik...

BAŞKAN – Cumhurbaşkanı var, Başkanlık Divanı var.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan, bakın, ben de işte onu söylüyorum. Türkiye'de biz milletvekillerinin kendimizi kollayacak, koruyacak, böyle zırha alacak düzenleme yapmamamız lazım. Oradaki Mehmet Efendi, köyde çalışan çiftçiye hakaret hakkını bana vereceksin, milletvekiline vesairesine vermeyeceksin.

BAŞKAN – Sayın Tanal, zırh falan değil bu, İç Tüzük bu.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Efendim, İç Tüzük ama bunu getiren sizsiniz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Disiplin hükümleri de Meclisteki müzakerelerin sorunsuz bir şekilde yürümesini temin etmek için hazırlanan şeyler. Bir zırh falan yok burada.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Evet, peki, doğru, burada doğrusunuz. Peki, Mecliste bulunmayan vatandaşa hakaret, küfür sen burada yasaklamayacaksın “Genel hükümlere git.” diyeceksin.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Ceza hükümlerine göre...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Arkadaşlar, özür dilerim. Ben tek tek cevap vereceksem dinleyeceğim sizi. Buyurun değerli arkadaşım. Ceza hükmünün genel hükümlerine o zaman gelin, burada gönderelim. Diğer devletler “ceza hükümlerinin genel hükümlerine” diye göndermiş.

BAŞKAN – Var burada zaten, geçerli onlar.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – E peki burada geçerli, biz o zaman niye bir daha burada aynı suçtan iki ceza vereceğiz?

BAŞKAN – Bu disiplin. Disiplin cezası ayrı, ceza hukuku anlamında ceza ayrı.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bakın, üstat, gayet rahat, suçta ve cezada kanunilik ve cezaların teklifi ilkesi uyarınca burada böyle bir şey olamaz.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Olmaz.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Olur, olur.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bakın, ben dediklerimi söyleyeyim, siz de cevap anlamında söyleyiniz yani sizden istirham ediyorum. Ben gayet rahat, konuya bağlı olarak konuşmaya çalışıyorum. Konuya bağlı olarak konuşunca araya laf sokuşturuyorsunuz, konuya bağlı olmayınca “Gündeme gel.” diyorsunuz. Hangisini istiyorsanız ben o şekilde tercih edeyim.

Şimdi konuya geliyorum. Şimdi, değerli arkadaşlar, evet, bu İç Tüzük’tür. İç Tüzük, Meclisin çalışmasını düzenler. İç Tüzük’te milletvekilleriyle ilgili, Cumhurbaşkanıyla ilgili, Divanla ilgili siz bu hükümleri koyuyorsunuz. Kardeşim, o zaman gayet rahat, vatandaşla da ilgili koyun. Anayasa’nın 10’uncu maddesine -Ceza Kanunu’nda 2, yanılmıyorsam, bildiğim kadarıyla- eşitlik maddesine aykırılık teşkil ediyor bunlar. Onun için bu tür maddeler, gayet açık ve net. Zaten Sulhi Dönmezer Hoca’nın ben size bahsettim, 9’uncu baskısındaki kitabında sayfayı da ben size vereyim, bunu yasaklıyor, şey diyor: “Efendim, hakaret ve sövme filleri dahi Anayasa’nın 83’üncü maddesi uyarınca bu dokunulmazlık kapsamındadır ve bu konuyla ilgili Ceza Kanunu’ndaki genel hükümlere tabidir.” Peki, söyleyeyim ben size, Sulhi Dönmezer, Sahir Erman Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, İstanbul, Filiz Kitabevi, 9’uncu Baskı, 1985, Cilt 1, sayfa 251. Kim yazıyor bunu da? Yine, Türk Anayasa Hukuku Kemal Gözler’in -onun da yine sayfasını söyleyeyim ki bilimsel anlamda- Ekin Kitabevi, Bursa, 2000 Baskı, sayfa 320.

Şimdi, arkadaşlar, bu kadar üniversite hocaları bilimsel anlamda bunun izahatını yapmış ve biz bu izahatlardan çok daha, hiçbir şey kabul etmeden, “Efendim, bu böyledir.” O zaman, bence, yani bilmiyorum, Komisyon bunu İç Tüzük’le ilgili üniversitelere, barolara vesairelere yazı yazdı mı, kimse dinlenmek istedi mi, kimsenin bilimsel anlamda görüşü alındı mı, alınmadı mı. Yani, biz milletvekiliyiz diye her şeyi biliyoruz diye bir anlam, bir sonuç da çıkarmamak lazım. Yani, bizim yararlanmamız lazım.

Şimdi, eğer çok fazla diyorsak mesela, bizdeki idare hukukumuz nereden? Yapı diyoruz işte, idari yapı diyoruz, bizim idare hukukumuzu, Değerli Başkanım, Fransa’dan almadık mı? Ceza hukukumuzu İtalya’dan almadık mı? Usul ve icra hukukunu İsviçre’den ve Almanya’dan, Neuchatel icra iflas hukukunu almadık mı? Medeni Kanunu’muzu İsviçre’de almadık mı? Ticaret Kanunu’muzu Almanya’dan almadık mı? Rahmetli Uğur Mumcu’nun çok güzel bir sözü vardı: “Türk vatandaşının tanımı nedir?” diyor, “Efendim, İsviçre medeni hukukuna göre doğan, Fransız idare hukukuna göre idare edilen, Alman ceza muhakemesine göre muhakeme edilen, İtalya ceza hukukuna göre cezalandırılan, İslam hukukuna göre gömülen kişiye Türk vatandaşı denir.” Şimdi, yani, bu açıdan, bu şekilde kavramlar bizim hangi ihtiyaçtan doğdu, hangi ihtiyaçlar buna sevk ediyor, bu, herhâlde biz ne kadar ceza baskısı adı altında milletvekillerini susturursak veya engellersek o kadar rahat olur veya bize ne yapacaksınız bu para cezalarıyla? Yani, para cezalarıyla ilgili, yani ne kadar... Söylediğim her

bir kelimeden dolayı, cümleden dolayı ayrı bir ceza mı verilecek o para cezası veyahut da bir bütün mü olacak, efendim, bu sınırsız mı olacak, maaş kadar mı olacak, maaşı aşan bir miktar olursa ne olur? Ben kürsüye geldim, peşin paramı saydırıp, istediklerimi “Paran kadar konuş.” mu diyeceğim veya bunu toplu olarak ödersem bir indirim olacak mı veya peşin ödeyince bunun bir bonusu olacak mı veya “Peşinen, ben yıllık yatıracağım, ben bir yılda şu kadar kelime sarf edeceğim, bana bunun indirimi ne yaparsınız?” mı diyeceğim?

Yani, değerli arkadaşlar, bunlar olabilecek şeyler değil. Onun için, bazı konuşmacı arkadaşlarımız dediler ki: “Parlamento hukuku konuşma.” Ama tabii ki milletvekili seçilen bir arkadaşlarımızdan da böyle hiç kimsenin amacı, niyeti birilerine hakaret etmek, sövmek değil. Zaten milletvekilleri, temiz dili kullanan, seviyesini bilen, belli bir durumda olan arkadaşlarımız. Yani, bunu, nerede, nasıl bir hareket edebileceklerini bilen ve bilebilecek konumda olan arkadaşlarımız. Bunu, bu şekilde ceza tehdidiyle İç Tüzük’ü düzenlemek doğru değil, hatta ne yapıyoruz biz? Medeni hukuk hocalarımızın kitaplarında diyor ki: “Efendim, iki türlü kanun hazırlama sistemi var: Bir, kazuistik sistem. İşte, bu şekilde, ağızdan çıkan her şeyi kanuna yazıp bir de kazuistik sistem olmayıp da biraz daha yoruma muhtaç anlamında geniş düzenlenebilir.” Ama biz burada kazuistik sisteme çok gidiyoruz Sayın Başkanım. Yani, burada yönümüzü özgürlüklerden yana mı çevireceğiz, yoksa otoriteden yöne mi? Bu, bir cepheye bakmak meselesi, sistemi tercih etme meselesi. Tercihimiz özgürlüklerse, demokrasiyse bu, bence, tehdit edecek tüm siyasileri, bugünküleri de gelecektekileri de.

Teşekkür ediyorum, selam ve saygılarımı iletiyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Şentop’un, İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal’ın (2/1783) esas numaralı İç Tüzük Teklifi’nin 15’inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN - Birkaç şeye, kesmemek için Sayın Tanal’ı, girmedim. Birisi, bu üniter yapıyla ilgili Sayın Tanal. Tabii, idari yapıyı sadece oradaki ibarenden iki kelime olarak alırsanız idari yapı yoruma müsait ama o ibarenin tamamı şu: “Türkiye Cumhuriyeti’nin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü esasında Anayasa’da düzenlenen idari yapısına aykırı...” diyor. Anayasa’da “üniter” kavramı yok, kullanmıyor Anayasa. Üniterliği biz nereden çıkarıyoruz? İşte buradaki ifade, 3’üncü maddedeki “Türkiye Cumhuriyeti’nin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü”nü biz üniter yapı anlamında siyaset biliminde karşılıyoruz. Ama Anayasa üniter yapıdan bahsetmiyor. İşte, bizim koyduğumuz bu ifadeyle üniter yapıyla tahsis etmiş oluyoruz bu idari yapı tartışmasını yani köydü, işte mahalleydi falan tartışmasının burada yeri yok, o, onu sınırlıyor. İbarenin tamamı bu. Dolayısıyla “üniter yapı” tabirini Anayasa kullanmadığı için biz de burada onu kullanmadık. Anayasa’nın üniter yapıya tekabül eden ifadesini, ibaresini biz alıp 3’üncü maddeden buraya koyduk.

İspat hakkı meselesi de Anayasa’nın 39’uncu maddesinde var. Her yerde ispat hakkı yok, Anayasa’daki 39’daki tanımıyla ispat hakkı mahkeme önünde olur. Sanıktan bahsediyor orada, sanık ispat hakkına sahiptir kamu görevlerine ve hizmetlerine karşı. Nerede? Mahkemede. Dolayısıyla, ancak mahkeme önünde bir şeyle suçlanan sanığın, hakaretle suçlanan sanığın ispat hakkı vardır. Burada ispat hakkı...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – “Ön yargıyla” mı diyeceğiz Sayın Başkanım?

BAŞKAN - ...teknik anlamıyla burada, Mecliste birisine hakaret ettiniz, “İspat hakkım var, delil getirdim.” Delil, bakalım doğru mu? Kim karar verecek? Mahkeme.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Mahkeme değil efendim.

Örneğin diyelim ki sizin...

BAŞKAN – Mahkeme önünde...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Diyelim ki siz bana “Mahmut Tanal, hırsızısınız.” dediniz.

BAŞKAN – Onu hepimiz diyebiliriz birbirimize yani o kolay. Hakarete sınır olmaz, merak etme. Senin lafın var, benim de lafım olur.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bir dakika...

BAŞKAN – Bir dakika... Bak, ben seni dinledim değil mi? Bekle dedik, onun için bekledik. Şimdi ben de söylüyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Buyurunuz.

BAŞKAN – Para cezası konusunda da biraz hayret ediyorum. “Parayı veririm, hakaret ederim.” Para cezasına kategorik olarak mı karşısınız, yoksa burada olmasına mı karşısınız? Para cezası var, ceza hukukunda da var, disiplin hukukunda da var, Parlamento disiplin hukukunda da var. Kategorik olarak ben para cezasına karşıyım ceza hukukunda diyen arkadaşımız varsa ceza olarak, amenna, o ayrı bir tercihtir, o ayrıca konuşulabilir. Ama var mı bizim Ceza Kanunu’muzda para cezası? Var.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Tartışma o değil ki.

BAŞKAN – Hem mahkûmiyetlerin paraya çevrilmesi var hem de doğrudan verilmiş olan para cezaları var. Para cezası var, ceza hukukunda da disiplin hukukunda da. Para cezasına karşısınız ayrı bir tartışma, “Burada karşıyım.” diyorsanız o da ayrı bir tartışma. Nedir? Para cezası Almanya’da var, Alman Parlamentosunun İç Tüzük’ünde uygulanıyor, İngiltere Parlamentosunda da var. Para cezası var milletvekilleri için. “Parayı verirsem yaparım.” E, parası olan yapar. Sizde olur, bizde olur, bizden arkadaşlarda... Peşin de ödeyebiliriz. Olabilir, ödeme kısmı ayrı, onu Meclis Başkanlığı bir tahsilat bürosu kurabilir. Ama para cezası tartışmasında iki şeyi ayırmamız lazım: Para cezasına mı karşısınız? Ne olsun yani? “Başka bir ceza türü istiyorum ben, para cezasına kategorik olarak karşıyım.” diyenler varsa ceza hukukunda da karşı olun, disiplin hukukunda da karşı olun. Ama “Yok, onu tartışmıyoruz, burada İç Tüzük’le ilgili getirilen bu maddeyle ilgili tartışıyorum.” dersiniz o ayrı bir tartışma.

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – Konuyu başka yere götürüyorsunuz.

BAŞKAN – Niye?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Tam içinde, tam merkezi.

BAŞKAN – Bir dakika... Nereye gidiyor? Nereye götürüyorsunuz?

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – Anlatın o zaman şu Almanya’daki para cezasını.

BAŞKAN – Tamam, var işte Alman...

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – Anlatın, anlatın, neymiş para cezası Almanya’daki?

BAŞKAN – Nasıl?

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – 2004 yılında bu Meclisin yapmış olduğu uluslararası parlamentoların araştırması var.

BAŞKAN – Var.

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – Uluslararası parlamentoların araştırmalarında bakın bakalım, Almanya’daki para cezası neymiş.

SERKAN TOPAL (Hatay) – Katılmamak yani Meclise katılmamak.

BAŞKAN – Yok, hayır...

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – O, sağlıklı mağlıkı şeydi konuşmasından dolayı bir tane para cezası yok.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Bir şey söyleyeyim...

BAŞKAN – Var, Meclisin çalışması var, dünya parlamentolarında dünya disiplin hükümleriyle ilgili bir çalışma var. Yanımda değil şu anda.

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – Sayın Başkanım, kürsüde konuşmasından dolayı hiçbir şeyin öyle cezası yok. Sadece, devamsızlık ya da raporlu hallerindeki durumdan dolayı bir ücretinden kesme var. O madde, 16'ncı madde geldiği zaman konuşuruz.

BAŞKAN – Tabii, orada konuşulacak esas o. Ama var, ben getiririm, şimdi odada kaldı, disiplin hükümleriyle ilgili tartışma var.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Sayın Başkan, bir dakika izin verin.

BAŞKAN – Hocam, bir saniye, ben bitireyim.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Bitirin ama usulle ilgili...

BAŞKAN – Yani yarım mı konuşayım?

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Bakın, siz başkalarının sözüne müdahale ediyorsunuz ama Komisyon Başkanı olarak...

BAŞKAN – Tam aksine Hocam.

Bir dakika... Yani, şimdi, bakın, dışarı çıkıyorsunuz, arada geliyorsunuz, bir tartışmadan sonra farklı bir şey açıyorsunuz. Sayın Tanal'la biz konuşurken dedik ki kesmeyelim, Tanal tamamlasın, ondan sonra söyleyelim. Siz şimdi benim şeyi kesmeye çalışıyorsunuz. Sayın Tanal bitirdi ya, bitirdiği için ben açıklama yapıyorum.

Bir başka husus, malumunuz, Başkanım ayrıca söz talebinde sıra yok, biliyorsunuz, İç Tüzük'e göre. Bunu hatırlatmak istemem ama biz kesmeyelim dedik.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Bir şey söyleyeceğim sadece.

BAŞKAN – Ben tamamlayayım, sonra söylersin. Ne olacak yani, nedir bu?

Buyurun.

II.- AÇIKLAMALAR (Devam)

8.- Mardin Milletvekili Mithat Sancar'ın, Komisyon Başkanı Mustafa Şentop'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Şunu söylemek istiyorum: Şimdi, iki nokta. Ben buradaydım ve konuşmaların hepsini izledim. Tabii ki arada çıktığımız oluyor. İkincisi, Almanya meselesini dün uzun uzun anlattık. Arkadaşımızın söylediği bölümü var, sizin dediğiniz bölümü de var. Siz yönetiyor olsaydınız... Dün en az bir yirmi dakika Almanya'daki sistemi anlattım ben, son gelişmeler dâhil, sizin söylediğiniz tarihten sonraki gelişmeleri de anlattık. Şimdi siz bana diyorsunuz ki: "Dışarı çıkıyorsunuz, ne olduğundan haberiniz olmadan geliyorsunuz." Siz yönetiyor olsaydınız dün, şimdi bu tartışma olmayacaktı çünkü hem Fransa'yı hem İngiltere'yi hem de Almanya'yı burada son gün, bugün itibarıyla durumlarını anlatan konuşmalar yaptık, bir.

İkincisi...

BAŞKAN – Ha, bunu diyorsunuz.

Bir şeyi bir defa konuştuğumuz mu, bir daha konuşmayalım, kapatıyoruz, öyle mi?

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Öyle demiyorum.

BAŞKAN – Altı gündür ne konuşuyoruz tekrar tekrar?

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Öyle demiyorum Sayın Başkan. Size şaşıyorum şu anda. Benim demediğim şeye... Bu biraz tuhaf bir durum yaratıyor. Sayın Elitaş da konuşmadığımız şeyleri söylüyor.

BAŞKAN – Bir de Sayın Hocam diyorsunuz ki: “Dün konuştum, onu dinleseydiniz bugün konuşmazdınız.”

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Bu tartışma... Getirin dediğiniz bilgi burada Sayın Elitaş tarafından getirildi, biz getirdik, Komisyon bunların hepsini konuştu, siz yoktunuz. Şimdi, siz yoktunuz ve eksik söyleniyor. Buna cevap şimdi vermeyeceğim.

İkincisi, teklif sahibi gibi teklifi savunan bir konumdan konuşuyorsunuz. Şu an sizin usulle ilgili ve toplantı yönetimiyle ilgili söz söylemeniz tabii ki anlaşılırdır ama burada ilk imza sahibi koltuğunda oturan iki grup başkan vekili yok, Meclis başkan vekili de gitti ama siz şu an teklifi açıklayan ve savunan konumda konuşuyorsunuz.

BAŞKAN – Destekliyorum.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Destekleyebilirsiniz Sayın Başkan. Bakın, kastettiğim o değil. Siz her bir eleştiriye cevap verecek konumda olmamalısınız...

BAŞKAN – Öyle yapmıyorum zaten, takip ediyorsunuz altı gündür.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Yapıyorsunuz Sayın Başkan. Lütfen...

BAŞKAN – Kaç kere konuştum ben daha?

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Zaten olduğunuz süre az. Olduğunuz sürede de cevap veriyorsunuz.

BAŞKAN – Toplamına bakın, sizden çok azdır konuşmam.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Onun yerine, yönetip sonra kendi görüşünüzü de paylaşabilirsiniz ama cevap veren bir konumda olmamanız gerekiyor.

BAŞKAN – Sadece moderatör değilim ben, Komisyon üyesiyim aynı zamanda.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Yani şu an komisyonu yöneten konumundasınız, tartışmanın bir tarafı gibi davranmanız doğru değil, onu söylüyorum.

BAŞKAN – Komisyon başkanlarının tarafsız olma mecburiyeti yok; Meclis Başkanı ayrı.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Bir kere tarafsız olursanız...

BAŞKAN – Yönetirken tarafsız oluyorsunuz.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Sayın Başkan, birbirimizi anladığımızı sanıyorum. Diyorum ki: Sizin yaptığımız açıklamaların yapılacağı yer şurası yani orada oturanların yapacağı açıklamalar. Siz belli tartışma konularında siz de devreye girersiniz ama eleştiri yapanlara cevap veren bir konumda konuşursanız bu, şu an bu Komisyon yönetiminin doğru yürümediği anlamına gelir.

BAŞKAN – Bunu sadece Komisyon Başkanı için mi söylüyorsunuz yoksa bu teklifte imzası olmayan ama teklifi destekleyen diğer Komisyon üyeleri için de mi söylüyorsunuz?

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Hayır...

BAŞKAN – Tuhaf karşılıyorum Hocam söylediklerinizi.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Çok şaşırdım, buna çok şaşırdım.

BAŞKAN – Ben de çok şaşırdım doğrusu. Yani sadece siz eleştireceksiniz, cevapları teklif sahipleri verecek, öyle mi diyorsunuz?

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Öyle demediğimi...

BAŞKAN – Ne diyorsunuz o zaman?

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Öyle demediğimi biliyorum. Açın mikrofonu o zaman, devam edelim karşılıklı.

BAŞKAN – Buyurun.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Burada şöyle bir durum gözleniyor: Savunulamaz görünen bir tasarımı savunmak için şaşırtıcı derecede söz oyunları yapılıyor. Mesela, söylemediğimiz bir şey: Komisyon üyelerinin söz almasına kim itiraz etti ki? Yani söylemediğimiz bir şeyi, bu kadar sabırla ve iyi niyetle anlatmaya çalışıyoruz, siz oradan “Efendim, Komisyon üyeleri de konuşamaz mı?” Konuşur ama orada oturan Komisyon Başkanı burada oturan imza sahipleri gibi sürekli eleştirilere cevap veren konumda olmamalıdır diyoruz. Sizin görüş belirtme hakkınız olmadığını söylemiyorum ama eğer oturduğunuz yerden siz de ilk imza sahipleri gibi sürekli cevap verme ihtiyacı duyuyorsanız ortada bir sorun var.

Ne söylediğimiz açık, tutanak var Allah’tan, tam tutanak tutuluyor. Tek tek bunlara bakılır.

İstedığımız basit bir şey, söylediğimiz son derece makul ve basit bir şey. Bu tartışma biraz önce, şu ana kadar... Mesela sizden önce yürüten Sayın Öz bu konularda müdahil olmadı, hep insanlar konuştu. Herkes konuşuyor mu? Komisyon üyeleri de konuşuyor tabii ama kendisi yönetti sadece, sadece yönetti. Bu bir tercihtir, yönetim tarzı tercihidir. Ben de size diyorum ki bu tutum çok daha iyi bir tartışma yürütmek için daha uygundur. Bu görüşü söylüyorum.

BAŞKAN – Bu sizin görüşünüz.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Tamam, görüşümü söylüyorum.

BAŞKAN – Başkan olursanız tercih edersiniz, onu yaparsınız.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Öneride bulunuyorum.

BAŞKAN – Ama buna mâni bir durum yok, İç Tüzük’te de yok.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Yapın yani yapın o zaman, yapın, tamam.

BAŞKAN – Yok, tamam.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Ama keşke böyle yapmasanız diyoruz. Buna engel bir durum yok.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) – Temennisini, talebini söylüyor Başkanım.

BAŞKAN – Tamam, anladım da ben... Öncelikle Komisyon Başkanı olabilmek için zaten Komisyon üyesi olmak lazım. Oy da kullanıyorum, dolayısıyla görüş de açıklarım ve Komisyon Başkanına aslında bunu öngörerek de “Komisyon Başkanı ile Hükümet temsilcisi sıraya tabii değildir.” diye de ayrı hüküm yokmuş İç Tüzük.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Bunları biliyoruz Sayın Başkan, bunların hepsini biliyoruz.

BAŞKAN – Konuşabilirim ama bak, altı gündür konuşuyoruz...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Derdimiz...

BAŞKAN - ...sizin konuşmanızın belki ellide 1’i kadar bir süre kullanmış olmama rağmen, buna tahammül edemiyorsunuz, buna itiraz ediyorsunuz. İşte “Dün beni dinleseydiniz...”

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Tahammül meselesi olmadığını çok iyi biliyorsunuz ve...

BAŞKAN – Lütfen, bir dakika Hocam. Hayır, konuşuyorsun, dinliyorum, biraz da sabret.

“Dün beni dinleseydiniz bugün bunu konuşmazdınız.”

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Bu hırçınlık neden, anlamıyorum, neden bu kadar hırçınsınız?

BAŞKAN – Peki, sizin konuşmalarınızın altı gündür -baksak- tekrar yok mu içinde? Dün konuştunuz, bugün niye tekrar ediyorsunuz o zaman? Böyle şey olur mu? Lütfen...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Sizin neden hırçın olduğunuzu anlamıyorum Sayın Başkan. Bu hırçınlığın sebebini...

BAŞKAN – Ben zorlanıyorum yani anlamakta sizi.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Tahmin ediyorum, savunulamayacak bir şeyi savunma durumunda hissediyorsunuz kendinizi. Tabii, o yüzden de hırçın davranıyorsunuz.

BAŞKAN – Tam aksine, siz de başka bir şey söylemek istiyorsunuz ama başka şeyler anlatarak buna karşı çıkmaya çalışıyorsunuz.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Yo, son derece açık konuşuyorum her zaman olduğu gibi, son derece açık konuşuyorum.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi (2/1783) (Alt komisyon metni)(Devam)

BAŞKAN – Sayın Musa Çam, buyurun.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan, Komisyonun saygıdeğer üyeleri, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi selamlıyorum.

18 maddelik İç Tüzük değişikliğinin 15’nci maddesini görüşüyoruz. Birazdan 16... Aslında bu 14 ve 15, 16; hepsi birbiriyle son derece yakından ilişkili ve ilintili. Bu maddede de İç Tüzük 161’de, buradaki düzenlemede görüşmeler sırasında Cumhurbaşkanı Türkiye Büyük Millet Meclisine, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanına Başkanlık görevinin yerindeyken Başkan Vekiline ve burada milletvekiline –Sayın Tanal’ın söylediği gibiyine, burada bir ayrıcalık getiriyor. Yani seçenler seçilenler karşısında yine güçsüz ve dayanaksız bırakılmaktadır.

Seçilenlere özel bir ayrıcalık getirilmektedir. Aslında, bu tabii ki işte uzun yıllardır uygulanan bir İç Tüzük. Yine, üniter devlet anlayışıyla ilgili, idari yapıyla ilgili bir düzenleme getiriyor. Bu yasal düzenlemelerle, idari yapılarla ne kadar tedbir, önlem alınırsa alınsın, yazılırsa yazılınsın, ülkede barışı, kardeşliği, dostluğu, sevgiyi pekiştirmedığımız sürece yazılı çerçeveler içerisinde ülkede birliği, beraberliği, üniter devlet anlayışını korumak ve kollamak mümkündür.

Şimdi, bu düzenlemeyle birlikte tabii ki Sayın AKP Genel Başkanı ve Grup Başkanı ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’a akıl almaz ayrıcalıklar zaten vardı, daha da bununla beraber, milletvekillerinin Mecliste kürsüde konuşma haklarının engellenmesiyle ayrıca bir ayrıcalık tanınıyor.

Şimdi, baktım ben. Özellikle Cumhurbaşkanlığı döneminde açılan davalarla ilgili. Mesela Ahmet Necdet Sezer’in görev süresinin son bir buçuk yılında 26 kişiye hakaret davası açılmış, Abdullah Gül’ün görev süresinin son bir buçuk yılında aynı nedenle açılan dava sayısı 139 olmuş. Şimdi, gelelim bugünkü Cumhurbaşkanının durumuna, bakalım. Yani Adalet Bakanlığının son yayımladığı verilere göre Recep Tayyip Erdoğan Cumhurbaşkanı olduğu günden 2016 yılının sonuna kadar Cumhurbaşkanına hakaret

suçundan dolayı yani TCK 299'dan toplam 6.272 dava açılmış arkadaşlar, 6.272 dava açılmış. Sadece 2016 yılı için bu sayı 4.187, 2017 yılı ve Başbakanlık dönemini eklersek toplamda 10.000'i aşkın ceza davası açılması anlamına gelmektedir bu. Sayısını bilmemekle birlikte buna tahminen binlerle ifade edilen hukuk davasını da ekleyebilirsiniz.

Şüphesiz, açılan her dava mahkumiyetle sonuçlanmıyor, 689 davada beraat kararı verilmiş ama mahkumiyet oranları yüksek. Dahası TCK 299'dan ceza davası açılabilmesi için sadece savcının kanaat getirmesi yetmiyor, Adalet Bakanlığının da ikna olup izin vermesi gerekiyor. Bu davaların açılması çeşitli yollarla oluyor. Bir çoğunda Cumhurbaşkanının avukatı şikâyetle bulunuyor. Yani kabaca, Cumhurbaşkanına hakaret edildiği konusunda savcılık makamının bugüne kadar on bin kez ikna olduğunu, bu trendle yüz bin kez de ikna olma ihtimali olduğunu öngörebiliriz. Yani bir bakıma aynı kişi, kendisine haksızlık yapıldığını bugüne kadar on bin, bundan sonra da muhtemelen yüz binlerce kez göstermiş olacak.

Peki, karşılığında durum ne? Cumhurbaşkanını dava eden az sayıda vatandaşın durumu nedir diye baktığımızda da zaten Cumhurbaşkanı ceza davalarında sanık olamıyor, hukuk davalarında ise davalı olabiliyor. Benim doğrudan bildiğim bir iki örnekte -en bilineni de Baskın Oran davasıdır- dava davalının ifade özgürlüğü bulunduğu gerekçesiyle reddedildi. Recep Tayyip Erdoğan Cumhurbaşkanı olduktan sonra aksi örnek var mı, onu da bilmiyorum ama muhtemelen hiç kimse Cumhurbaşkanına karşı hukuk davasını kazanabilmiş değil bugüne kadar.

Burada ortaya şöyle bir tablo çıkıyor: Bir kişi yüz bin kez haklı çıkıyor ama bir kez bile haksız çıkmıyor arkadaşlar. Bunun eşi benzeri dünya tarihinde var mıdır bilmiyorum ama daha önce ifade ettiğimiz üzere AIHM'in "Cumhurbaşkanına hakaret suçları AIHS'e aykırıdır." derken saptadığı tam da buydu. Cumhurbaşkanı da nihayetinde bir insandır. Bazen haklı, bazen de haksızdır ama en önemlisi diğer insanlarla eşittir. O yüz bin kere haklı, bir kere bile haksız olamaz. Böyle bir denklem akla, mantığa ve tabii ki adalete de aykırıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2014 yılıydı tahmin ediyorum, Recep Tayyip Erdoğan bir muhalefet partisi liderini zürriyetsizlikle suçladı, bir Cumhurbaşkanı bir muhalefet partisi liderini zürriyetsizlikle suçladı fakat hakkında hiçbir işlem yapılmıyor. Her gün televizyonlara çıkıyor, parti liderine, milletvekiline, vatandaşa ağza alınmayacak her türlü galiz sözleri söylüyor ama demin söylediğim gibi yüz bin kez haklı çıkıyor, bir kez bile haksız çıkmıyor arkadaşlar. Yine, Recep Tayyip Erdoğan muhalefet liderlerine "Sen zerdüştün, ben Sünni'yim. Sen Dersimlisin, Kürt'sün, Alevi'sin." diye, çıkıyor meydanlarda, binlerce insanın olduğu yerde hakaret ediyor ve bu ülkenin savcısı, yargıcı, hiç kimse kalkıp da "Ya, sen Cumhurbaşkanısın, sen parti Genel Başkanısın. Nasıl kalkıp böyle bir şey söyleyebilirsin?" diye hakkında hiçbir işlem yapmıyor, yapamıyor.

Şimdi, böyle bir dönemde, siz İç Tüzük değişiklikleriyle birlikte milletvekillerinin yasama görevlerini iyice kısıtlayıp, âdeta ağzına bant yapıstırıp hiç konuşmaması için birtakım önlemler ve tedbirler alıyorsunuz. Altı yedi gündür burada yapılan konuşmalarda gerek iktidar partisi gerekse müttefik parti bu değişimin 16 Nisan referandumunun bir sonucu olarak bir zaruretten kaynaklandığını ve bu nedenle bir İç Tüzük değişikliği yapıldığını dile getiriyorlar oysa hiç de böyle olmadığını hepimiz açık ve net bir şekilde biliyoruz.

Hâlen yürürlükte bulunan Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzüğü Cumhuriyet Senatosunun da bulunduğu çift Meclisli dönemde 5 Mart 1973 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilmiş, 1 Eylül 1973 tarihinde yürürlüğe girmiş. Aradan geçen kırk dört yılı aşkın süre içerisinde Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzüğü'nde çeşitli maddelerden 155 değişiklik yapılmıştır. Şimdi, evet, bizler de muhalefet partisi milletvekilleri olarak söylüyoruz, diyoruz ki: Evet, İç Tüzük'ün

değişmesi gerekiyor, doğru ama bu şekilde değil, bir yamalı bohça yaparak bunu düzeltemeyiz. Bizim oturup iktidarıyla muhalefetiyle, bütün partileriyle, yetmez, sivil toplum örgütleriyle, meslek örgütleriyle, uluslararası alanda bu konuda akademik kariyer yapmış, bu konuda sözü olan herkesin bir araya gelip genel anlamda bir İç Tüzük değişikliğini yapmamız gerekir. Buna hayır demiyoruz, bununla ilgili daha önceden de yapılmış çalışmalar var ama şimdi, sadece 16 Nisan referandumunu bahane ederek muhalefet partisi milletvekillerinin kürsü dokunulmazlığını, kürsüde söz söyleme özgürlüğünü, ifade özgürlüğünü bu düzenlemelerle, para cezalarıyla veyahut da sürelerin kısıtlanması veyahut da sürelerin ortadan kaldırılmasıyla önlem almayı demokrasilerde asla başvurulması mümkün olmayan tutum ve davranışlar olarak görüyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; evet, bir İç Tüzük değişikliğine ihtiyacımız var ama daha demokratik, daha özgür, daha barışçı ve herkesi kucaklayan bir İç Tüzük'e ihtiyacımız var. Bu İç Tüzük'ün düzenlemeleriyle Parlamentoda barışı, kardeşliği, özgürlüğü, demokrasiyi, insan haklarını değil, daha fazla ambargoyu, daha fazla ifade özgürlüğünü engelleyen, kesen bir durumla karşı karşıyayız. O nedenle, sizden bu düzenlemelerin bir kez daha düşünülmesini... Daha önümüzde zaman var, 16'ncı madde var, 17 var, 18'inci maddeler var, bunların bir kez daha düşünülerek... Biz dün akşamki konuşmalardan sonra biraz umutlandık, ya, bu düzenlemelerde yarın belki bir düzeltme yapılacak, belki bunların birkaç tanesine yeni baştan bir redaksiyon yapılarak bize yakışan bir İç Tüzük gelir dedik ama büyük bir hayal kırıklığı yaşadığımızı da söylememiz gerekiyor. Bu hayal kırıklığı tabii ki ilk kez değil, bugüne kadar -Parlamentoda yaklaşık altı yıldır böyle- her geçen gün Parlamentoda milletvekillerinin söz haklarının, ifade özgürlüğünün kısıtlandığını ve söz söyleme özgürlüğünün ellerinden alındığını burada görüyoruz ve şahit oluyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; söylenecek bütün sözler söylendi. 16'ncı madde para cezasını da beraberinde getiren... Ben 16'ncı maddede burada olmayacağım, 21.30 uçağıyla İzmir'e gideceğim. Sayın Başkan, biraz önce Almanya'dan, İngiltere'den çeşitli örnekler verdi yani Almanya'daki, İngiltere'deki demokrasi, parlamento özgürlüğüyle eğer bizdeki aynı ise söyleyecek bir sözümüz yok ama oralardaki parlamento işleyişinin, parlamenter sistemin ne kadar demokratik, ne kadar açık ve net bir şekilde olduğunu, biz de ise milletvekillerinin ne kadar sıkıntılı bir yasama görevi yaptığını, muhalefet partisi milletvekillerinin âdeta tecrit edildiğini burada bizler yaşıyoruz.

Dolayısıyla, bu düzenlemelerin demokratik ve çağdaş bir ülkede asla kabul edilebilir düzenlemeler olmadığını altını çiziyorum ve bir kez daha ama bir kez daha yeni baştan, sıfırdan bir İç Tüzük hazırlanmasıyla ilgili, iktidar ve muhalefet partisi milletvekillerinin, gruplarının ve diğer meslek örgütleri ve sivil toplum örgütlerinin, baroların, hepsinin katılabileceği sivil, demokratik bir İç Tüzük hazırlanmasını söylüyorum, hepinize teşekkür ediyorum.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Çam.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım, özür dilerim, sadece bir cümle söylememe izin verir misiniz?

BAŞKAN – Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Mevcut olan bizim İç Tüzük'ün 161'inci maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'ne ve onun anayasa düzenine sövmek disiplin cezası, burada (3)'ü değiştiriyoruz, bunu çıkarıyoruz. Niçin, sebep ne?

Bundan sonra sövebilecek, Anayasa'sına, Türkiye Cumhuriyeti'ne, sövmek için çıkartıldı.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Peki, okudunuz mu iyi? “Anayasa’nın ilk 4 maddesinde çerçevesi çizilen anayasal düzene hakaret etmek ve sövmek...”

MAHMUT TANAL (İstanbul) – O anlama gelmiyor efendim.

BAŞKAN – Nasıl?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tanım açık ve net. Türkiye Cumhuriyeti’ne ve anayasa düzenine sövmeyi niçin çıkardınız? Yani insanların sövmesi için mi çıkardınız?

BAŞKAN – Ben Türkçe söylemiyor muyum? Bakın, Anayasa’nın ilk 4 maddesinde...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben Türkçe anlamıyorum, sonradan öğrendim, benim ana dilim Kürtçe.

BAŞKAN – Anayasa’nın ilk 4 maddesinde çerçevesi çizilen anayasal düzene hakaret etmek ve sövmek var burada işte.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Nerede var?

BAŞKAN – Tamamını bir okursan...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Evet, tamamını okuyoruz.

BAŞKAN – Hah, bir zahmet.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) – Evet, devam edelim biz.

BAŞKAN – Bir Sayın Tanal’ı ikna edelim de.

Okudunuz mu?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yok efendim, ben sizin dediğiniz gibi anlamıyorum. Yok efendim, “Türkiye Cumhuriyeti’ne ve onun Anayasası’na” o anlama gelmez. Gene o cümleyi de koyun. Niye koymuyorsunuz?

BAŞKAN – Hangisini?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bakın, “Türkiye Cumhuriyeti’ne ve onun Anayasa düzenine sövmek.”, koyun oraya.

BAŞKAN – “Anayasa’nın ilk 4 maddesinde çerçevesi çizilen anayasal düzene hakaret etmek ve sövmek...” var burada. Neresi eksik?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yok efendim.

BAŞKAN – Hangisi? “Anayasal düzen.” işte.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yok.

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – “Anayasal düzen” 4’ten sonrakilerde de var, 6’da da var, 7’de de var.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sadece 4 madde değil ki anayasal düzen.

BAŞKAN – 4 madde değil ki bu, 4 maddede çerçevesi çizilen anayasal düzen.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yok efendim, yok. “Türkiye Cumhuriyeti’ne ve onun Anayasa düzenine...” bunu koyun.

BAŞKAN – 4 madde anayasal düzenin paradigması. “Anayasal düzen...” orada işte, yazıyor.

Sayın Ertuğrul Kürkcü, buyurun.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Sayın Başkan, sevgili arkadaşlar; bu tartışmanın sonuna yaklaşıyoruz. Bütün bu tartışma boyunca ifade ettiklerimizin dün bir an için anlaşılmakta olduğunu sanmıştık fakat öyle olmadığını, herkesin tartışmaya başladığı yerde durmaya devam ettiğini ve bu İç Tüzük'ün Komisyondan şu yapılan minimal değişiklik dışında geldiği gibi geçeceğini anlıyoruz, gidışat o yöndedir. Bu gidışatın sonucunda, dokunulmazlıklara yönelik olarak Anayasa'nın etrafından dolaşarak gerçekleştirilmiş olan Anayasa değişikliği sonrasında Türkiye Büyük Millet Meclisindeki muhalefet milletvekillerine yönelik olarak ikinci bir kısıcın kapanmakta olduğuna dair net bir izlenim bende doğdu. Bunun, hakikaten, daha önce bir ihtimal olarak söylediğim şeyin gerçekleşmekte olduğunu düşünüyorum. Türkiye Büyük Millet Meclisi kendisini var eden kuruluş paradigmasından artık vazgeçiyor, herkesin eşit hakka sahip olduğu bir Meclisten şimdi iktidarın Meclise hükmettiği, muhalefet milletvekillerini kendi düşüncesine, kendi itikadına, kendi felsefi görüşüne, kendi siyasi yorumuna tabi kıldığı, tabi olmayanların da layıklarını bulduğu bir İç Tüzük'e bizi taşıyor. Baştan beri bunları anlatmaya çalıştık ve öyle görüyorum ki bu, karşılığını bulmadı ancak gene de iki kelimeyle neden bizim bunu böyle söylediğimizi size anlatmak, kayıtlara bir kere daha geçirmek isterim.

Birinci mesele şununla ilgilidir: Burada bir yaptırıma tabi tutulmak istenilen şeylerin hepsi insanların mütalaalarına, yorumlarına ve kendi öznelliklerine göre durmaksızın değişen şeylerdir. Bunları bir yaptırıma tabi tutabilmek bakımından nesnel bir ölçü olmadığı gibi, burada getirilen ölçüler Türkiye Cumhuriyeti yurttaşlarının tabi tutuldukları ölçülerden daha dardır. Yani anayasal olarak dokunulmazlığa sahip olan milletvekilleri, aslında bu dokunulmazlığa sahip olmayanlardan çok daha sert ve geniş yorumlanmış bir yaptırıma tabidirler. Bu maddedeki kısıtlar, aslında Türk Ceza Kanunu'nun 301'inci maddesinden buraya aktarılmış kısıtlardır. Burada, nedir Türk Ceza Kanunu'nun 301'inci maddesindeki kısıtlar? Türk milletini, Türkiye Cumhuriyeti devletini, Türkiye Büyük Millet Meclisini, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetini ve devletin yargı organlarını alenen aşağılayanlara, bir de devletin askerî veya Emniyet teşkilatını alenen aşağılayan kişilere yöneliktir. Bunun dışında, Anayasa'nın ilk 4 maddesi, son 4 maddesi, bunların nasıl yorumlanacağı, bunların idari yapıyla ilişkisi bakımından Türkiye Cumhuriyeti yurttaşlarının tabi tutuldukları herhangi bir yargısal durum, herhangi bir cezai konum yoktur. Yurttaşlar için olmayan cezaların milletvekilleri için buraya taşınması, Anayasa'yı İç Tüzük'le delerek aslında Mecliste oluşmuş bulunan kanaat gruplarından birini veya birkaçını hedef almak ve Meclis dışına itelemekle ilgilidir. Demin bunlar gerekçelendirilmeye çalışılırken kulağımla işittim, dedi ki Elitaş: "Mesela federasyon talebi üniter devlete aykırıdır, burada dile getirilirse cezayı görür." Anayasa Mahkemesi, 2008'de, Hak ve Özgürlükler Partisinin tüzüğünün ve programının bu açıdan bir federasyon öngördüğü için Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na, üniter devlete karşı olduğu gerekçesiyle açılan davayı reddetti. Bunların hiçbirisinin Anayasa'ya aykırı olmadığını, Anayasa'nın ileri sürdüğü prensiplerle çelişmediğini söyleyerek davayı reddetti ve Hak ve Özgürlükler Partisi şimdi bu tüzüğüyle Türkiye'de yaşayan bir partidir. Bu Meclise gelecek kadar güce hiçbir zaman sahip olmadı ama gelebilirdi. Hak ve Özgürlükler Partisi önümüzdeki seçimde bir milletvekili bile olsun çıkartabilip bu Meclise geldiğinde ne yapacaksınız? "Tüzüğünü ve programını bu Mecliste savunma." mı diyeceksiniz? "Anayasa Mahkemesinde görüldü." damgasını taşıyan tüzük ve programından ötürü onu programını savunduğu an Meclisten atacak mısınız? Çünkü buradaki gerekçeye göre böyle olması gerekir. O yüzden, Anayasa'da ve yasalarda mevcut olmayan ve tamamen subjektif yorumlara tabi konuları burada bir müeyyideye bağlamak ve milletvekilini bununla kısıtlamak herhangi bir biçimde kabul edilemez, Türkiye Büyük Millet Meclisinin kendisine bunu layık görmesi düşünülemez. "Ben kendimi ifade özgürlüğü bakımından sınırlıyorum ve yurttaşlar için konulmuş bulunan sınırlardan daha gerisine razıyım." demek, "Yarın bu sınırları yurttaşlara da dayayacağım." demektir. Yurttaşlarımız uyanık olsunlar.

Sevgili yurttaşlar, uyanık olun, Türkiye Büyük Millet Meclisi sizin özgürlüklerinizi kısıtlama konusunda bir irade birliği üzerinde ilerlemektedir. Şimdi iktidarda olan parti ve onunla beraber bu tasarımı buraya getiren parti, ikisi birden Türkiye'ye bir deli gömleği giydirmek üzerine anlaşmışlardır.

Bunların cezalandırılması konusundaki itirazlarımızı Başkanın hiç şık olmayan bir biçimde bir tür "para derdi" gibi ifade ediyor olmasını da son derece utanç verici bulduğumu söylemeliyim. Baştan beri bununla ilgili tartışmalarda buna itiraz edenlerin hepsi iki şey söylediler. Bir: Aynı işlemde, aynı eylemden dolayı bir insan iki kere cezalandırılmaz yani hem onu kınayarak bir ceza vermek hem de ondan sonra ona bir para cezası vermek kabul edilemez, ikisinden birini seç ve seçtiğin ceza da orantılı olsun. Fikrini ifade ettiği için, seninki gibi olmayan fikri ifade ettiği için, onun aslında kamusal bir hizmet görmek için kamu kaynağını kullanması demek olan ücreti ve ödenek ve yolluğunun üçte 2'sini kesmeye kalkmak demek aslında onu siyasetten de bir manada men etmek demektir, bir Meclis içi ilişkiden toplumla olan ilişkiye son derece sert bir müeyyide uygulanmasıdır. O nedenle, lütfen, birbirimizin akıllı, zekâsı ve ahlakıyla alay etmeyelim, bunların hepsini anlamaya aklımız yetiyor ve bu akılla size diyoruz ki: "Bunu yapmayın." Ama siz dersiniz ki: "Biz yaparız." Tabii o sizin telakkiniz, bu da tarih mahkemesinde eninde sonunda değerlendirilecektir.

Bütün bunların sadece ve sadece Başkanın öznel yorumuna bırakılmasının ortaya çıkartabileceği bir açmaza net bir örnek vereyim. Dün tartışırken, Erkan Akçay şimdi burada yok, kendisine örnekler verdim 14'üncü madde dolayısıyla. Şimdi, bizim eş başkanlarımızın ve hapisteki vekillerimizin fotoğraflarının Mecliste sergilenmesi Milliyetçi Hareket Partisini hiç de hakarete uğramış, yanlış bir işle karşı karşıya gelmişlik duygusunu da göstermiyor. Bir fotoğraf gösterdim "Ne dersiniz buna?" Dedi ki Sayın Akçay: "Tabii ki. Öyle bir şey olabilir mi bunları mutlaka göstermeniz bile gerekir. Biz de bunlara gönül koymayız. Ama ben şuna itiraz ederim: Bu Mecliste bir Ermeni komitacının, şu kadar Türk'ün Erzurum'da kanına girmiş komitacının fotoğrafı gösterildi." Ben tabii tereddüde düştüm, o gün Mecliste değilim. Bu fotoğrafları gösteren arkadaşımızla konuştum ve öğrendim ki -hakikaten de doğrudur, söylediğine yüzde yüz itimat ediyorum- 24 Nisan 1915 günü evlerinden alınarak Ankara ve İç Anadolu'nun diğer kentlerine doğru sevk edilirken yolda hayatlarına kıyılan Osmanlı Meclis-i Mebusanının Ermeni milletvekillerinin fotoğraflarını gösterdiğini söyledi.

Dönelim şimdi ortak geçmişimize. Bu bizim ortak geçmişimizin bir parçası mı? İttihat ve Terakki bizim ortak geçmişimizin bir parçasıysa onların kıydığı Ermeni mebuslar da bizim ortak geçmişimizin bir parçası. Eğer İttihat ve Terakki mirasına sahip çıkmak haksız, bu hakkı çiğnenmiş, katledilmiş Osmanlı Meclis-i Mebusan üyelerinin hakkına sahip çıkmak da burada hak olacak.

Gördüğünüz gibi, burada yapılan bir yanlış, Sayın Erkan Akçay'ın yaptığı yanlış bir yorum işi nereye kadar götürebilirdi eğer bu tüzük o gün geçerli olsaydı?

Şimdi, ben, bu nedenle diyorum ki bunların tamamı olamaz, ifade özgürlüğü milletvekilleri için herhangi bir biçimde, hem yurttaşlarının altında hem de Anayasa'nın tanıdığı dokunulmazlık hakkının gerisinde bir biçimde kısıtlanamaz.

Son olarak şunu söylemek isterim: Başkanın bu tasarrufuna karşı milletvekillerinin haklarını savunacağı hiçbir merci yoktur. Başkan karar verecektir ve çoğunluğa oylatacaktır. Her yurttaş kendisine karşı uygulanan cezanın, yaptırımın temyizini istemek hakkına sahiptir fakat vekiller, haksız olduğunu düşündükleri bir cezaya karşı, bir yaptırıma karşı gidecek bir yerden yoksundurlar. Eğer bunu getiriyorsanız, o zaman bütün bunların son karara bağlanacağı bir etik kurulu da bu Mecliste oluşturmanız lazım. Öyle şey olabilir mi? Bütününüyle subjektif, bütününüyle öznel, bütününüyle Anayasa'ya ve yasalara aykırı ya da onları yok sayarak getirilmiş olan bir yaptırım karşısında milletvekilinin eli

kolu bağı yaşayacak. Bu, açıkçası, 2019 hedefleriyle tutarlı olabilir fakat Anayasa'yla, demokrasiyle, Türkiye'nin uymayı taahhüt ettiği Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'yle, Birleşmiş Milletler Haklar Bildirgesi'yle hiçbir şekilde tutarlı değildir, var olan Anayasa'yla da tutarlı değildir.

O nedenle, bu bize sonuçta şunu düşündürüyor: Aslında, bütünüyle yıkıcı bir biçimde mütalaa edilen, sadece şiddet ve onu uygulayanlarla değil, bu şiddet hakkında görüş ifade eden, onun hakkında yorum yapan, onun tarihî haklılığı ya da haksızlığını tartışan herkesi kucaklayarak cezaevlerine sürükleyen mevcut terörle mücadele konseptinin Türkiye Büyük Millet Meclisi içine taşınmasıdır. Çöktürme harekât planının Türkiye Büyük Millet Meclisinde icrasının sonuçlarıdır bütün bunlar. Bütün bunlarla beraber, ne burada söylediğiniz değerleri teminat altına alabilirsiniz ne de bizim ortak tarihimizi korumuş olabilirsiniz.

Bizim ortak tarihimiz Hızır Paşa'yı eğer içeriyorsa, onun kıydığı Alevi kitlelerini de içeriyor. Şimdi bunlara Hızır Paşa tarafından kıyıldığını, Osmanlı ve Selçuklu devletlerinin kıyıcı devletler olduğunu ben söylediğimde ortak tarihimize aykırı mı hareket etmiş olacağım? Eğer onlar bizim ortak tarihimiz olsaydı onları ortaklaşa yıkmazdık, biz onları yıktık. Yerine yeni bir devlet, yeni bir gelecek, yeni bir cumhuriyet kurmaya yönelmişken, şimdi bizi, ta bu geçmişin despotik mirasının kulu, kölesi kılmaya çalışarak, aslında, burada bir fikri hâkimiyet, bir siyasi hâkimiyet, Meclis içerisinde hak edilmemiş biçimde, halk tarafından alınan yetkiyle sağlanmamış biçimde böyle bir hâkimiyet kurmanın kendisinin demokrasiyle, siyaset özgürlüğüyle, ortak geçmişimizi korumakla hiçbir ilgisi yoktur. Bütün bunları tek yanlı ve kendi tekelinde yorumlamaya çalışan, diktatörlüğe doğru giden bir siyasi rejim inşasının bir parçasıdır. Mutlaka ve mutlaka hem vekiller olarak bizler hem bizim seçmenlerimiz bununla mücadelede devam edeceğiz.

Hepinizi selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Sarıhan, buyurunuz.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; şu ana kadar aslında -dört günü aşmış zannediyorum, bugün beşinci gündeyiz- pek çok şeyi, pek çok düşünceyi birlikte paylaştık, ifade etmeye çalıştık. Bu düşüncelerimizi anlatırken daha çok arkadaşlarımızın, gerek Sayın Şentop'un gerekse Elitaş'ın kimi konularda bize dönerek "Burada şunu söylemek istemiyoruz, buradaki kastımız şudur..." biçiminde açıklamalar yapmasıyla karşılaştık. Bu bana şunu düşündürdü: Acaba biz, İç Tüzük kabul edildikten sonra İç Tüzük'ün uzun vadede kullanılacağını hesap edersek gidip hep Şentop'a ya da Elitaş'a mı soracağız ya da uygulayıcılar onlara sorarak mı, onlardan yanıt alarak mı uygulamaya dönecekler? Belli ki yapılan düzenlemelerin yeterli açıklığı söz konusu değil. Ancak, bizim için yeterli olan bir değerlendirme var, o değerlendirmeyi her birimiz, muhalefet adına konuşan arkadaşlarımız, muhalefet etmek için değil, Türkiye Büyük Millet Meclisinde milletvekillerinin emeğinin daha iyi, daha verimli, daha anlamlı bir şekilde sunulabilmesi için temel koşullardan biri olan özgürce ifade edebilme, özgürce düşüncelerini açıklayabilme, bu düşünceleri etik kurallar içinde tartışabilme ve oradan temsil ettikleri arkadaşlarımızı, yurttaşlarımızı memnun edecek yasal düzenlemeler ya da denetleme faaliyetlerini daha sağlıklı bir biçimde yapabileme gibi bir amaçla bunları ifade ettik.

Ama biz başka bir gerçekliği biliyoruz ki o gerçeklik nedir? Ne yazık ki, biraz önce Sayın Musa Çam tarafından verilen örnekte de görüldüğü gibi, şimdi sözün söylenemediği bir süreçteyiz. Sayın Eseyan dediler ki: "Bizim ortak bir yanımız var." Dün söylenen sözlerde katıldığım bir nokta var. "Türkiye zor bir süreçten geçiyor." dediler. Evet, Türkiye zor bir süreçten geçiyor ama galiba asıl sorun zorluğun ne olduğu ya da zorluğu neyin yarattığı konusunda hepimizin ortak bir bakış açısına sahip olmayışımız.

Bana göre zor, içinde bulunduğumuz OHAL koşullarından geliyor. Bana göre zor, OHAL koşullarını içselleştirmiş olan iktidar uygulamalarından geliyor. Bana göre zor, iktidarın yani çoğunluğun kendi anlayışlarını, şimdi bir müttefik olarak yanlarına aldıkları MHP'li arkadaşlarımızla birlikte ortak bakış açılarını, dünya görüşlerini hepimize kabul ettirme noktasındaki çalışmalarından geliyor. Nihayet biz burada, şu anda bir iç tüzük yaparken de milletvekillerimizin iktidarın anlayışına göre, iktidar ve onunla birlikte davranan siyasi anlayışlara göre bir düzen kurmaya çalışıyoruz.

Şunu tekrar anımsayalım, dün de ifade ettim, iki yıllık bir deneyimle konuşuyorum: İki yıldır, Türkiye Büyük Millet Meclisinde herhangi bir konu tartışılırken AKP'li arkadaşlarımızın ya hiç söz almadıklarını ya da sadece sıradan açıklamalarla herhangi bir tartışmaya katıldıklarını izledim. MHP'li arkadaşlarımızın -evvelsi gün Selina arkadaşımız da ifade etti- bütün söz alışlarını büyük bir saygıyla dinledim, onlardan yararlandım, çok iyi hazırlıkları vardı, çok güzel tartışmaların bize yolunu, kapısını açıyorlardı. En çok konuşan hep biz olduk yani muhalefet oldu; CHP, HDP, MHP, muhalefet oldu. Şimdi öyle düşünüyorum ki, muhalefetin bu çok konuşma ama hiç dinlenilmeme, dinlenilmemeye bağlı olarak da herhangi bir yasa değişikliğine katkı sunmalarının engellenmesi durumunun biraz daha ağırlaştırılmasının yolları aranıyor.

Değerli arkadaşlar, ne kadar çok konuşabilirsek, düşüncelerimizi ne kadar açıklıkla birbirimizle tartışabilirsek toplum yararına, halk yararına işler yapabiliriz. İlk konuşmamda ifade etmiştim, dedim ki: "Niçin disiplin kuralları olsun? Disiplin kuralları yerine siyasi etik ilkeleri koyalım." Ve yine biraz önce Sayın Eseyan arkadaşımız ifade ettiler, dediler ki: "Kuralların olmasının da bir önemi yok." Belki sözcük tam bu anlamda değildi. "Önemli olan içselleştirmektir." dediler. Evet, önemli olan içselleştirmektir. Yasaların yazılmış olması, kuralların yazılmış olması, çok iyi olması bunların işe yarayan şeyler değildir. Esas olan, bizim ortak bir etik anlayışta bunu içselleştirmiş vaziyette birlikte çalışma alışkanlığına kendimizi döndürmemizdir.

Bu temenni gibi olan düşüncelerden sonra birkaç noktaya değinmek istiyorum: Sayın Mahmut Tanal ifade ettiler, biraz önce Sayın Kürkcü de ifade ettiler, dediler ki: "Bu, hukuk açısından da sorunlu bir değişikliktir elimizdeki değişiklik."

Değerli arkadaşlarım, anayasalar ihlal edilir, anayasalara hakaret edilmez. Anayasaların ihlal edilmesi konusu da Türk Ceza Yasası'nda belli maddelerle düzenlenmiştir. Şimdi, siz Anayasa'nın ihlali meselesinden uzaklaşır, Anayasa'ya hakaret suçları yaratmaya çalışır, Anayasa'ya hakaret suçları yarattıktan sonra, bunları, öncelikle de biraz önce Sayın Kürkcü'nün çok iyi işaret ettiği gibi yurttaş olmayan yasağı yurttaşın temsilcisine koyarsanız o zaman artık bu boğulma, özgürlüklerin ortadan kaldırılma hâli en yukarıdan aşağıya doğru başlamış olur. Bu yaptığımız düzenlemelerde, anımsatmak isterim, Türk Ceza Yasası'nın 1'inci maddesi şöyle der arkadaşlar: "Kanunun açıkça suç saymadığı veya cezalandırmadığı bir fiile ilişkin olarak kimse cezalandırılmaz."

Şimdi, sevgili arkadaşlar, disiplin kuralı diye biz Türk Ceza Yasamız'ın 1'inci maddesine aykırı davranıyoruz yani herhangi bir şekilde suç olarak tanımlanmamış bir konuda biz bir suç yaratmaya çalışıyoruz. O suçun nasıl ifade edildiğini biraz önce arkadaşlarım söylediler. Şimdi, biz, 4 maddeye atıfta, o 4 maddenin korunması adına... Hepimizin hassasiyeti var 4 maddeyle ilgili. Tabii ki Türkiye Cumhuriyeti'ni yaratan temel ilkeleri, cumhuriyeti güvence altına alan temel ilkeleri biz benimsiyoruz ve biraz önce Meral arkadaşımın söylediği gibi, hatta yeterli bulmuyoruz. İnsan hakları saygılı değil, insan haklarına dayalı olsun diyoruz, onun alanını demokratik çerçevede genişletmeye çalışıyoruz ama hiçbir şekilde hukuken anlaşılacak bir yorumla -ki biraz önce tartışıldı- "Bölünmez bütünlüğü esasında Anayasa'da düzenlenen idari yapısına aykırı tanımlar yapmak." Bu nasıl bir şeydir? Bu konuşmamak

anlamına gelir, bu tartışmamak anlamına gelir, bu eleştirmemek anlamına gelir ve bu düzeltmemek anlamına gelir, temsil ettiğimiz toplumun yararına daha ileri ve daha çağdaş düzenlemeleri yapamamak anlamına gelir.

Başka bir şeyden de söz edeceğim: Bireye hakaret ettiğiniz zaman bireyin onur, şeref ve saygınlığının ihlal edilip edilmediğine bakarsınız. Cumhurbaşkanına hakarete –altını çiziyorum arkadaşlar- onun makamı değildir korunan; Cumhurbaşkanına hakarete, korunan, Cumhurbaşkanının şerefidir, saygınlığıdır, onurudur. Yani makamlar korunmazlar; korunan, bireydir, insandır. O zaman, Anayasa üzerinden bir hakaret olgusu yaratmak, onun üzerinden konuşmalarımızın temelini, konuşma özgürlüğümüzü, ifade özgürlüğümüzü –ki hem Anayasa güvence altına almıştır- ihlal etmek yasa koyucunun yapmaması gereken bir iştir.

Bakınız, 300’üncü madde ne der -demin söylediğim madde 125’tir- “Devletin egemenlik alametlerini aşağılama.” Nedir onlar? Manevi değeri olan birimlerdir, örneğin bayraktır, örneğin İstiklal Marşı’dır; bunları aşağılayamazsınız. Bunlar insan değildir ama bunlar insan topluluğunun biri bağımsızlık simgesidir, diğeri de bağımsızlık simgesidir. Orada, insanın bağımsızlık mücadelesi için verdiği emeği aşağılamış olursunuz.

Devam ediyorum, 301’inci madde; Türk milletini, devleti, kurumlarını, Türkiye Büyük Millet Meclisini aşağılamak, sayılmıştır ayrı ayrı. Arasında Anayasa yok arkadaşlar çünkü anayasalar her zaman var olan mücadelelerin sonucunda yeniden şekillenebilen şeylerdir. Anayasalar korunur. Anayasa’yı ihlal ederseniz suçlu olursunuz, Anayasa sizin adınıza ihlal edilirse davacı olursunuz, dersiniz ki: “Ben, Anayasa’nın şu maddesi çiğnenerek mağdur edildim.” Örneğin “Çalışma hakkım ortadan kaldırıldı.” Nasıl kaldırıldı? “Sorgusuz sualsiz, yargısız kaldırıldı.” Gider başvurursunuz hukuk mercilerine.

Şimdi, burada önemli bir çelişkiyle karşı karşıya olduğumuzu düşünüyorum. Ayrıca, izleyen 302’nci madde; devletin birliğini, ülke bütünlüğünü koruyan, devlet topraklarının tamamını koruyan madde, ki bu maddeler şiddet unsuruyla beslenirse, birleşirse hakaret suçuna ya da suça konu olabilirler. Her ikisinde de şöyle bir bent vardır -üçüncü fıkralarıdır- der ki: “Bütün bu konuşmalar eleştiri amacıyla yapılmışsa düşünce açıklamadır ve suç sayılmaz.”

Şimdi, burada hiçbir kural koymuyoruz. Biraz önce arkadaşım ispat hakkından söz etti, Mahmut arkadaşımız eleştiri olup olmadığından, gerçek olup olmadığından söz etti. Böyle genelgeçer kavramlarla kendi önümüzü tıkamanın elimizdeki Türk Ceza Yasası’yla da yani suç olan eylemi tanımlayan temel maddemizle -bizim tarafımızdan yapılmış ya da bizler öncekiler tarafından- ki 2005’tir, burada mutlaka emeği geçmiş arkadaşlar vardır Türk Ceza Yasası’na, bunun ihlali anlamına gelmektedir.

Bir başka şeyi daha bilgilerinize sunmak istiyorum: Belki bütün bunların üzerinde söylememiz gereken şey 83’üncü maddedir. Bu İç Tüzük düzenlemesi gerçekten açıkça yasama sorumsuzluğunun artık ortadan kaldırılması anlamına gelir.

Bakın, arkadaşlar, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararları var. Demin Almanya’dan örnek verildi, Fransa’dan örnek verildi. Almanya’da da, Fransa’da da Parlamentoda parlamenterlerin konuşmaları konusunda koruyucu düzenlemeler yapılmamışsa bunlar dava konusu olmuştur, bu sebeple ceza almış olan insanlarla ilgili sayısız kararlar verilmiştir. Hukukçuların durmadan sarıldıkları kararlar, özellikle politik kişilerin daha fazla eleştirilebileceği konusundaki kararlar hâlâ yürürlüktedir ve biz de elbette kıyasıya birbirimizi eleştirerek ama hakaret etmeden, ama onurumuzu kırmadan tartışma hakkına sahip olmalıyız.

Evet, idari cezalar da vardır, Parlamentoda da idari cezalar gündeme gelebilir ama idari cezalar ana cezaların yerine geçemez ve oradaki ceza... Örneğin, birkaç gün önce de konuşmamda ifade ettim, dedim ki: Bir terazi alalım elimize, bir tarafına Türkiye Büyük Millet Meclisinde vekil olarak görev yapma sorumluluğunu ve ağırlığını koyalım, öbür tarafına da söylediğimiz sözlerden ötürü vereceğimiz parayı koyalım, ne tarafı ağır basar? Ve benim için vekillik sıfatının çok daha ağır bastığını, maaşımızdan, maaşımızdan kesilecek paralardan daha ağır bastığını söyledim. Bundan daha üstün korunması gereken bir değer var mı? Nedir Türkiye Parlamentosundaki etik kuralların birincisi? Vekilin onurudur. Vekilin onurunu besleyen nedir? Parlamantonun onurudur. Parlamantonun onurunu besleyen nedir? Temsil ettiği yurttaşların onurudur. Bu kadar onurlu bir görevle karşı karşıyayken bu kadar özgürlükleri ortadan kaldıracı düzenlemeler için tartışma durumunda kalışımızı ve bunu yaparken de birbirimizi anlamak, bir adım atmak, bir adım daha ilerlemek, önümüzü açmak... Gerçekten bir ihtiyaçtır İç Tüzük'ün yenilenmesi ama biraz daha çok konuşmak için ihtiyaçtır, biraz daha fazla ifade edebilmek için ihtiyaçtır.

Ben üzgünüm gerçekten. Burada sevgili arkadaşlarımız çok az söz aldılar, iktidar temsilcisi arkadaşlarımız çok az söz aldılar. Niye kabul ediyorlar ya da niye kabullerinin gerekçesini açıklamıyorlar da sadece değerli bulduğumuz genel başkanlara karşı herhangi bir eleştiri varsa o zaman konuşmak ihtiyacı hissediyorlar? Bu hepimizin işi arkadaşlar, hepimizin sorumluluğu ama hepimiz burada yurttaşlarımız adına bulunuyoruz, onların ağır yükünü, onların bize verdiği görevin hem onurlu hem ağır yükünü taşıyoruz. Bu noktada birbirimizi daha çok anlayan, daha çok geliştiren bir tutumla hareket etmek zorundayız. Hep düşündüm ilk günden bu yana hani bu tarihimizle ilgili. Örneğin, şunu söylersem ben hakaret etmiş mi olacağım: Osmanlı padişahlarının bir bölümü kendi kardeşlerini siyasi emelleri için öldürmüşlerdir. Bu hakaret mi sayılacak, bu karalama mı sayılacak? Gerçek, gerçeğin konuşulmasıyla aydınlanabilir arkadaşlar. Tarihimiz içinde övünecek çok şeyimiz var ama eleştirip ders alacağımız da çok şey var. Niye bunları konuşamayalım, elbette konuşalım. Konuşmadan doğruyu bulmak mümkün mü, anlamak mümkün mü? Susan insan hiçtir ama konuşan insanın bir değeri vardır. Bu konuşma hakkımızı birbirimizin elinden almayalım diye bir kez daha anımsatıyor, hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Sarıhan.

Sayın Mithat Sancar Hocam, buyurun.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Birkaç gündür çok uzun konuşmalar yapıyoruz, tartışmalar yürütüyoruz, uzun saatler çalıştık bu Komisyonda. Dün nihayet bu konuşmaların ve tartışmaların belli bir noktaya geldiğine dair bir beklenti oluştu bizlerde. Yaptığımız görüşmelerde de bu beklentinin temelsiz olmadığını da gördük dün gece itibarıyla ve bu nedenle gece, oturlara ara verildi, bugüne ertelendi. Bir değişiklik bekleniyordu, nitekim yapıldı ama bu değişikliğin bizim birkaç gündür sıraladığımız itirazların sebeplerini ortadan kaldıracı nitelikte olmadığını ne yazık ki gördük. Şüphesiz ufak bir düzeltme de anlamsız ve önemsiz değildir. Bütün bu tartışmaların sonucunda özellikle (3)'üncü bent de "Türk milletinin tarihine ve ortak geçmişine hakaret ve sövme" olarak değiştirildi. Daha önce "tahkir ve itham" olarak yer alıyordu teklifte. E, bir adımdır, doğrudur ancak tartışmaları ortadan kaldırmıyor, sorunları ortadan kaldırmıyor. Özellikle son cümlenin varlığının aynen korunmuş olması en büyük sorundur. Nedir bu sorunlar? Birkaç gündür anlatmaya çalışıyoruz, bugün biraz özetle geçmeye çalışacağım. Böyle bir hükme neden ihtiyaç duyuldu, bu hüküm neden getirildi? Bunun bir disiplin hükmü olduğu belli çünkü İç Tüzük'ün disiplinle ilgili kısmında yer alıyor. Oysa, bugüne kadar bu Tüzük'le yapılamayan ne vardı, neyi eksik bırakmıştı bu Tüzük, hangi konularda Meclis Başkanının ya da Meclisteki çoğunluğun yapmak istediği

bir şeye engel olmuştu, doğrusu anlamış değiliz. Mesela, demin Sayın Tanal atıf yaptı, ben de onu dile getirecektim, (3)'üncü bentte son cümle şöyledir: "Türkiye Cumhuriyetine veya onun Anayasa düzenine sövmek." Şimdi, bu getirdiğiniz son cümle ile o aradaki cümleye çıkaralım, diğer cümle bu düzenleme karşısında yetersiz mi kalıyordu? Şimdi, ben, Sayın Tanal'ın aksine, "Bu korunsun." demiyorum, bu da çıkarılabilirdi ama bunu çıkarıp onu koymak nasıl bir mantık, bu karşılamıyor muydu onu? Eğer bu karşılıyorduydu bu dertleri şimdi yeni getirilen hükmün amacı nedir? Günlerdir soruyoruz: Neyi yasaklamak istiyorsunuz, neyi cezalandırmak istiyorsunuz? Mutlaka bir derdiniz var ve bu derdi de karşılamak üzere bir değişiklik teklifi getirdiniz ama bu derdin ne olduğuna dair bugüne kadar tatminkâr ve tutarlı bir cevap alabilmiş değiliz teklif sahiplerinden ve iktidar partisinden.

Hatırlatayım, burada tartıştığımız şey disiplin hukukudur. Disiplin hukukunun amacı belli bir alanda ya da belli kurumda düzeni ve işleyişi korumaktır. Mesela memur disiplin hukuku, memurların çalışmalarında, memurlukla ilgili faaliyetlerinde ve çalıştıkları kurumlarda düzeni sağlama amacına yönelik düzenlemeler içerir. Öğrenci disiplin yönetmelikleri de, yine, aynı şekilde, öğrencilerin yükseköğretim kurumlarındaki davranışlarını, o yükseköğretim kurumlarındaki davranışlarını konu edinir, yükseköğretim kurumlarının kendi iç düzenini bir şekilde koruma altına almaya çalışır, iyi çalışmalarını sağlamaya gayret eder.

Peki, Mecliste iyi çalışmayı, düzenli çalışmayı sağlamak için ne gibi hükümler var. E, bunlar zaten daha önce konmuştu, daha önce vardı, şimdi yeni getirilenler Meclisin iç düzenini korumak ya da iyi çalışmasını sağlamak amacına yönelik değildir. Burada düşünce özgürlüğünü doğrudan doğruya kısıtlayıcı hükümler getirilmiştir ve bunların disiplinle hiçbir ilgisi yoktur.

Biraz önce, sanırım Komisyon Başkanıydı, mesela anayasal düzeni korumak gibi bir amaçtan söz etti yanlış not almadıysam. Anayasal düzeni korumak, disiplin hukukunun konusu değildir, ceza hukukunun konusudur. Disiplin hukuku eğer Meclisle ilgiliyse -onu konuşuyoruz- Meclisin çalışmalarını düzenler. Suçun hukuki konusu diye bir kavram vardır, bir başlık vardır, oraya baktığımızda ceza kanunlarının zaten pek çok konuyu suç olarak düzenlediğini görürsünüz. "Anayasal düzeni korumak" kavramları da ceza hukukunda geçer. Eğer bunu disiplin hukukuna aktarmaya kalkarsanız amacınızın disiplini sağlamak değil özgürlüğü kısıtlamak olduğunu da apaçık itiraf etmiş olursunuz.

Bunun dışında para cezasının gerekli olduğunu, disiplin hukukunda bulunduğunu söylediler. Para cezaları tartışmalı bir konudur disiplin hukukunda. Vardır, doğrudur, sayılan örneklerde de vardır ama bizdeki gibi değildir. Birkaç nedenle; önce özel olarak disiplin hukukunda para cezaları nereye oturur konusuna bir açıklık getirmeye çalışayım kendi bakış açımdan, sonra diğer ülke örneklerine dair de birkaç cümle sarf edeyim. Bir defa, para cezaları disiplin tedbiri değil, ceza benzeri tedbir olarak nitelenir ve bunlar konulurken de birkaç kriter gözetilir. Para cezaları konuluyorsa öncesinde ceza hukuku veya ceza muhakemesi hukuku çerçevesindeki savunma haklarının güvence altına alınması lazım. İkincisi, hukuki başvuru yollarının açık olması lazım. Bunun nasıl verileceğine dair de kurallar vardır yani para cezasına nasıl hükmedileceğine dair kurallar vardır. Mesela, Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliği'nde de "Para cezası var." deniliyor, para cezası değildir o. Eğer bir ceza öngörüyorsanız onun hangi fiillere karşılık geldiğini söyleyeceksiniz. Şimdi bizde uyarma cezası gerektiren fiiller sayılmış, bunlar nispeten daha hafif olduğu varsayılan fiillerdir; disiplin hukukunda böyledir, kademe kademe artar cezalar ve o cezalar da kademe kademe daha ağır fiillere tekbül eder. Kınama cezası gerektiren fiiller sayılır, onların uyarma cezası gerektirenlerden daha ağır olduğu varsayımıyla bu düzenleme yapılır, kınama cezası verilir.

Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliği'nden hareket ederek söyleyelim cezaları: Mesela, diyor ki 125'inci madde "Uyarma" cezası; sayıyor, "Şunlar uyarma cezası gerektirir." Sonra (B)'ye geçiyor "Kınama" cezası diyor, sayıyor. Ardından, biraz daha ağır bir disiplin cezası var, "Aylıktan Kesme", orada fiiller daha ağır ve "Kademe İlerlemesinin Durdurulması" var, daha ağır ve nihayet "Devlet Memurluğundan Çıkarma".

Şimdi, bizde ise yapılan şey, 16'ncı maddeyle birlikte alındığında, kınama cezası, artı, para cezası. Para cezası için hangi fiillerin gerekli olduğu ayrıca sayılmış değil, diyor ki: "Kınama cezası alan otomatik olarak üçte 1 aylık ödenekten mahrum edilir." O da bir ceza. Eğer gerçekten disiplin hukuku kurallarına, çağdaş hukuk devletlerindeki anlamıyla disiplin hukuku kurallarına bağlı bir düzenleme yapmak istiyor idiyse para cezasını ayrı bir kategori olarak düzenlerdiniz, onun altında da para cezası gerektiren fiilleri yazardınız. Zaten kınama ve geçici çıkarma kademeli artan birer disiplin cezası örnekleridir. Bunların ayrıca para cezasıyla takviyesi ise hiçbir hukuk devleti mantığı kuralı karşısında açıklanamaz, kabul edilemez.

Bakın, Almanya'yla ilgili konuşuyoruz kaç gündür. Sayın Başkana da biraz önce onu anlatmaya çalıştım ama neyse, o kısma girmeyeyim. Almanya'da var, 2004 yılında yapılan düzenleme ayrıdır, bir de 2011 yılında bir kanun değişikliği yapıldı. Almanya'da da parlamento içtüzüğü var, bir de milletvekili kanunu var. Sol Parti milletvekillerinin 2010 yılında Mecliste protestolarını biraz artırması üzerine koalisyon ortakları rahatsız olmuşlardı. Dün de anlattım, hiç uzun uzun tekrar etmeyeceğim, sadece hatırlatmak için söylüyorum. Afganistan'a asker göndermişti Almanya ve Almanya'nın Afganistan'daki askeri varlığına karşı Sol Parti protestolarda bulunuyordu, tişörtler giyiyordu, pankart taşıyordu, mesela, Afganistan'da ölen askerlerin fotoğraflarını getiriyordu, buna benzer şeyler yapıyordu. Bunlar bazen daha gürültülü bir hâl alıyordu. Bunun üzerine koalisyon ortakları yani Hristiyan Demokrat Parti ile Sosyal Demokrat Parti anlaştılar, 2011 yılında bir kanun değişikliğine gittiler. Orada da biraz muğlak ifadelerle "Parlamentonun onuruna aykırı davranmak" diye bir ifade getirdiler ve bunu para cezasına bağladılar ama dikkat edin, birincisinde ayrı bir fiil tanımladılar. Bu tanımı doğru buluruz bulmayız, ona ilişkin görüşümü de söyleyeceğim. Daha önce zaten Alman Parlamentosu içtüzüğü'nde "Bundestag Geschäftsordnung" dedikleri metinde uyarma, kınama ve geçici çıkarma cezaları var, bunların hangi hâllerde verileceği de iç tüzükte yazılmış. "Buraya ekleyelim." denildi ama "Hayır." dediler. "Bu para cezası bir disiplin tedbiri değildir. Bunu iç tüzükle yapamayız çünkü ceza koymanın tek yolu işlem olarak kanundur." dediler ve kanuna koydular. Ha, bu düzenleme doğru mu oldu? Hayır, ben o düzenlemeyi doğru bulmuyorum. Alman literatüründe, doktrininde ve siyasi hayatında hâlâ eleştiriliyor, o gün de çok eleştirildi; dün de burada bazı örnekler aktardım bu konuda yazılmış çok ciddi akademik makalelerden alıntılarla açıkladım, bunu doğru bulmadıklarını söylüyorlar. O kadar çok eleştirildi ki... Araştırdım, bulamadım, belki eksik araştırmışımıdır, eğer daha iyi araştıran bir arkadaş çıkar da düzeltir ya da tamamlarsa ben de memnun olacağım ama bakmaya devam edeceğim. 2011 yılında yürürlüğe giren bu düzenleme uygulanmış değil, altı yıldır yürürlükte ve uygulanmamış. Eğer bu konudaki tartışmaları özellikle akademik literatürden takip ederseniz, uygulanmamış olmasının nedeninin bu düzenlemenin kabul görmemiş olmamasına bağlı olduğunu da tespit edebilirsiniz. Yani çok tartışmalı ve hukuk devleti ilkelerine aykırı olduğu yönünde geniş bir kanaat var, o nedenle, bu hüküm uygulanmadı.

Ayrıca, Alman Federal Anayasa Mahkemesinin bu konularla ilgili çok çeşitli kararları var. Bu kararlardan hareketle oluşturulmuş çok yeni ilkeler var. Uzun uzun yine anlatmayacağım, dün ihtiyaç duyduğum ölçüde aktarmaya çalıştım. Onlara da aykırı olduğu konusunda neredeyse geniş bir mutabakat var diyeyim.

Şimdi, Almanya'daki durum bu. Bundan hareketle çıkarabileceğimiz sonuçlar bana göre şöyle olmalıydı: Birincisi, para cezasını Parlamentonun iç işleyişiyle ilgili bir fiile bağladınız, düşünce açıklamasına değil. Verdiğiniz diğer örneklerde de, Fransa ve İngiltere'de de belli para cezası... Onlar "Para cezası" da demiyorlar. Mesela, Almanlar "Para cezası" demiyor buna, "Ordnungsgeld" diyorlar. "Ordnungsgeld" de Türkçeye çevrilmesi çok zor bir kavramdır, "düzen amaçlı parasal yaptırım" diyebilirsiniz. Yani "Geldstrafe" ile "Ordnungsgeld" ayrıdır; "Geldstrafe" para cezasıdır. Bu getirilen hükmün bu ayrımı da ihlal ettiğini bildikleri için yani ne para cezası ne parasal disiplin tedbiri kategorisine girdiği için sorumlu. Ama en azından şu var: Bir ceza öngörüyor ama bu cezayı gerektiren fiil parlamentonun iç işleyişine bağlanmış, parlamentoların fikirlerini açıklamalarına değil. Herhangi bir konuda fikrini açıkladığı için disiplin cezasına çarptırılma ihtimali bir milletvekilinin, bugüne kadar takip ettiği ölçüde, hiçbir çağdaş demokraside söz konusu olmamıştır.

Fransa'daki durum da böyledir, Fransa'da getirilen para cezası da disiplinle ilgilidir, iç işleyişle ilgilidir, parlamento davranış kodlarıyla ilgilidir. Üstelik, bu cezanın verilmesi de öyle oturumu yöneten, birleşimi yöneten meclis başkan vekilinin önerisi ve çoğunluğun kararına bağlı değil, bir Siyasi Etik Kanunu var. Biz karşılaştırma yaparken ya da örnek verirken diğer bütün işimize gelmeyen unsurları ayıklayacağız, sadece bize daha kolaylık sağlayan, güya bizi desteklediğini sandığımız kısımları alacağız. E, bu ne akademide ne de siyasette etik bir yöntem olarak kabul edilebilir. Şöyle söyleyelim: Fransa'daki duruma da uzun girmeyeceğim, burada var, 1949'dan bu yana bu hükümlerin kimlere neden uygulandığına ilişkin de liste önümde. Artık bir anlamı olduğunu düşünmüyorum çünkü bu saatten sonra, maalesef, dün eğer bu konuşmalardan sonra bu çerçevede, hukuk devleti, çağdaş demokrasi çerçevesinde bir düzeltme yapılmamışsa bundan sonra bir beklentim yok, kayıtlara konuşuyorum. O nedenle, uzun anlatmayacağım.

Bir de Siyasi Etik Kanunu var orada ve "büro" diye adlandırılan -yine ayrıntıya girmeyeceğim- bir kurulu var Fransız Parlamentosunun. Buralardan geçmeden de öyle para cezası verilmiyor, altını tekrar çizeyim arkadaşlar. Para cezası fikir açıklama nedeniyle değil, iç işleyişe dair fiiller nedeniyle veriliyor. Ha, eğer illa bir örnek... İngiltere'ye hiç girmeyelim. Aşağı yukarı altı yüz yıllık bir parlamenter gelenek sisteminden söz ediyoruz ve oradaki düzenlemeler çok karmaşık. Orada da bir yerde para cezası görüp, onu çekip alıp "vardır" dersanız, o zaman oturalım, hakikaten Mahmut Bey'in önerdiği gibi bir bilimsel kolokyum yapalım burada, onları uzun uzun uzmanlarla... Belki yanılıyoryuzdur, belki eksik biliyoruzdur, başka insanlar tamamlar. Oturalım konuşalım, ondan sonra bu tartışmanın ayrıntılarına girelim, o nedenle şimdi girmeye gerek görmüyorum.

Bakın, çağdaş anayasalar arasında, daha doğrusu çağdaş demokrasi olarak kabul edilen, en azından Batı'daki ders kitaplarında, akademik kitaplarda ülkeler içinde -dün de anlattım- bir tek ülke var fikir açıklamasına ceza bağlayan: İsrail. İsrail'in, bütün diğer politik meseleler bir yana, anayasal açıdan çağdaş demokrasi kabul edildiği doğrudur. Dün de söyledim, her konuşmamda açıklık getirme ihtiyacı da duyuyorum, ben İsrail'in topyekûn homojen bir kavram, bir olgu, bir ülke, bir toplum olarak almıyorum. İsrail'de kurallar var -mesela, size şimdi hatırlatacağım düzenleme- bütün o bana göre dehşet olan kısmına rağmen, işleyişini çok sıkı kurallara bağladılar. Nedir bu düzenleme, hatırlatayım: 20 Temmuz 2016, bugün, tam bir yıl önce sağcı blok, hükümette Liberman'ların yani ırkçı olduğu konusunda herhâlde buradaki bütün partilerin uzlaşacağı siyasi zihniyet getirdi bunu. Ne getirdiler? Bir kanun değişikliği yaptılar ve dediler ki: "İsrail devletine yönelik veya ırkçılığa tahrik ve teşvik eden sözler kullanan milletvekilleri ile İsrail devletine karşı yürütülen silahlı mücadeleye destek veren milletvekillerinin milletvekilliği, mahkemeye gitmeden, dokunulmazlık kaldırılmadan, parlamentoda dörtte 3 çoğunlukla düşürülür." Devlet Başkanı karşı çıktı. Anladı meseleyi. Yani buraya bir ifade koyuyoruz, bu ifade... Sanki biz anlamıyoruz derdin ne olduğunu, biliyoruz dert nedir, bunu kaç gündür

tartışıyoruz. Orada da anladılar, herkes anladı. Esasen düzenlemeyi getirenler de ne için getirdiklerini saklayabilecek durumda değiller. Sayıyorum: İsrail Devlet Başkanı, İsrail'deki sol partiler ve tabii ki bu düzenlemenin hedefinde olan Arap partileri, Birleşik Liste ve Balad buna çok sert tepki gösterdiler. Bakın, tekrar söylüyorum, İsrail Devlet Başkanı dedi ki: “Bu düzenlemenin amacı Arap azınlığı temsil eden milletvekillerini Meclisten tasfiye etmektir. “İrkçılığa tahrik ve teşvik” ifadesi ırkçılık amaçlı getirilmiştir.” Biliyorsunuz, İsrail’de yüzde 18-20 civarında bir Arap azınlığı var ve partileri de var. Bunlar İsrail vatandaşı olanlar. Batı Şeria ve Gazze dışında bizzat İsrail vatandaşı olup İsrail’de yaşayanlar. Partileri var, mecliste temsil ediliyorlar 13 milletvekiliyle, 120 kişilik parlamentoda. Dün verdiğim örnekleri gene tekrar etmeyeyim ama bu düzenleme nereden çıktı? Bu düzenleme iki konuda iktidardaki sağcı, ırkçı blok rahatsızlık duyduğu için çıktı. Birincisi “Mavi Marmara operasyonlarına katılan İsrail askerleri katildir.” dedi Balad Partisinden 3 milletvekili, birlikte açıklama yaptı. Ardından -aynı, 2014-2015- “Gazze’yi bombalayan uçakları kullanan pilotlar teröristtir.” dediler, “İsrail ordusunun yöntemleri IŞİD’den daha kötüdür.” dediler. Yani bu kadar açık eleştiriler yaptılar. Bu eleştiriler yüzünden... Ha, bir şey daha var, bu bir, ikincisi de İsrail güvenlik güçlerinin terörist oldukları şüphesiyle öldükleri 3 gencin ailesine taziyeye gitti bu Balad milletvekilleri ile Birleşik Liste milletvekilleri yani Arap azınlığı temsil eden milletvekilleri. Bütün bunlar gerekçe gösterilerek Balad hakkında kapatma davası açıldı. Anayasa Mahkemesi reddetti bunu, “Hayır, kapatamazsınız, bu nedenle kapatma İsrail Anayasası’na aykırıdır.” dedi. Biraz önce söyledim, kurallar da işliyor. Peki, milletvekilleri fikirleri yüzünden, bu açıklamalar yüzünden parlamentoda bir yaptırımla karşılaştılar mı? Evet, altı aya kadar geçici çıkarma cezası aldılar. Fakat, hâlâ kurallar işliyor. Sonuçta, evet, pek çok kurumu ve mekanizmasıyla bir demokratik işleyişi var İsrail’in de, “Oy kullanma hakları saklı olmak üzere.” dediler. Parlamenteoya sokmuyorlar, görüşmelere sokmuyorlar yani genel kurula, “Oylamada oy kullanma hakları var.” dediler. Oy kullanıyorlar. Örnek arayacaksanız illa, fikirleri yüzünden milletvekillerinin parlamentodan çıkarıldığı düzenlemelere, İsrail ırkçılarının düzenlemelerine bakın, diğer çağdaş ülkelerde olanlara değil. Ben onları da eleştiriyorum, açık söyleyeyim. Almanya’daki bu düzenleme doğru değil. Ben de Almanya’da içlerinde birlikte çalıştığım hocaların da olduğu o geniş akademisyen çevresinin eleştirilerine tamamen katılıyorum, bu düzenleme doğru değil. Almanya yaptı diye kendiliğinden demokratik olmaz. Ama Almanya’daki de böyle değil zaten, o hâliyle bile demokratik değil.

Şimdi, bu düzenleme 83’üncü madde karşısında hiçbir şekilde Anayasa’ya uygun kabul edilemez. Çünkü milletvekillerinin dışarıda söyledikleri takdirde asla yaptırımla karşılaşmayacakları sözler bu çerçevede değerlendirilip hem geçici çıkarma ya da kınama, artı, para cezasıyla cezalandırılacak.

Konuşulup diyor, işte, şu kelime... Artık tekrar etmeyeceğim ben o kelimeleri. Ya da işte Sayın Başkan “federasyon” dedi, ağzından kaçırdığımı varsayıyorum Sayın Şentop’un, mesela federasyon buraya girer.

Şimdi, şu son cümleye bakar mısınız: “Türkiye Cumhuriyeti’nin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü esasında düzenlenen idari yapısına aykırı tanımlamalar.” Ya, 1982 Anayasası’nı bu yüzden sen de Mustafa Şentop, ben de bir milyon kere eleştirdik “Bu tür ifadeler kullanmayın.” diye, böyle ağdalı, ne olduğu belli olmayan ifadeler kullandığı için yerin dibine batırdık bunları. Anayasa Uzlaşma Komisyonunda senin de sözlerin var, başkalarının da sözleri var. İlk 4 maddeyle ilgili söylediğin sözler var.

Şimdi, şunu söylemek istiyorum: Girmeyeceğim oraya, gerçekten derdim polemik değil. Bir de bu konuşmayı da yapmayı istemedim aslında, çünkü çok konuştuk ve ben dün ilk defa uzun süredir bu Parlamentoda, komisyonlarda en azından akliselimle bir uzlaşma, hukuk devleti, demokrasi çerçevesinde bir mutabakat oluşabileceği...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Yanılışına...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Yok. İnancı oluştu küçücük ve buradan giderken de uzun süredir bu Parlamentodaki çalışmalarda hissetmediğim hoş bir duyguyla ayrıldım.

İki yıldır Parlamentodayım, elimden geldiğince çalışmalar yapıyorum, ne kadar katkım var, bu elbette başkalarının takdir edeceği bir şeydir ama ilk defa dün buradan ayrılırken “Bakın, konuşmak bir işe yarıyor, zaten Parlamento bunun için var.” duygusuna kapıldım. Sabah geldiğimde, maalesef bu ülkede sevinçler çok uzun sürmüyor, buna da alışmadığımı söyleyemem ama yine de hevesim kırılmıştı konuşma konusunda. Ama görevimdir, arkadaşlarımla birlikte, burada oturan herkesle birlikte, sadece partili arkadaşlarım değil burada eleştirisi olan diğer bütün arkadaşlarla birlikte, görev sayıyorum, CHP’den milletvekili arkadaşlar da dâhil olmak üzere, derdimizi anlatmaya çalışmak bizim görevimizdir, uyarılar yapmak bizim görevimizdir. Bu nedenle buradayız, o nedenle de konuşuyorum. Öyle, uzatma ya da süre kazanma, yarına sarkıtma gibi küçük hesapların aslında peşinde değiliz.

Devam edelim, şimdi, böyle bir tanımlamaya ne girer? Ya, söyleyin ne girer? “Kürdistan” kelimesi giriyor mu girmiyor mu? Efendim, “Bölünmez bütünlüğü tehdit eden bir şekilde kullanılırsa girer.” dersenez nasıl takdir edilecek?

Bakın, arkadaşlar, hukuk düzeni içinde çelişkiler yaratıyorsunuz. Şu bizim hakikaten her tarafından eleştirdiğimiz hukuk düzeninin bile kendine göre bir mantığı, iyi kötü bir tutarlılığı, daha doğrusu iyi kötü bir sistematığı var, yıllar içinde süzülen içtihatlar var.

Bakın, 12/12/2014, açın Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı internet sitesini, “yargitaycb.gov.tr” tescil edilen partinin adı “Kürdistan Özgürlük Partisi”, programında “federasyon” var, tescil edilmiş, kapatma davası yok. Şu an Anayasa’nın demokratik sistemin vazgeçilmez unsurları saydığı siyasi partilerden biri.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – PAK.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Bu şey... Yok, Kürdistan Sosyalist Partisi bu.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ha bir de Hak ve Özgürlükler Partisi var.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – O daha önce, evet. 30 Mayıs 2016 -diğerini söyleyeceğim-tarihli tescil, bu sayfada resmî olarak duruyor.

Ondan önce de “Kürdistan Özgürlük Partisi” diye bir parti başvurdu, bu da -2014 yılında, 12/12/2014- Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı sayfasında tescil edilmiş siyasi partiler sayfasında var. Yine programında, tüzüğünde federasyonu savunuyor.

Biraz önce Sevgili Ertuğrul Kürkcü Ağabeyim de söyledi, Hak ve Özgürlükler Partisinin programıyla ilgili de bu kapatma davası açıldı, Anayasa Mahkemesi “Federasyonu savunmak kapatma nedeni olamaz.” dedi.

Katılımcı Demokrasi Partisi, rahmetli Şerafettin Elçi’nin kurduğu parti de Anayasa Mahkemesinde kapatma davasına muhatap oldu federasyon istediği için, o da Anayasa Mahkemesi tarafından reddedildi.

Şimdi, biz bu kadar büyük bedeller ödeyerek ve büyük acılar çekerek Türkiye’de demokrasiyi, özgürlükleri belli bir noktaya getirmişiz. Eskiden “Kürt” kelimesi yasakken, “kart,” “kurt” denirken şimdi “Kürdistan” kelimesi parti adı olarak Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı sitesinin resmi tescil sayfasında durabiliyor. Buradan geriye gitmeyi gerektiren nedir değerli arkadaşlar? Buradan geriye gitmeye kapı açan bu düzenlemelerin gereği nedir?

Şimdi, bunları tutarlı bir biçimde, samimi bir biçimde açıklayabilirlerse belki bizler ya da kamuoyu bir parça ikna oluruz ama bir açıklama yok. Hangi kelime şu çizilen son cümle kapsamına girer? Daha pek çok örnek var, bu örnekleri de sıralamayacağım. Burada şu eklenenler, “hakaret”ten sonra gelen, yani kişilere şahıslara hakaret, itirazımız yok. O zaten evrensel, çağdaş demokrasilerde kabul gören bir şeydir. Ve bunun da bir geleneği oluşur, ölçüleri oluşur. İşte Cumhurbaşkanına, Türkiye Büyük Millet Meclisine filan. Demokrasilerde hakaret ve eleştirinin sınırını da -şu ülkedeki uygulama, bu ülkedeki uygulama değil- bizim için Avrupa ortak kamu hukukunun alanı olarak kabul edilen, bizim de dâhil olduğumuz Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi belirler.

90’ıncı maddemiz, ki AKP tarafından 2010 yılında değiştirilen... Yok, 2010 yılında değil, daha önce...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – 2007...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Yok, çok da... 2014 galiba.

BAŞKAN – 2004.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – 2004, pardon. 2004’te değiştirildi ve o sözleşme bizde kanunlardan üstün hâle getirildi. Yani “İnsan hakları belgeleri bizde kanunlarla çelişiyorsa kanun uygulanmaz.” dendi. Çok ileri, güzel bir düzenlemeydi, o zaman da alkışladım, şimdi de alkışlıyorum. Onun gerisine düşmeyi gerektiren nedir? Neden? Bu ülkeye hizmet yapmadı mı AK PARTİ hükümetleri? Yaptı. Bu düzenlemeler o hizmetler içindedir. Niye geriye gidiyorsunuz? Başka hizmetler yok mu? “Asimilasyona ve inkâra son verdik.” diye çok övünüyor.

Şimdi, “Bir bölge ismi, yok efendim, şu amaçla kullanılırsa ceza gelir milletvekiline.” demeyi gerektiren nedir?

Bakın, bu maddenin uygulaması -zaten şu an psikoloji bu- nasıl olur bilmiyoruz. Ama ben iyi olacağı kanısında değilim, daha doğrusu keyfi kullanıma elverişli olduğu kanısındayım. Bunun anlamı Parlamento Parlamento düzeyinde asimilasyon ve inkârı geri getirmektir. Asimilasyon ve inkârın AK PARTİ hükümetleri döneminde belli ölçülerde kıldığını söyledim, kabul ediyorum. Daha önce Kürt kelimesi kullanılmazken bu Parlamento Sayın Erdoğan tarafından kullanıldı. Kürt ismi...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Önce ben kullandım Beyefendi.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Efendim?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Önce ben kullandım.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Özür dilerim, ben AKP’yi kastediyorum, daha başkaları da var CHP’den. Hayır, hayır, ben AKP’yi söylüyorum Sayın Altay, yoksa onu biliyorum ama “Kürdistan” kelimesini de kullandı. Şimdi, yeniden niye geriye gidiyoruz? Polemiğe girmek derdinde değilim, sebeplerine ilişkin fikrim de var ama bu fikri de şimdi artık bu saatte açık da yeni bir polemik konusu hâline getirme isteğim de yok.

BAŞKAN – Tam ben de saate işaret edecektim Hocam.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Efendim?

BAŞKAN – Ben de saate işaret edecektim.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Sayın Başkan, konuşacağız, ben de bitirmek üzereyim zaten. Bitiriyoruz, son gündeyiz, dün çalışsaydınız, bu değişiklik çok anlamlı değil, biz de sabaha kadar kalırdık, gene kalabiliriz.

Şimdi -toparlıyorum zaten, hani bitiyor- bu düzenlemeleri, özellikle düşünce özgürlüğünü apaçık sınırlayan 83’üncü maddeye aykırılığı bana göre tartışmasız olan bu düzenlemeleri getirmenin nedenlerini açıklamak özellikle AK PARTİ sözcülerinin ve temsilcilerinin görevidir, kamuoyuna karşı görevidir. Daha önce de söylemiştim, tutarlı davranmak için şimdi önümüzde maalesef bir yol var; Ceza Kanunu’nu değiştireceksiniz, federasyon, kürdistan ve burada kullanılan daha pek çok kavram ve fikre cezayı açık hâle getireceksiniz, böylece Yargıtayın da takdir yetkisini kaldıracaksınız, tutarlı olsun, ki apaçık “Kürdistan kelimesi yasak.” densin veya bunu açıkça yapacaklarını zannetmiyorum, Yargıtaya baskı daha kolaydır, bu sistemde, yargı bağımsızlığının da artık tamamen ortadan kaldırdığı bu sistemde Yargıtay da eski içtihatlarından dönsün. Yani ben dışarıda söylediğim takdirde asla bir yaptırımla karşılaşmayacağım sözleri Mecliste söylediğimde ceza göreceğim bir durum ortadan kaldırılsın. Bu şizofrenik durumu ortadan kaldırın, ya dışarıda söylenen her söz Mecliste de daha fazla koruma görsün ya da Mecliste cezalandırılacak her söz Meclis dışında da cezalandırılsın.

Efendim, teşekkürler ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Sancar.

Değerli arkadaşlar, şu anda 15’inci madde üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Üç önerge vardır, bunları gelişi sırasına göre okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi’nin 15’inci maddesinin (1)’inci fıkrasının (3) numaralı bendi teklif metninden çıkarılmıştır.

Muharrem Erkek

Nurhayat Altaca Kayışoğlu

Murat Emir

Çanakkale

Bursa

Ankara

AkınÜstündağ

Bülent Tezcan

Muğla

Aydın

Gerekçe:

Değişiklik teklifinin 15’inci maddesi, Meclisten geçici çıkarma cezasını düzenleyen İç Tüzük’ün 161’inci maddesini değiştirerek; “Görüşmeler sırasında Cumhurbaşkanına, Türkiye Büyük Millet Meclisine, Başkanına, Başkanlık Divanına, Başkanlık görevini yerine getiren Başkanvekiline ve milletvekiline hakaret etmek, Türk Milletinin tarihine ve ortak geçmişine yönelik hakaret ve ithamda bulunmak, Anayasanın ilk dört maddesinde çerçevesi çizilen Anayasal düzeni tahkir ve tezyif etmek, Türkiye Cumhuriyetinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü esasında Anayasada düzenlenen idari yapısına aykırı tanımlamalar yapmak” eylemlerine geçici çıkarma cezası getirmektedir. Günümüzde, on binlerce kişinin, en küçük eleştiride parti üyesi Cumhurbaşkanına hakareten yargılandığı ülkemizde getirilen bu maddeyle muhalefet milletvekillerinin susturulması amaçlanmaktadır. Üstelik teklifin 16’ncı maddesiyle bunun para cezasına bağlanması kabul edilemez. Bu hüküm; yoruma açık, belirsiz ve keyfiliğe neden olabilecek ifadeler de içermektedir. Meclis kürsüsü özgürlüğün kürsüsüdür. Hakaret etmemek, şiddet içermemek, şiddeti, terörü özendirmemek, teşvik etmemek kaydıyla bu kürsüden düşünceler özgürce ifade edilebilir. Kürsü dokunulmazlığının özü de budur. Örneğin, ortak tarih

konusu, kişisel olarak farklı yorumları barındırabilmektedir. Tarihteki aynı olaya farklı bakış açısı olması ve bunun özgürce ifade edilebilmesinin karşılığı disiplin cezası olmamalıdır. Anayasa'ya aykırı (Anayasa madde 25) bir düzenleme söz konusudur.

BAŞKAN – Diğerini okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1783) esas sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi İttüztüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İttütük Teklifi'nin 15'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Meral Daniş Beştaş

Erol Dora

Mithat Sancar

Adana

Mardin

Mardin

Gerekçe:

Yapılan düzenlemeyle, Anayasa'nın ilk dört maddesine aykırı ifadeler kullanan, Anayasa ve kanunlarda belirtilen idari yapıyla ilgili farklı tanımlamalar yapan milletvekillerine ve Genel Kurula silahla giren, başka üyelere saldıran milletvekillerine Meclisten geçici çıkarma cezası verilmesi öngörülmektedir. Meclisten geçici çıkarmayı düzenleyen bu madde, kürsü dokunulmazlığına ciddi bir müdahaledir. Mevcut İttütük maddesine "Türk milletinin tarihi ve ortak geçmişine yönelik hakaret ve ithamlar" ifadesi eklenmiştir. Yani Mecliste "Sivas Katliamı", "Dersim Katliamı" demek geçici çıkarma cezasının gerekçesi olabilecektir. Başka bir deyişle bu düzenlemeyle bir milletvekili, yasama sorumsuzluğu kapsamında Genel Kurul dışında söyleyebildiğini Meclis kürsüsünde söyleyemeyecek duruma getirilmek istenmektedir. Bu, kürsü dokunulmazlığına tam bir müdahaledir ve Anayasa'ya aykırıdır. Milletvekillerinin, siyasal iktidarın kendi ideolojik çerçevesinin dışında herhangi bir söylem kurmasının önüne geçilmek istenmektedir. Bu yönüyle yasama sorumsuzluğu, Anayasa tarafından tanımlanan parlamenterler, mevcut iktidarın, ırkçı, muhafazakâr dil ve yorum dünyasına mahkûm edilmek istenmektedir. Bu, Kenan Evren düzenlemesidir. Geçmiş bin yıla dayanan kürsü dokunulmazlığının ihlalidir. Kürsü özgür olmalıdır. Konuşurken bazı kelimeleri söylememeye dikkat ederek nasıl halkın talepleri, onların iradesi Parlamente'ye yansıtacaktır? Demokrasinin özü, farklılıkların kendi görüşünü savunması anlayışıdır. Bu düzenlemeyle, her milletvekilinin tek bir dil ve söylem kullanması cezalandırma yöntemiyle bir sopa olarak kullanılmaktadır. Yasama sorumsuzluğu Anayasa tarafından hüküm altında olan bir milletvekili bile, Mecliste farklı kavramları kullanamayacaksa, sıradan bir vatandaş farklı düşüncelerini nasıl ifade edebilir, akademi dünyası nasıl tartışır ve gazeteci nasıl yazabilir? Anayasanın 83'üncü maddesi milletvekillerinin ifade özgürlüğünü mutlak koruma altına alırken, İttütük değişikliğiyle bu güvencenin içi boşaltılmak istenmektedir. Bu düzenlemeyle, yerleşim yerlerinin tarihsel isimlerinin kullanılması yasaklanmaktadır. Yerleşim birimlerinin yereldeki karşılığı farklıdır. Kanunlarda yer almayan ancak yöre halkı tarafından kullanılan, hatta devlet kurumlarının turist çekmek için kullandığı ancak idari olarak tanımlanmayan "Kapadokya" kelimesini ağza almak bile bir cezaya dönüşebilecek. Ya da Türkiye coğrafyası için, idari tanımlamalarda yer almayan ancak tarihsel olarak tanımlanan Anadolu ifadesi, Çukurova, Trakya, Mezopotamya ya da kürdistan demek bir cezalandırma yöntemine dönüştürülecek. Zira bu ifadelerin hiçbirisi idari tanımlamalarda yer almamaktadır. Bütün bu yönleriyle, bu düzenleme Anayasa'ya açıkça aykırıdır ve milletvekillerinin halktan aldığı iradesini ayaklar altına alan, halkın kendisine dönük açık bir saldırdır. Bütün bu sebeplerle, bu maddenin kati suretle teklif metninden çıkarılmasını öngörmekteyiz.

BAŞKAN – Üçüncü önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi'nin 15'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Parsak	Kemalettin Yılmaztekin	Muhammet Emin Akbaşoğlu
Afyonkarahisar	Şanlıurfa	Çankırı
Haydar Ali Yıldız	Abdurrahman Öz	Yusuf Başer
İstanbul	Aydın	Yozgat
	Oktay Öztürk	
	Mersin	

MADDE 15

Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 161 inci maddesinin birinci fıkrasının (3) ve (5) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bent eklenmiştir.

“3. Görüşmeler sırasında Cumhurbaşkanına, Türkiye Büyük Millet Meclisine, Başkanına, Başkanlık Divanına, Başkanlık görevini yerine getiren Başkanvekiline, milletvekiline, Türk Milletinin tarihine ve ortak geçmişine, Anayasanın ilk dört maddesinde çerçevesi çizilen Anayasal düzene hakaret etmek ve sövmek, Türkiye Cumhuriyetinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü esasında Anayasada düzenlenen idari yapısına aykırı tanımlamalar yapmak;”

“5. Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna ve komisyonlara silahlı olarak girmek;”

“7. Fiili saldırıda bulunmak.”

Gerekçe:

Madde metninde yapılan değişiklikle, İçtüzüğün 161 inci maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendinin; “Görüşmeler sırasında Cumhurbaşkanına, Türkiye Büyük Millet Meclisine, Başkanına, Başkanlık Divanına, Başkanlık görevini yerine getiren Başkanvekiline, milletvekiline, Türk Milletinin tarihine ve ortak geçmişine, Anayasanın ilk dört maddesinde çerçevesi çizilen Anayasal düzene hakaret etmek ve sövmek, Türkiye Cumhuriyetinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü esasında Anayasada düzenlenen idari yapısına aykırı tanımlamalar yapmak;” şeklinde düzenlenerek daha açık ve anlaşılır olması amaçlanmıştır.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, en aykırı olandan itibaren oya sunacağım.

En aykırı önerge Sayın Mithat Sancar ve arkadaşlarının vermiş olduğu önergeydi, oya sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

İkinci aykırı önerge Sayın Muharrem Erkek ve arkadaşlarının vermiş olduğu önergeydi, oya sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Üçüncü önergeyi, Sayın Mehmet Parsak ve arkadaşlarının vermiş olduğu önergeyi oya sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Önerge doğrultusunda 15'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Böylece 15'inci madde oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

16'ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 16- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 163 üncü maddesinin başlığı “Disiplin cezalarında savunma, özür dileme ve kesinti” şeklinde değiştirilmiş, dördüncü fıkrasında yer alan “açıkça af dilerse” ibaresinden sonra gelmek üzere “izleyen birleşimden itibaren” ibaresi ve dördüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Kınama cezasına çarptırılan milletvekilinin bir aylık ödenek ve yolluğunun üçte biri, Meclisten geçici olarak çıkarma cezasına çarptırılan milletvekilinin bir aylık ödenek ve yolluğunun üçte ikisi kesilir.”

BAŞKAN – Arkadaşlar, 21.15’te toplanmak üzere ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.34

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 21.17

BAŞKAN: Mustafa ŞENTOP (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Reşat PETEK (Burdur)

SÖZCÜ: Abdurrahman ÖZ (Aydın)

KÂTİP: Muhammet Emin AKBAŞOĞLU (Çankırı)

(Oturum, Sözcü Abdurrahman Öz tarafından açıldı)

BAŞKAN - Anayasa Komisyonumuzun değerli üyeleri, kıymetli milletvekili arkadaşlarım; 16'ncı maddeyi okumuştuk. Madde üzerindeki görüşmelere yemek arasından sonra devam ediyoruz.

Söz talep eden, Nurhayat Altaca Kayışoğlu...

Buyurun Sayın Kayışoğlu.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Teşekkürler.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İç Tüzük değişikliğinin 16'ncı maddesiyle ilgili söz almış bulunuyorum.

Şimdi, bu maddeyle düzenlenen şey: Kınama cezası ve Meclisten uzaklaştırma cezasıyla birlikte para cezası getiriliyor bu maddeyle ve aynı zamanda ceza hukuku anlamında düşündüğümüzde etkin pişmanlık diyebileceğimiz, kişinin, milletvekilinin özür dilemesi hâlinde Meclise girme hakkı düzenleniyor ve mevcut düzenlemede hemen Meclise girme hakkı varken bu maddeyle bir oturum ertelenmiş oluyor bu hak. Bu anlamda bir geriye gidiş var.

Onun dışında, genel olarak ben şunu -hani çok fazla değinemedik bu görüşmeler esnasında- özellikle vurgulamak istiyorum, tutanağa geçmesini istiyorum çünkü Anayasa Mahkemesinin mutlaka bu maddeyi iptal edeceğini düşünüyorum. Bu hususun da göz önünde bulundurulması gerekir.

Şimdi, eğer ortada bir ceza varsa, aynı zamanda bir suç varsa ceza ve suçun olduğu yerde ceza yargılaması söz konusu olur ve adil yargılama ilkesi devreye girer. Yani Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin birçok konuda verdiği kararlar var disiplin cezalarıyla ilgili, bunun bir ceza yargılaması olduğunu ve adil yargılanma hakkının devreye gireceğini, girmesi gerektiğini söylüyor. Aslında hem 14 hem 15 hem 16'ncı maddeler için geçerli bu söyleyeceklerim. Burada adil yargılanma ilkeleri yok. Neden yok? Bir kere, kararı verecek olan, yaptırımını uygulayacak olan kurum, bağımsız ve tarafsız değil. En önemlisi tabii ki böyle bir ceza verilecekse mutlaka bağımsız ve tarafsız birileri tarafından, bu, işte, ceza mahkemesinde hâkim olur, disiplin yargılamasında bir kurul olur, burada da bağımsız ve tarafsız bir şekilde karar verecek kurul oluşturmak gerekiyor. Maalesef, böyle bir şey yok, böyle bir düzenleme öngörülmemiş. Şimdi, günlerdir konuşuyoruz, örnekleri anlatıyoruz.

Örneğin, işte, AK PARTİ'li kadın vekillerin açtığı pankartlardan söz ediyoruz, birtakım örnekler veriliyor ya da biraz önce, bizim İbrahim Özdiş Vekilimizin yaptığı konuşma üzerinden sizin verdiğiniz cevaplar, dediniz ki: "Bu, bir hakarettir Cumhurbaşkanına yönelik, hemen suç duyurusunda bulunalım." Şimdi, görüyoruz ki hakaret, kişiden kişiye göre değişiyor. Yani yarın bu maddeler yürürlüğe girdiğinde çoğunlukta olan partinin vekillerinden bir tanesinin söyleyeceği bir söz oylamaya sunulduğunda tabii ki

bu cezalar verilmeyecek, kınama cezası ya da Meclisten uzaklaştırma cezası ya da para cezası. Ama tam tersine, muhalefet vekillerinden, Mecliste azınlık olan vekillerden birinin söylediği bir ifade, çoğunluk olan iktidar partisinin vekilleri tarafından cezaya mahkûm edilecek. Dolayısıyla da tarafsız ve bağımsız bir kurulun karar vermesi gerektiği ilkesi ihlal edilmiş olacak. Ben bu nedenle de evrensel ilkelere aykırı olduğunu, Anayasa'mızın 36'ncı maddesine, 9'uncu maddesine, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6'ncı maddesine bu maddenin aykırı olduğunu net bir şekilde söylüyorum. Bunu lütfen, tekrar göz önünde bulundurun çünkü çoğunluk her zaman aynı partide olmaz. Bir çoğunluğun, aynı görüşten, tarafsız olamayan, belli bir görüşü olan bir çoğunluğun iradesine teslim edilmemeli böyle bir yaptırım.

Yine, şu konuya da değinmek istiyorum: Aslında, bir suça iki ceza verilir mi? O tartışma da yürüdü ama net bir şekilde ortaya konulmadı. Şimdi, imar kirliliğine neden olmak diye bir suç var İmar Kanunu'nda; daha doğrusu, Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenmiş, İmar Kanunu'nda da idari yaptırım söz konusu. 2004 yılında Ceza Kanunu'na suç olarak konulduktan sonra 2009 yılında tekrar değişiklik yapıldı ve şöyle denildi: İdarenin...

Dinliyorsunuz değil mi? Burası çok önemli bence gerçekten çünkü bir suça iki ceza getiriliyor bununla. Yani Türk Ceza Kanunu anlamında hakaret diyebileceğimiz ifadeler burada aynı zamanda para cezasıyla karşı karşıya kalacağı için iki ceza almış olacak kişi. Bu verdiğim örnek, imar kirliliğine neden olma suçunda, biliyorsunuz, mahkemenin kararı nedeniyle ekleme yapıldı. Eğer ki kişi adli anlamda ceza alıp para cezasını öderse belediyenin kestiği, idarenin kestiği para cezası geri ödeniyor. Şimdi, burada da ne olacak? Diyelim ki milletvekilinin para cezası maaşından kesildi, ödeneğinden daha doğrusu; daha sonra, milletvekilliği bitti, diyelim ki hakaret suçuydu gerçekten, objektif olarak düşünüldüğünde, yargılandı -milletvekilliği bittikten sonra tabii ki- ceza aldı. O zaman, yıllar önce ödeneğinden kesilmiş olan bu para cezası geri ödenecek mi? Ki muhtemelen, böyle bir şeyle karşılaşılsa, eğer önceden Anayasa Mahkemesi bunu iptal etmezse bunun ilk başvurusunu yapacak kişi böyle bir davayı kazanacaktır çünkü mevcut uygulamalar var, mevcut hükümler var, mevcut içtihatlar var önümüzde.

Şimdi, aslında, her üç madde için bu söylediğim teknik bilgiler geçerli; 14, 15, 16 için. O nedenle, yeniden gözden geçirilmesi gerekiyor ama ifade özgürlüğünü bir daha vurgulamak istiyorum. Hem bizim mahkemelerimiz hem uluslararası mahkemeler şunu net bir şekilde söylüyorlar: "Eğer siyaset yapıyorsa bir kişi eleştirilere karşı tahammüllü olmak durumundadır." Ha, nereye kadar? "Hele hele iktidardaysa çok daha geniş olmalı bu yorumlar çünkü iktidardaysa eleştiriyi de göze almalıdır." diyor. Şimdi, mesela, bir önceki maddede kimler var? İşte, Cumhurbaşkanı var, Meclis Başkanlık Divanı var, milletvekilleri eklendi. Peki, şimdiki İç Tüzük'te Cumhurbaşkanı -önceki Anayasa'ya göre hazırlandığı için bu- tarafsız tabii, yürütme organı değil ama bu, meşru olmayan Anayasa'yla sonuçta, Cumhurbaşkanı iktidar olacak, yürütme organı olacak. Yani yürütme organına karşı, iktidara karşı eleştiri yapamayacak mı milletvekilleri? Şimdi, baktığımızda bu Tüzük'te, mevcut Tüzük'te, değişiklik yapılmayan hâliyle, mesela, burada bakanlardan bahsetmiyor, Başbakanı bahsetmiyor; neden koymamışlar acaba? Demek ki bir anlamı var, bunun bir mantığı var; herhâlde, Hükûmete karşı eleştiriler konusunda daha geniş yorumlansın, cezai yaptırımla karşı karşıya kalınmasın diye. Şimdi, bunlar değişiyor, bakan kalkıyor, Başbakan kalkıyor, yerine Cumhurbaşkanı geliyor ama Cumhurbaşkanı'na karşı herhangi bir ifade ki çok geniş yorumlanıyor şu hâliyle, Cumhurbaşkanı'na hakareten binlerce kişinin cezaevinde olduğu göz önünde bulundurulursa ve buradaki yapılan konuşmalara verilen tepkilerden. Sonuçta, iktidardır, yürütmedir, eleştirilere tahammüllü olmak durumundadır. Bu hüküm aslında, iktidarı eleştirmeyi kısıtlayan da bir hüküm olarak İç Tüzük'e geçmiş olacaktır, bu anlamda da doğru değil.

Yasamanın mantığına aykırı. Parlamenter rejim zaten değişti ama en azından, Anayasa'nın demokratik devlet ilkesine –öyle diyelim, onu henüz değiştirmediniz- aykırı ve bunu ihlal ediyor, bir kez daha vurgulamak istiyorum.

Sonuç itibarıyla, bu maddelerin ifade özgürlüğü kapsamında -tekrar hatırlatmak istiyorum- buradan, bu metinlerden çıkarılması gerekiyor. Haklar, gün geçtikçe, insanlık ilerledikçe daha lehe yorumlanırken bugün tam tersi düzenlemelerle yüzlerce yıl gerisine gitmek, eleştiriye tahammül edemeyecek bir noktaya getirmek, bunu yaptırıma bağlamak, hele hele, milletin temsilcisi olan vekilleri para cezası getirerek para cezası sopesıyla susturmaya çalışmak doğru bir şey değildir, hiç kimseye yakışmaz, kendine demokratım diyen hiç kimseye yakışmaz. Bu maddelerin tekrar gözden geçirilmesini ve çekilmesini talep ediyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Sayın Kayışoğlu, ben teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Sancar.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

16'ncı madde, dün ve bugün tartıştığımız 14 ve 15'inci maddeden bağımsız değil. 16'ncı maddeyle ilgili görüşlerimizi ayrıntılı olarak zaten aktardık sizlere. Bundan önce söylediklerimize ekleyecek yeni bir şey yok aslında. İki gündür yaptığımız görüşmelerden bir sonuç çıkmadığını da üzülerek görmüş bulunuyoruz. Bu nedenle, artık görüşmeye devam etmenin bizim açımızdan bir faydası kalmamıştır. Oylamaya da katılmayacağız ve bu saatten sonra da Komisyona iyi çalışmalar diliyoruz. Biz çalışmalardan şu an itibarıyla artık çekiliyoruz.

Teşekkür ederiz.

BAŞKAN – Sayın Sancar, ben teşekkür ediyorum. Verdiğiniz emekler için de teşekkür ediyorum Başkanlık Divanı adına.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Sağ olun.

BAŞKAN – Söz talep eden Sayın Yakup Akkaya.

Buyurun Sayın Akkaya.

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Herkese iyi akşamlar diliyorum.

Bugün 20 Temmuz, 20 Temmuzun son saatlerini burada yeni bir İç Tüzük çalışmasıyla değerlendirmeye çalışıyoruz. 20 Temmuz bize çok şey hatırlatıyor. Geçen sene bugün bir Olağanüstü Hâl Kanun Tasarısı'nı Meclisten geçirmiştik, birinci yılı doldu. OHAL'le yönetiliyoruz bir yıldır ve onun şartları altında hayatımız devam ediyor. Savunma hakkının gasbedildiği, temel hak ve hürriyetlerin kısıtlandığı, milletvekillerinin, gazetecilerin içeride olduğu, hapiste olduğu bir dönem ve bu İç Tüzük çalışması da bu olağanüstü hâl uygulamasının ruhuna uygun bir çalışma bence çünkü AKP iktidarı dönemine baktığımız zaman şu anlayış var: Bu anlayış bu ülkeyi bir işveren gibi yönetmek, bir sermaye kafasıyla yönetmek anlayışı var ki bu getirilen düzenlemede de bu 16'ncı maddede de parasal bir ceza söz konusu yani kınama ya da Meclisten uzaklaştırmanın daha ağır olduğu düşünülüyor hâlbuki insan onuruna en çok dokunan parasal ceza değil, insan onuruna en çok dokunan kınama cezalarıdır ama bir işveren mantığıyla bu ülke yönetildiği için ne yazık ki getirilen düzenlemede parasal bir düzenlemeyle Mecliste milletvekillerinin terbiye edileceği düşünülen bir anlayış var.

Şimdi, Sayın Başkan, esasen, getirilen düzenlemenin, ben bir hukukçu değilim, çalışma hayatının içinden gelen birisiyim, hukukçu değilim ama bu düzenlemeyi incelediğimizde Anayasa hükümlerine uygun olmadığını ve gerçekten tarafsız ve bağımsız bir Anayasa kurulunun bunu yüzde yüz iade edeceğini düşünüyorum. İç tüzükler aslında bir meclisin kendi iç anayasasıdır ama bu, sadece iktidar partisini ilgilendiren bir konu değildir, bütün hepimizi ilgilendiren bir konudur. Burada eşitsiz bir şekilde bu İç Tüzük çalışmasını yapıyoruz. Esasen normal olan, bu tür Adalet Komisyonu, Anayasa Komisyonu ve İç Tüzükle ilgili çalışmalarda esas olan, bütün partilerin eşit sayıda bir araya gelerek bu İç Tüzük'ü yapmaları gerekirdi ama ne yazık ki bu işte iktidar kendi lehine olan bir durumu bir fırsata çevirerek bu konuyla ilgili böyle bir düzenleme getiriyor.

Şimdi ben buradan sormak isterim: Şimdi, bizim milletvekilleriyle ilgili bir kanunumuz yok. Milletvekillerinin özlük hakları özel kanunlarla düzenlenmiş. Bir etik kanunumuz yok, siyasi etik kanunumuz yok ve siz milletvekillerinin yaptığı suçlardan dolayı bir para cezasına hükmediyorsunuz. Peki, şimdi buradan sormak istiyorum: Bu Komisyon milletvekillerinin maaşını artırabilir mi? Bu komisyon, örneğin her milletvekilinin altına birer araba veriyorum diyebilir mi? Bunu deme şansını yok çünkü bu Komisyonun böyle bir görevi yok. Bu Komisyon, milletvekilliği maaşını artırma yetkisi olmayan bir Komisyon nasıl milletvekillerini işte yaptığı suçtan dolayı bir para cezasıyla cezalandıracak? Bunun mantığa uygun bir düzenleme de olmadığını düşünüyorum.

Şimdi, Sayın Başkan, ayrıca, bu 16'ncı madde İç Tüzük'ümüzün 163'üncü maddesini de esaslı bir biçimde değiştiriyor. Şimdi, maddenin başlığında "kesinti" ibaresi ilave ediliyor. Ayrıca beşinci bir fıkra eklenmekte ve bu fıkra ile de kınama cezası alan milletvekilinin bir aylık ödenek ve yolluğunun üçte 1'i, Meclisten geçici olarak çıkarılma cezası alan milletvekilinin de bir aylık ödenek ve yolluğunun üçte 2'sinin kesileceği belirtiliyor. Bu kabul edilemez bir düzenleme. Açıkça, en başta da söyledim, bu, Anayasa'ya aykırı. Anayasa'mızın 86'ncı maddesinin birinci fıkrası milletvekillerine ödenecek ödenek ve yollukların kanunla düzenlenmesi gerektiğini belirtiyor. Bir kanun düzenlemesi yapmıyoruz, bir İç Tüzük değişikliği yapıyoruz. Buna ilişkin özel kanun ise 26 Ekim 1990 tarih ve 3671 sayılı Kanun. Kanun'un 1'inci maddesinin üçüncü fıkrasında da açık bir biçimde bu ödenek ve yollukların haczedilemeyeceğine işaret ediyor. Yani 26 Ekim 1990 tarihinde 3671 sayılı Kanun'la, Kanun'un 1'inci maddesinin üçüncü fıkrasından ödenek ve yolluklardan kesinti yapılamayacağını ifade ediyor. Bunun dayanağı da Anayasa'nın 83'üncü maddesi. 83'üncü maddeye göre de onun yerine bu 83'üncü maddeyi yerine getirme ve yasama hakkıyla birlikte düzenleyen de 86'ncı madde. Yani bir deyişle yasama görevini yürüten seçilmiş bir kişiye tanınan bu hakkın kısıtlanması Anayasa'mıza göre açık bir biçimde, Anayasa'da açıkça belirtilmediği için de mümkün değildir. Anayasa'mız açık bir kısıtlama yapmıştır. Bu kısıtlama da üst sınırın belirlenmesidir. Buna göre ödeneğin aylık tutarının en yüksek devlet memurunun almakta olduğu miktarı, yolluk tutarının da ödenek miktarının yarısını geçemeyeceğini vurgulamıştır. Bunların hepsi yasayla, kanunla ve Anayasa'yla düzenlenmiştir. Anayasa'mızda ödenek ve yolluklarda kesinti yapılabileceğine ilişkin herhangi bir hüküm yok. İlgili kanunda da ödenek ve yolluk kesintisine yönelik bir düzenleme de ayrıca bulunmamaktadır. Dolayısıyla İç Tüzük değişikliği yoluyla anayasal ve yasal dayanağı olmayan bir düzenleme yapılmaz. Hangi mantıkla yapılmak isteniyor? Bu, açıkça milletvekillerine Anayasa'da tanımlanan bir hakkın ortadan kaldırılması anlamına geliyor.

İkinci olarak, Türkiye Büyük Millet Meclisinin böyle bir değişiklik yaparak kesinti yapma hakkı da Anayasa'mıza aykırı. Bu, açıkça, Türkiye Büyük Millet Meclisinin kendisini yargı yerine koyması anlamına gelir ve Anayasa'mızın 11'inci maddesine açık aykırılık teşkil etmektedir. Nitekim Anayasa Mahkemesinde bu yönde karar verilmiştir. Bakın, bu düzenleme 1965 yılındaki Bütçe Kanunu çerçevesinde Anayasa Mahkemesinin önüne gelmiş ve Anayasa Mahkemesi Türkiye Büyük Millet Meclisindeki üç partinin ayrı ayrı açtığı üç davaya ilişkin verdiği 1965/19 esas no.lu ve 1965/42 no.lu

Karar ve 12/7/1965 tarihli Kararı'ndan yargı yetkisinin yetkisiz bir organ tarafından kullanılmasını bir fonksiyon kaybı olarak görmüştür. Bu kararın anlamı şudur: Yasama organı kendi inisiyatifıyla Anayasa'nın 86'ncı maddesinde sınırları açıkça belirlenmiş olan bu hakkı kısıtlayamaz, artıramaz veya değişik bir şekilde düzenleme yapamaz.

Değerli milletvekilleri, İç Tüzük'ümüzün 106'ncı maddesiyle 163'üncü maddeleri arasında şu mevcutta disiplin cezaları düzenlenmiştir. Tüzüğümüze baktığımızda 156'ncı maddede milletvekilleriince işlenen suçlara verilecek cezalar tanımlanmıştır. Bunlar uyarma, kınama ve geçici olarak Meclisten çıkarmadır. Yani bu Meclisin milletvekillerine verilecek cezalar bunlardır. Yaptığımız düzenleme öncelikle yöntem açısından sakattır. 156'ncı maddede bir düzenleme yapmadan başka bir ceza olarak tanımlanabilecek parasal cezanın 163'üncü maddeyle getirilmesi doğru değildir. Bu eğer yapılırsa şu anlam çıkıyor: Bir suça 2 defa ceza verileceği anlamı çıkıyor. Peki, mevcut durumda 156'ncı maddeye niye ödenek veya yolluk kesintisi gibi bir ceza yoktur? Çünkü böyle bir ceza tanımlaması yapmak anayasal hak gasbına girdiğinden bizden önceki Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri böyle bir ceza düzenleme, yapma ihtiyacını düşünmemişlerdir.

Şimdi burada şöyle söyleyebilirsiniz: Devamsızlık hâlinde ödenek kesintisi yapılıyor diyebilirsiniz. Devamsızlık hâliyle ilgili düzenleme tartışmalıdır. Birinci yaklaşıma göre devamsızlık hâlleri birbirinden farklı iki hâldir. Devamsızlık hâli yasama görevinin yerine getirilmediği bir hâldir. İç Tüzük'ümüzün 138'inci maddesinin son fıkrasında da bu açıkça ifade edilmiştir. İzinsiz veya mazeretsiz olarak, bir diğer deyişle keyfi bir biçimde yasama görevini yerine getirmekten imtina ettiği saptanan milletvekilinin üç aylık yolluğu kesilir, ifadesi bulunmaktadır. Dolayısıyla Anayasa'mızın 83'üncü maddesindeki görevi kendi isteği ve arzusuyla yerine getirmeme durumunda bu yolluğa hak kazanamayacağı ileri sürülebilir. Buradaki getirilen düzenleme milletvekilinin milletvekili kürsüsünde yasama göreviyle ilgili yaptığı konuşmalarından dolayı parasal cezayla cezalandırılabilceği teklifi son derece sakat bir tekliftir. İkinci görüş ise Anayasa'nın 84'üncü maddesine göre devamsızlık hâlinin cezası bellidir. Bu cezanın dışında başka bir ceza verilemez. Nitekim 3671 sayılı Kanun'un 66'ncı maddesinin birinci fıkrasında da bu ödenek ve yollukların milletvekili seçimiyle birlikte kazanılan birer hak olduğu belirtilmektedir. Bunların kesilebileceğine yönelik bir düzenleme de Anayasa'da tanımlanan 86'ncı maddedeki hakla uyumlu olarak kanunda düzenlenmiştir. Bu nedenle de bu kesintinin kaldırılması gerekir. Bana göre bu ikinci görüş doğrudur. Bu durumun açık ve net dayanağı yasama sorumsuzluğudur. Millet tarafından yasama görevine seçilen bir kişinin görevini yerine getirip getirmediğini kontrol ve denetim yetkisi kendi durumundaki kişilerce yapılmamalıdır. Burada bir fonksiyon gaspı bulunmaktadır. Ya Anayasa değiştirilmeli ve ödenek ve yolluklara ilişkin Anayasa'ya bir ibare eklenmeli ya da bu düzenleme kaldırılmalıdır.

Şimdi, değerli milletvekilleri, bu Mecliste, bu konuyla ilgili 2004 yılında bir araştırma raporu hazırlanmış yani diğer Avrupa ülkelerindeki meclis iç tüzüklerinde ne var ne yok diye bir araştırma yapılmış. 92 sayfalık bir araştırma, kütüphanede de bunu bulabilirsiniz. Avrupa ülkelerindeki parlamenterlerin hukuksal ve sosyal güvenlikleri ile özlük hakları incelenmiş bu raporda. Ben buna baktım. Bu ülkelerin hiçbirinde bu anlamda cezai olarak ödenek kesintisi yok. Yani kürsüde yaptığı konuşmalarından dolayı bir ceza kesintisi yok, kürsü dışında yapılan ceza kesintilerinde ise onların hukuksal yani savunma hakları var.

Şimdi, bizde getirilen düzenlemede sadece çoğunluk milletvekillerinin parmak kaldırmasıyla yapılacak bir ceza uygulaması var. Yani diyorsunuz ki: "Çıkıp, açıkça orada özür dilemedikçe bu ceza uygulanacak." Hâlbuki, burada, böyle bir öneride, o milletvekillerinin de kendilerini hukukta savunma hakkı verilmeliydi. Çünkü niye olmuyor? İşte, mevcut İç Tüzük, bilmiyorum... Ben aşağı yukarı

iki yıllık milletvekiliyim, araştırdım, milletvekili kanunu yok. Bu, bence en büyük eksiklik. Yani bu Meclis, her şeyden önce milletvekiline ilişkin, milletvekillerinin özlük haklarıyla ilgili ve Meclisteki çalışmalarıyla ilgili bir kanun düzenlemeli, bu kanun çerçevesinde yapılmalı. Yani böyle bir kanun olmadığı hâlde milletvekillerinin parasal cezayla, Meclis tarafından bu konuda böyle cezalandırılmaları, Anayasa'nın kendi yani milletvekili seçilme anlayışına da ters bir durumdur.

Mesela, Almanya örneği verildi. Almanya'da 2004'te, daha sonra 2011'de çıktı. Zaten Mithat Sancar da bunu anlattı. 2011'deki cezai sisteme baktığımızda, gene Meclisteki yani milletvekili görevini yaparken Mecliste yaptığı konuşmalardan dolayı cezalandırılmıyor ama orada başka bir şey var. Örneğin bir rapor aldığı zaman da para kesintisi yapılabiliyor Almanya, Belçika, İsveç, Polonya gibi ülkelerde. Yani bunlarda mazeretsiz devamsızlık ve raporlu hallerinde para cezası, paraları kesilebiliyor ama milletvekilliği görevini yaptığı için bu ülkelerde böyle bir ceza yok.

Şimdi, örnek alınıyor bazı ülkeler, bu örnek alınan ülkelerde... Bu bizim sendikal haklarda da oluyor, diğer ülkeler örnek alıyor ama Türkiye'deki uygulamalara baktığımızda, demokrasi, özgürlükler, temel hak ve özgürlüklerle ilgili uygulamalara baktığımızda, o örnek alınan Avrupa ülkelerinin belki yüzde 20, yüzde 25'i bile bizde yok ama tutuluyor, sanki bu ülke demokratik ve özgür bir ülkeymiş gibi aynı yasaların buraya intikal ettirilmesi öneriliyor. Yani bunu bir bütün olarak değerlendirmek lazım.

Ben çalışma hayatından gelen bir insanım, başta da söyledim. Şimdi, yıllarca toplu iş sözleşmesi yaparız. Bu toplu iş sözleşmelerinin arkasında da cezai maddeler vardır. İş yeri temsilcileri vardır. İş yeri temsilcileri, orada, bu tür işverenlerle yaptıkları toplantılarda çok sert tartışmalar olur, toplantılar terk edilir ama gene hem ILO kararlarına göre hem çalışma mevzuatımıza göre baktığımız zaman, o toplantılara katılanlar yaptıkları konuşmalarından dolayı cezalandırılmaz. Yani şimdi, burada, milletvekilleri seçiliyor, Meclise geliyor; Mecliste sert, hararetle tartışmalar oluyor. Elbette ki hakaret içermeyen, kimsenin onuruna, gururuna dokunmayacak konuşmalar yapılması en büyük arzumuzdur ama bunun karşılığında da öyle yapanlarla ilgili zaten kınama ve Mecliste oturumlara katılmama gibi cezalar vardır. Bana göre bu cezalar bu parasal cezalardan daha ağırdır yani onların sayısını arttırmak gerekir, para cezasını ne kadar çok artırırsanız onun yerine geçmez.

En başta söylediğimi tekrar etmek istiyorum hem tekrar olsun diye hem de Başkan yeni geldiği için onun da bilgisi olsun diye söylüyorum.

Şimdi, milletvekillerinin ödeneklerinden, Meclis kürsüsünden yaptığı yanlış konuşmalardan dolayı bu teklifle para cezasına çarptırılmak isteniyor. Eğer bu kurul, Anayasa Komisyonu, İç Tüzük değişikliğinde milletvekillerine böyle bir parasal ceza veriyorsa, özlük haklarıyla ilgili öyle bir yetkisi varsa, o zaman milletvekillerinin maaşlarını, ödeneklerini de artırma hakkı oluyor. Böyle bir hak var mı Sayın Başkanım?

Bu kurul, İç Tüzük'le milletvekillerinin maaşlarını artırabilir mi? Ya da İç Tüzük olarak, biz "Her milletvekiline birer tane araç tahsis ediyoruz." diyebilir misiniz? Çünkü onun ayrı bir özel hukuku var. Yani siz bunu diyemiyorsunuz çünkü hiçbir karşılığı yok ama bunu diyemeyen Anayasa Komisyonu, İç Tüzük çalışmalarında, "Mecliste yaptığı konuşmalardan dolayı biz ona para cezası keseriz." diyorsunuz. Yani birbiriyle zıt bir düzenlemedir.

Bence, Anayasa Mahkemesine gitmezden önce bu teklifin geri çekilmesi en uygun olacaktır diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum beni dinlediğiniz için.

(Oturum Başkanlığına Komisyon Başkanı Mustafa Şentop geçti)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Akkaya.

Sayın Tanal, buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Değerli Başkan, değerli milletvekilleri; şimdi, burada, ben söz aldım. 16’ncı maddedeki “... kınama cezasına çarptırılan milletvekilinin bir aylık ödenek ve yolluğunun üçte biri, Meclisten geçici olarak çıkarma cezasına çarptırılan milletvekilinin bir aylık ödenek ve yolluğunun üçte ikisi kesilir.”

Şimdi, benim elimde ceza hukukuyla ilgili bir öğretim üyesinin kitabı var. Burada başlık “İdari Yaptırım Gerekli Fiiller ve Suçlar.” Başlık bu.

Şimdi, burada kısa bir pasajı size okumak isterim: “Ceza hukuku anlamında suç olmamakla beraber hukuka aykırı olan fiillerden bazılarının disiplin suçu olarak düzenlendiği görülmekte.”

Şimdi, burada, zaten, gerek kınama cezasını gerektiren gerek Meclisten geçici olarak çıkarma cezasını gerektiren fiillerin hepsi ceza kanunumuz anlamında suç teşkil etmekte. Orada suç teşkil etmeyen herhangi bir fiil yok. Yani hakaret ceza hukukunda suç, sövme de suç, orada suç olmayan hükümler yok. Hatta orada Cumhurbaşkanı’dan tutun, Başkanlardan tutun, Ceza Kanunu’muzun 301 ve 312’nci ve devamı maddelerinde suç teşkil ediyor. Yani bir fiil eğer suç teşkil ediyorsa, o suç teşkil eden fiille birlikte idari yaptırımı gerektiren bir para cezasına hükmedilmemesi lazım.

Diyelim ki siz bu kanunu geçirdiniz, gördüğümüz kadarıyla bu şekliyle geçecek. Şimdi, bunun tahsilatını nasıl yapacağız? Onunla ilgili, yine Sayın Hoca’nın kitabından alıntıyla cevap vermeye çalışayım.

Burada da diyor ki: “Peki, bu ödenmedi, direkt kesinti yaptınız. Kişinin eğer borcu varsa, krediye bağlanmışsa, krediye ödenecekse bunu ne yapmak lazım? 6183 sayılı Kamu Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun hükümlerine göre yapılması lazım.

Ne diyor burada? Hemen söyleyeyim. İşte, bu dokunulmazlıklarla ilgili, “Milletvekilinin taşıdığı sıfat nedeniyle dokunulmazlıktan yararlanan kişilerin işlemiş buldukları kabahatler dolayısıyla verilen idari para cezasına ilişkin kararların...” Bu kabahatlerle ilgili buradaki, Meclisteki idari para cezası.

“6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun hükümlerine göre cebri icra yoluyla yerine getirilmesi, dokunulmazlıktan yararlanmayı gerektiren sıfat ortadan kalkıncaya kadar ertelenir. Ancak bu zaman zarfında yerine getirilmeye ilişkin zaman aşımı süresi işlemez.” İzzet Özgenç, sayfa 586.

Ve burada okuduğum kitap da Sayın Prof. Dr. Hakan Hakeri, Ceza Hukuku. Baskı kaç, onu da söyleyeyim: 2015, sayfa 110.

Şimdi, arkadaşlar, yani teknik anlamda net olarak konuya burada giriş yapıyoruz. Yani bu açıdan ne yapıyoruz? Ceza hukukunda işte hukuk devleti ilkesi gereğince diyoruz ki “Yargıç belirlenen fiiller nedeniyle kıyas yapamaz, genişletici yorum yapılamaz.” Belirtilen kavramlarda -gerek geçici çıkarmada ve aynı zamanda kınama cezasında- orada bazen genişletici yorumlar vesaireler yapılabiliyor. Yani gerçekten kürsüde konuşan kişinin amacı o olmadığı hâlde farklı amaçlar yüklenebiliyor. Bu farklı amaçlar yüklenmesiyle o disiplin cezasına mahkûm edilecek ki bu, Ceza Kanunu’ndaki o kıyas yapma ve genişletici yorum ilkelerine de aykırı. Ne diyoruz biz işte? Cezanın ölçülülük ilkesine -Anayasa’nın 13’üncü maddesi- orantılılık ve ölçülülük ilkesine aykırı, aynı zamanda insancıl ilkelerine de aykırı bu.

Burada şunu da belirlemek lazım: Tamam yani kınama cezasına çarptırılan milletvekili bir aylık ödeneğinin işte üçte 1'i... Diyelim ki bir ayda 10 sefer işlediyse ne olacak? Ondaki sonraki nasıl tahsil edilecek? Veya 20 sefer işledi, ne olacak? Yani bununla ilgili tahsilat direkt olarak maaştan mı kesilecek? Veya "O ay aldığı maaşı geçemeyecek." Öyle ibare mi eklemek lazım? Yani bunun ucu vesairesi açık. Yani öyle gelecek ki sanki o ay içerisinde milletvekilinin konuşmaları neticesinde borçlanmış da olabilecek. Bunun tahsilatını nasıl sağlayacağız? Milletvekili maaşı vesairesi de buna yetmedi, ne olacak? Yani bunlar hep açıkta kalan hususlar.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Son cümlelerinizi bir daha tekrarlar mısınız.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şu, Sayın Elitaş: Yani farz edelim... Bugüne kadar altı yıllık süre içerisinde bu suçlarla karşı karşıya kalan bir arkadaşınız değilim ama olabilir mi? Dil sürçmesi nedeniyle olabiliyor. Bazen sizin kusurunuz yani muradınız farklı ama Meclisteki Meclis başkan vekili ve Genel Kurul farklı bir anlam yükleyebiliyor. Yani bir ayda siz on sefer konuştunuz, yirmi sefer konuştunuz ama ne oldu? Siz bir sefer.., "Sayın Elitaş'a bu Mecliste bir sıkıntı yaratalım." Sürekli o laflarla birlikte, işte kınamayla birlikte üçte 1 kesiliyor. Geçici çıkarmayla biraz zorlanılıyor ama kınamayla üçte 1. Diyelim ki orada yirmi sefer veya on sefer böyle bir cezaya çarptırılınca sizin o maaşınız yani o ayda aldığınız maaş karşılamayacak, diğer maaşlarınıza mı sirayet edecek? Ondaki sonraki aylarda mı alınacak? Bunun üst limiti ne kadar? Yani bir ayda kalktı hem kınama cezası verdi hem Meclisten geçici çıkarma veya iki sefer Meclisten geçici çıkarma oldu; maaşını aşmış olacak, bunu ne yapacağız? Yani bunun bir limiti vesaire... Çünkü biz ne diyoruz? Çok özür dilerim Başkanım. Şimdi, İcra İflas Kanunu'nda, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda hatta Sigorta Kanunu'nda diyor ki: "Emekli maaş haczedilemez." Biz "Burada çalışan kamu görevlilerinin maaşının 1/4'ü haczedilmez." diyoruz. Peki burada yani bu milletvekilinin uygar ve medeni yaşaması için de.. Yani şu kadarı, en azından "Bu insanın kendi çocuklarının idamesini devam ettirebilmek için yapılmaz." diye yazılması gerekmez mi Sayın Başkanım? Yani, bunlar gerçekten.. Yani biz milletvekilini burada açlığa mı mahkûm edeceğiz, tamamını mı keseceğiz yoksa "Arkadaş, bu fiillerden dolayı senin almış olduğun ödenek nedir?" Aylık 12 bin. "Ya, arkadaş, ben sana bin TL'sini ayırıyorum, diğerini kesebilirim sen bu fiilleri işlersen." veya "2 binini ayırıyorum sana, diğerlerini kesebilirim." Yani burada bunun tabanı ile tavanı yok arkadaşlar.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Ya da milletvekilliği bittikten sonra bir daha para cezası öderse adliyede iki kere ceza ödemiş olacak, iki para cezası. Kaçak yapıda bile geri ödüyorlar.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Tazminat mı?

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Yok, tazminat değil, adli para cezası...

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Olur mu? Kaçak yapıda bile belediyenin kestiği para cezası geri veriliyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Yani burada bence... Hukukçu arkadaşlarımızla mutlaka görüşmüşsünüzdür ama bu söylediğimiz çerçevede dile getirildi mi, getirilmedi mi bilemiyorum.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – "Af dilerse" ibaresi var biliyorsunuz. Af dilerse, dili sürçerse, yanlışlıkla kastını aşan bir cümle kullanırsa...

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Onu öyle... Dilemedi. Diyelim ki üç sefer bunu işledi yani içeri girecek.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Şöyle bir ince ayrıntı var...

BAŞKAN – Arkadaşlar, kayıtlara girmiyor yalnız. Arkadaş tutanak tutamıyor ama...

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Tanal katkı sağlıyor. Milletvekilinin iradesini susturmayın lütfen. Sayın Tanal, milletvekilinin konuşmasına engel olmayalım.

BAŞKAN – Kesmeyin sözünü lütfen.

Sayın Tanal, buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Sayın Başkan, zaten kitapta söylenmesi gereken pasajlar bunlardı. Bunları ben bilgilerinize sundum. Zaten bunlar da tutanaklarda...

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Milletvekilinin konuşmasını, özgür iradesini...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yok, özgürüz. Başkanımız o konuda da özgürlükçü zaten, öyle bir sıkıntımız yok.

BAŞKAN – Sayın grup başkan vekilleri, lütfen...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Konuşma bitmişti zaten.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Tanal.

Sayın Sibel Özdemir.

Buyurun Sayın Özdemir.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ediyorum ben de.

Sadece iki üç dakika bir şeyler ekleyeceğim.

Evet, ilk konuşmaya başladığım zaman da -söz aldığım gün- haftanın başıydı sanırım. Etkin, verimli ve sağlıklı bir parlamento yapısı oluşturmak için bu yasanın gerekçesinde yer alıyor düzenlemenin gerekçesi. Gördük bir haftadır; son derece etkisiz; verimsiz ve sağlıksız çalışma koşullarında tamamlayacağız birazdan görüşmeleri.

Sayın Başkan, Sayın Mithat Sancar Hoca'yla aranızda bir tartışma olmuştu. Görüşmelerin tamamına baktığımız zaman muhalefet partilerindeki Anayasa Komisyonunun bütün üyeleri buraya ara sıra gelmediler, hepsi tamamen buraya katıldılar, başlayan saatlerin sonuna kadar ve çok önemli, çok doyurucu, bilimsel, objektif değerlendirmelerde bulundular. Ancak bu tasarımı, bu düzenlemeyi hazırlayanların, imzalayanların, destek verenlerin bunun karşılığında makul, tutarlı, çok açık, gerçekten ikna edici gerekçeler sunamadıklarını gördük. Tek konuşmalara karşılıkları -benim gözlemediğim- partileriyle ilgili siyasi değerlendirmeler, işte bazen eleştiriler ve parti liderleriyle ilgili görüşlerini paylaştılar. Bunun dışında bu düzenlemeyi destek verenlerin çok katkısını göremedik.

Son bir haftadır bu toplantı salonundaki tartışmalara baktığımız zaman, gerçekten ülke olarak bir adım ileri gidemediğimizi gördük. İşte, ifade ve düşünce özgürlüklerindeki ülkenin geneline hâkim olan baskı ortamı artık gördük ki Parlamentomuzda da hâkim olacak. İşte, tek tip ses, tek tip görüş, tek tip milletvekili. İşte aynen daha dün açıklanan Millî Eğitim Bakanlığının müfredatı gibi. Tek tip öğrenci yaratma, tek tip öğretmen, tek tip müfredat gibi.

Burada maddeyle ilgili bir iki şey söylemek istersem, disiplin cezasıyla ilgili az evvel 15'inci maddede sıraladığımız, kısmen de değişiklik yapılan konularda milletvekillerine bir disiplin cezası uygulanacak. Ama az evvel Sayın Komisyon Üyemiz Altaca Kayışoğlu da belirtti, bu değerlendirmeyi kim yapacak? Bağımsız ve tarafsız bir kurul vermeyecek bu cezayı. Bu ceza –işte, az evvel kendisi açıkladı- genellikle çoğunluk partisinin kararıyla olacak. O milletvekilinin o değerlendirmesinin hakaret olup olmadığına... Doğal olarak çoğunluğu elinde tutan partinin kararıyla o belirttiğimiz, sıraladığımız değerlendirmelerin ya da söylemlerin hakaret olup olmadığı değerlendirilecek ve gerçekten burada kişisel ve subjektif bir değerlendirme oluşacak. Çünkü gelecek ya da Parlamentoyu

oluşturan milletvekillerinin kişisel görüşleri ne olacak? Anayasa'yla ilgili, Anayasa'daki işte Türkiye Cumhuriyeti'nin yapısıyla ilgili ya da Türk milletinin ortak değerleriyle ilgili görüşleri ne olacak? O görüşlere göre, onların kişisel inisiyatiflerine göre ceza verilmiş olacak. Bunu da eklemek istedim ben.

Evet, umuyorum, gerçekten daha katılımcı, daha çoğulcu, uzlaşmaya dayalı bir iç tüzüğü tekrar hazırlayacağız. Çünkü, bilmiyorum, bu İç Tüzük geçtikten sonra yine bu verimsiz çalışma ortamına ve uzun saatlerle çalışma konusuna bir katkı sunacak mı? Bence sunmayacak, bu şekilde biz çalışmaya devam edeceğiz. Çünkü biz eğer çoğulcu, katılımcı, uzlaşmaya dayalı, etkin olarak komisyonları çalıştırmadığımız sürece bence bu şekilde çalışmaya devam edilecek, değişen bir şey olmayacak. Sadece, milletvekillerini biraz daha söylemleri konusunda baskı altında tutmuş olacağız.

Ben, Komisyon çalışmalarına katılan, emek veren ve çok önemli... Gerçekten benim bir parlamenter olarak faydalandığım konuşmalar oldu burada, değerlendirmeler oldu. İleriki tüzük çalışmalarında da -bizler de umuyorum katkı sunarak- güçlü, demokratik bir parlamenter yapı içerisinde güçlü, gerçekten özgüveni yüksek ve topluma katkı sunan parlamenterlerin görev yapacağına inanıyorum.

Hepinize tekrar saygılar, iyi akşamlar.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Özdemir.

Sayın Cengiz Aydoğdu...

CENGİZ AYDOĞDU (Aksaray) – Sayın Başkan, kıymetli arkadaşlar; 9'uncu günün gecesinde herkesi saygıyla selamlıyorum.

İngiliz tarihçi, filozof Collingwood diyor ki: “Geleceği biliyoruz, gelecek geliyor bir şekilde ama geçmişini bilemiyoruz, sürekli değişiyor bir balçık gibi.” İngiliz şakacılığına, İngiliz “sense of humour”una uygun bir deyiş bu. Bunun benzerini bizim rahmetli Cemil Meriç’imiz söylemişti “Her neslin tarihe karşı bir tek vazifesi vardır, onu yeniden yazmak.” diye. Her nesil kendi tarihini yazar arkadaşlar ve büyük sorular vardır ülkeleri, milletleri, devletleri yaşatan, bir arada tutan. O sorulara da her nesil kendi cevabını verir. Türkiye de bugünlerde öyle bir süreçte esasen. Hani o Ernest Renan’ın söylediği gibi, “Millet olmak, her gün yapılan bir halk oylamasıdır.” diyordu. Her gün bütün doğrularımızı... Yine bizim Kemal Tahir’imiz de öyle demişti: “Her sabah kalktığınızda gerçeği kontrol edin değişmiş mi değişmemiş mi, yerinde mi değil mi diye.” Mütemadiyen bir hakikat arayışı, bir gerçek arayışı... Demokrasi de budur esasen. Hani “Mukaddes su bir baştan binlerce başa dağıldı.” diye tarif etti John Stuart Mill demokrasiyi. Hakikaten de öyledir yani kralın yetkilerinin bütün halka, bütün insanlara geçmesinin adıdır demokrasi. ve bizim demokrasimiz... Grup Başkan Vekilimiz Engin Bey bir konuşmasında “külüstür” demişti. Hayır, külüstür değil, çok yeni; hatta çok fazla yeni. Kusuru da bu çok yeni olmasında. Böyle gıcır gıcır, acar bir demokrasimiz var.

1877’de başladık ama icra edemedik, çok kısa sürdü, birkaç ay, hatta birkaç hafta sürdü ve kapatıldı. Meclis-i Âyan, Meclis-i Mebusan diye başladı. O dönemde “Nizamname-i Dâhili” dediğimiz -bugün “İç Tüzük” diyoruz- İç Tüzük 1961 Anayasası’yla beraber girdi hukukumuzda. Daha önce “Dâhili Nizamname” diyorduk. Fransız Meclisinden tercüme, İngiliz Meclisinden de çeşitli ilhamlar alındı, düzeltmeler, alıntılar, iktibaslar yapıldı. Hep o omurga üzerinde gittik. Daha sonra 1927’de değiştirdik aynı şekilde. Ama demokrasiyi ne zaman uyguladık? 1908 inkılabından sonra Abdülhamit’in tahttan indirilmesi, 1908 ve 1913 arası hakikaten iyi bir demokrasi denemesidir. Meclisi gördük, Meclis-i Âyan’ı açmadık, sadece Meclis-i Mebusan’ı açtık. 1913 Babıalı Baskını ve peşinden Birinci Dünya Savaşı’yla Parlatonun pek fonksiyonel bir hayatı olmadı ancak 23 Nisan 1920’de Meclis-i Mebusanı Gazi Paşa’mızın Ankara’da açmasıyla parlamenter hayatı gördük ve o Meclis Gazi Meclis oldu, Kurtuluş Savaşı’nı yürüttü. Daha sonra tekrar Takrir-i Sükûn Kanunu vesaireyle yine parlamenter

hayat biraz geriledi, parti grupları önemli hâle geldi, Cumhuriyet Halk Partisinin parti grubu. Hatta 1950’den sonra da parti grupları Genel Kuruldan daha önemliydi, bütün kanunlar parti gruplarında hazırlanırdı. 1960’tan sonra daha özgürlükçü, daha gelişmiş bir parlamento hayatı başladı ve esasen 1961 Anayasası’ndan sonraki tecrübeler bugün üzerinde konuştuğumuz. Dolayısıyla yeni, yeniyiz ve bunları biz inşa edeceğiz, bir şekilde biz de kendi mükemmelimizi bulacağız. Hata ederek bulacağız, tökezleyerek bulacağız, doğrusunu yapacağız, yanıldık diyeceğiz. Bunlar sosyal hayatın cilveleri çünkü sosyal hayatta en çok dikkat etmemiz gereken şey kesinlik yoktur, tam doğru yoktur, tereddüt vardır, şüphe vardır. Kesinlik, katiyet fen bilimlerinde, iki kere iki dört eder. Sosyal hayatta, insanın olduğu yerde iki kere iki beş eder, üç eder; her zaman dört etmez. Dolayısıyla bugün bize en çok lazım olan ta 1930’larda Hasan Ali Yücel Bey’in söylediği şey: Realitenin duygusu, içinde yaşadığımız gerçekliğin duygusu, imkânların kıymeti. İdeallerimiz ile imkânlarımızın çakıştığı, birleştiği yerde yapılırlar politika. Her zaman ideal olanı yapamayız, bazen gücümüzün yettiğini yaparız, bazen razı olduğumuzu yaparız. Dolayısıyla bir parlamento hukuku oluşturacağız. Bunu oluşturamadık biz. Bunun bir felsefesini oluşturacağız. Evet, çok kıymetli tecrübeler var. Türkiye’de garip bir eksiklik, hatırat yazma az. Keşke siyasilerimizin hepsi hatıratlarını yazsalar. Şimdi, burada Sevgili Mustafa Elitaş Bey her maddenin hayat hikâyesini anlatıyor, bizler dinliyoruz. Keşke bunlar yazılsa hem de bir hatırat şeklinde, hikâye gibi, roman üslubuyla. Bunlar bize intikal etse, bunlardan kendimize yol gösterecek bir şey çıkarsak.

Kıymetli arkadaşlar, parlamentolarda elbette ülkelerin meseleleri konuşulur fakat bütün meseleler parlamentoda konuşulmaz. Parlamentaoya gelmesi gereken meseleler bazen kısıtlıdır, bazen hepsi gelmez. Parlamentaoda konuşma elbette çok önemlidir ancak hepimiz çok iyi biliriz ve takdir ederiz ki 1920’lerde bütün dünyada bir parlamento krizi yaşandı ve bu parlamento krizinde dünya siyasi edebiyatında en çok söylenen şey parlamentolardaki konuşmaların keyfiligi, uzaması, sonuçsuzluğu vesaireydi. Dolayısıyla parlamentoda konuşmaların da bir disipline edilmesi, belki verimli hâle getirilmesi, hızlandırılması... Çünkü Parlamenta konuşulan yerdir ama aynı zamanda ülkelerin yönetildiği yerdir, oradan kararlar çıkar. Her karar parlamentoda alınmaz belki ama Rahmetli Ali Fuat Başgil bir şey demişti: “Parlamenta murakabe eder ve itimat duygusu verir.” Bu çok önemli. Ben buna bir de itibar duygusunu ekliyorum. Yani burada birbirimize verdiğimiz kıymet kadar parlamentomuz kıymetlenir. Yani burada Başkanlık makamının otoritesini biz tanırsak bir otoritesi vardır. Başkanlık makamına hitap ederken birbirimize hitap ettiğimiz gibi edersek o parlamento iyi bir parlamento değildir. O Başkanlık makamının bizim bir üstümüzde olduğunu düşünerek... Çünkü yasamanın, konuşmanın parlamentoda sağlıklı iletişimin tekniği odur. Ha burada parlamentoyu nasıl tarif ediyorlar? O tekniğin yani yönetim tekniğinin, karar alma tekniğinin, karar üretme tekniğinin sağduyuyla denetimi. Oradaki sağduyu nedir? Milletlin sağduyusu, milletin verdiği oyun ortaya çıkardığı sağduyu.

Burada dokuz gündür hakikaten, daha önce bu salonda yaşadıklarımıza bakınca, beni çok sevindiren bütün arkadaşlarıma, bütün siyasi partilerdeki arkadaşlarıma teşekkür ediyorum. Çok olgun, zaman zaman şakayla gerilen, zaman zaman gerçekten kızdığımız ama belli bir adabın içerisinde geçti. Herkese çok teşekkür ediyorum.

Bu imkânı verdiği için Başkanımıza da hürmet ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Aydoğdu.

Sayın Kadim Durmaz...

KADİM DURMAZ (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli sayın milletvekilime de teşekkür ediyorum ama gözden kaçan bir şey var arkadaşlar. Her birimiz günün belli bir bölümünü burada, haftanın dört gününü de dışarıda insanlarla geçiriyoruz ama bu yaşadığımız ülkede herkes gücü ölçüsünde, katkısınca emek veriyor gerek siyasi parti grupları gerek

biyresel olarak milletvekilleri ama bu ülkede insanların yüzü gülmüyor, insanlar mutlu değil, ülkemizin de dışarıda olması gereken karşılığı ve itibarında bir düşüş var ve şuradaki yüzlere bir baktığım zaman -ben eğitimci kökenliyim- herkesin gözünün derinliğinde bir karamsarlık var, gülen insan sayısı oldukça az, tebessüm etmeyi unuttuk. Eğer bu ülkenin hayrına, bu ülkenin geleceğine doğru bir şey yapıyorsak, hani bizim tabirimiz, herkes bunun bir ibiğinden tutmalı, birlikte kaldırmalıyız ama geldiğimiz noktada bu kültürden uzaklaştık. Her şey sayısal çoğunluğa dayatılarak gelişiyor.

Plan ve Bütçe Komisyonundayız, bir torba kanun geliyor, arkadaşlar alelacele, hiçbir muhalefet uyarısı dikkate alınmıyor, birkaç ay geçmiyor ki o kanunda bizim üzerine basarak durduğumuz, uyardığımız birçok konu yeniden bir değişiklikle geliyor. İşte bu, Parlamentonun itibarına oldukça zarar veriyor. İşte parlamentolar, sizin altını çizdiğiniz gibi, demokrasi kültürü çıkardığı yasalarla hem ülkesine hem de o parlamentoya saygınlık kazandırır. Bunun da yolu ortak akıldır, muhalefeti önemsemedir, muhalefeti daha çok dinlemedir. Sizler de görüşlerinizi ifade etmeniz gerekiyordu ama burada acı olan, dokuz gündür burada iktidarın ya da kendilerine sunulan “Uzun uzun çalıştık, anlaştık.” diyen grupların bununla ilgili övgü dolu, gümbür gümbür söylemelerini, konuşmalarını beklerdik. O noktada da biz nasibimizi almadık. Genelde muhalefet milletvekillerimiz bol bol konuştu, çekincelerini bu ülkeye, bu Parlamenteoya yakışmayan boyutuyla ele aldık.

Ülkemiz tarihi açısından kritik önemi haiz bir dizi değişiklik son on beş yıllık iktidar döneminde gerçekleşti. Özellikle Meclisteki sayısal üstünlüğe dayanarak yapılan bu değişikliklerde sıklıkla muhalefetin eleştirileri, tavsiyeleri dikkate alınmamış, iktidar “Ben yaptım, oldu.” mantığıyla hareket etmiştir. Geldiğimiz noktada, siyaset mekanizmasından ekonomiye, uluslararası ilişkilerden yasama faaliyetlerine kadar neredeyse her konuda iktidar bu kural, kaide tanımaz tavrını bir feyzmiş gibi ısrarla sürdürmüştür.

Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en önemli dönüşümlerinden ve daha çok bir geriye gidiş olarak değerlendirilebilecek 16 Nisan 2017 tarihinde referandum kıl payıyla iktidar lehine sonuçlansa da bu süreçte muhalefete yönelik bastırma, sindirme girişimleri, son anda YSK eliyle açıkça Anayasa ihlali olan kararlarla bu şaibeli seçim iktidarın bir lekesi olarak tarihe not düşülmüştür. Bu sadece bizim değil, seçim süreçlerini izleyen uluslararası bağımsız kuruluşların da bir tespitidir ancak iktidar her zaman yaptığı gibi tüm bu haklı eleştirilere cevap vermek, ders almak yerine ya bunları duymazlıktan gelmiş ya da bunları art niyetli olmakla yaftalamıştır. Ne yapılırsa yapılsın gerçekler ortadadır ve tarih er geç doğru ile yanlış yerli yerine koyacaktır. Bu referandum sonuçlarıyla birlikte demokrasinin olmazsa olmazı kabul edilen kuvvetler ayrılığı, yargı tarafsızlığı ve bağımsızlığı güçlü iktidar eliyle ve halis ortağıyla yok edilmiştir. Zaten birçoğu lafta olan demokratik işleyişimiz âdeta hukuksuzluğu olağanlaştıran bir sürece evrilmiştir. İşin trajik yanı ise demokrasiyi ağızından düşürmeyen bu iktidarın tüm bu temel değişiklikleri, hak ve özgürlüklerin muhalefet adına sonuna kadar sınırlandırıldığı, iktidara ise sınırsız yetki ve imkân sunan OHAL koşullarında gerçekleştirilmesidir.

Sayın milletvekilleri, işte bir bakıma “Parlamentonun anayasası” ya da “sessiz anayasa” diye anılan İç Tüzük’e dair teklif de karşımıza bu tartışmaların gölgesinde getirilmiştir. Hâliyle demokratik tavır ve yönelim konusunda hem ülke içindeki uygulamaları hem de uluslararası camiadaki saygınlığı iyice tartışılır hâle gelen iktidarın bu değişiklikle muradı her ne kadar Parlamenteoyu hızlı çalıştırmak olarak ifade edilse de kuşkusuz durum bundan çok daha farklıdır.

Sayın milletvekilleri, “meclis” sözcüğü Arapçada, konuşmak, tartışmak kökeninden gelen bir sözcüktür. Meclisin kuruluş felsefesine de mevcut demokratik teamüllere de aykırı olarak önümüze getirilen bu teklif milletvekillerinin konuşmaması ya da söz hakkının kısıtlanması üzerine inşa edilmiştir. Yarın bu teklifi sunanlar iyi anılmayacaklardır. İç tüzük değişikliği girişimleri genellikle

en zor sonuçlandırılan yasama işlemlerinin başında gelmektedir. Türkiye Büyük Millet Meclisi iç tüzükleri Parlamento tarihimiz açısından bu niteliklerini korumuşlardır. Henüz köklü bir parlamento hukukumuzun olmamasının da etkisiyle anayasalar üzerine yapılan tartışmaların benzerleri iç tüzükler üzerine yapılmıştır. Kural yapmanın kuralını belirleyen iç tüzükler iktidar, muhalefet ilişkilerinde ve meclis iradesinin gerçeğe uygun biçimde yansıtılmasında büyük önem taşımaktadır. Bu özelliğin şu veya bu biçimde aşındırılması, bozulması doğrudan doğruya ülkedeki demokrasiyi de tartışmalı hâle getirecektir. Bu değişiklik teklifi Türkiye Büyük Millet Meclisi iradesinin sadece iktidar kesimini değil, muhalefeti de doğrudan ilgilendirdiğinden bir konsensüs çerçevesinde oluşturulması Anayasa'mızda ifadesini bulan demokratik hukuk devleti ve çoğulculuk ilkesinin bir gereğidir, olmazsa olmazdır ancak AKP ve MHP tarafından getirilen bu düzenlemenin tıpkı Anayasa değişiklik tekliflerinde olduğu gibi bahsi geçen niteliklerden oldukça uzak olduğu aşikârdır. Peki, iktidar neden böyle bir değişikliğe ihtiyaç duymuştur? Her şeyden önce, bu düzenleme talimatının saraydan geldiği açıktır. AKP Genel Başkanının 14 Haziranda "Bu tüzük çıkana kadar tatil olmamalı." talimatının alınmasıyla iktidar kolları sıvamış ve hızlı bir şekilde belli ki gelecek yasama yılında muhalefetin sesini kısarak ve iktidara ayak bağı olmasını engellemek için bu tüzüğü çıkarmaya karar vermişlerdir.

Parlamentolar yasa makinesi değildir ama yıllardır kanun ve anayasa değişikliklerinde de görüyoruz ki burada yasalar el kaldırıp indirilerek değiştirilmekte, ülkemizin kaderi ve vatandaşların yaşamı bu keyfiyete göre belirlenmektedir. Tıpkı Anayasa gibi kritik bir değişikliğin de yangından mal kaçırır gibi alelacele çıkartılması Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında olan tartışmaların tüm ısrarlarımıza rağmen, Türkiye Büyük Millet Meclisi TV'si tarafından yayınlanmaması eleştirilerimizde ne kadar haklı olduğumuzu göstermektedir.

AK PARTİ ve MHP'nin ortaklığıyla hazırlanan İç Tüzük değişikliği teklifine genel olarak baktığımızda var olan milletvekilinin konuşma, siyasi parti gruplarının gündeme katkı sunma hakkı kısıtlanmakta ve disiplin cezalarıyla milletvekilleri hizaya getirilmek istenmektedir. Son Anayasa değişikliğiyle yargıyı saraya bağlayan, bu değişikliklerle de muradımızın Parlamentoyu nereye taşımak olduğunu özgür bir şekilde açıklamanızı bekliyoruz.

Ülkemiz için uluslararası alanda yeren değil, övgü dolu sözler duymak istiyoruz. Şöyle bir ülkemizin uluslararası karnesine baktığımızda birçok olumsuzlukların bu ülkeye tek başına yöneten iktidar eliyle yaşatıldığını biliyoruz. Türkiye yargı bağımsızlığında 129 ülke arasında 90'inci sıraya geriledi. Yolsuzlukla mücadelede ne acı ki 48'inci sıradayız. Hukuk devletinde 57'nci, siyasi istikrarda 115'inci, yargı bağımsızlığı, hukuk devleti, siyasi istikrar, yolsuzlukla mücadelede Türkiye ortalamada Gana'nın 8 sıra gerisinde, Bahreyn'in 12 sıra gerisinde, Ürdün'ün 13 sıra gerisinde, Ruanda'nın 16 sıra gerisinde, Uruguay'ın 18 sıra gerisinde, Suudi Arabistan'ın 23 sıra gerisinde, Umman'ın 26 sıra gerisinde, Malezya'nın da 31 sıra gerindedir değerli arkadaşlar. Türkiye'de işsizlik 7,5 milyona dayanmış, Türk lirası cumhuriyet tarihinde diğer para birimleri karşısında tarihî itibar kaybına on beş yıllık ülkeyi yöneten güçlü iktidar döneminde, eğitimde 19'uncu müfredat değişikliğini yaptık değerli arkadaşlar. Sınavlara 10 milyar para harcadık ve bu sınavlarda soruların birileri tarafından çalındığına sonradan tanık olduk, o çocukların emekleri çalındı ve çocuklarımız eğitim modelinizle bu ülkede oynamayı, kaynaşmayı, paylaşmayı, büyüğüne küçüğüne sevgiyi, saygıyı sınav fenomeni olmaktan unuttu değerli arkadaşlar. Dünyada eğitimde önde olan ülkeler... Bizim de bakanlığımızın adında "millî" sözcüğü var, işte bu masanın etrafında birleşip, bizim de görüşlerimizi iyi dinleyip, buradan alacaklarınızı alıp millî bir eğitim modelini de maalesef oluşturamadık.

Bu İç Tüzük yola çıkarken sağlıksız çıktı, maalesef. Yine, mevcut İç Tüzük'ün milletvekili kürsü kullanımının önünü açması, bu noktada yetersizliklerini bire bir konuştuğumuz arkadaşları bu tasarı gündeme geldiğinde tanyamaz olduk. Bu Parlamento isterse dünyaya örnek olacak bir İç Tüzük değişikliğini yapabilir. Yine, dilediğiniz kanunları çıkarıyorsunuz ama muhalefetin kürsüden katılmadığı ya da katkı sunmak istediği sözcükleri dinlemek neden bu kadar zor geliyor iktidara? Kaldı ki iktidar işini kolaylaştırmak için muhalefeti önemsemeli, onları dinlemeli. Ortak bir anlayışı, bir geleneği bu ülkeye monte ederek tarihe geçmek gibi bir şans da elinizdeyken sadece dayatmacı bir anlayışla yolunuza devam ediyorsunuz.

Tabii, anlaşılan iki siyasi partide iki değişik şey var, birbirine çok yakın aslında. Biri “Biat et, rahat et.” diyor, bir diğeri de “İtaat et, rahat et.” diyor ama bu anlayışlarla ülkemizin bir yere gitmesi oldukça, çok zor. Bakınız, Mevlâna'nın bu konuda güzel de bir sözü var, diyor ki: “Bencilik göze takılmış bir ayna gibidir. O gözler nereye bakarsa baksın kendinden başka birini görmez.”

Bu tasarinın tamamına karşı olduğumuzu, Parlamentoda ortak bir anlayışla yola çıkma adına sizin de gözden geçirip bizim önerilerimizi dikkate almanızı önemsiyoruz.

Hepinize saygılar sunuyoruz. Emek ve katkı verenlerden Hak razı olsun, emekleri zayı olmasın diyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Durmaz.

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Mustafa Şentop'un, İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir ve Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın (2/1783) esas numaralı İç Tüzük Teklifi'nin 16'ncı maddesi üzerinde yaptıkları konuşmalardaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, hem Sibel Hanım hem Kadim Bey konuşmadığımızı söyledi. Aslında ben tutanakları takip ediyorum. Burada konuşan kişi sayısına değil, ortaya koyulan görüş miktarına, sayısına bakmak lazım. Dolayısıyla, bu metinler üzerinde mesela bir görüşü 10 kişinin on defa söylemesi buradaki tartışmayı çoğaltmıyor, önemli olan görüş sayısı. Dolayısıyla, biz, kısaca, maddelerle ilgili görüşlerimizi de ortaya koyuyoruz.

Müsaadenizle ben bu maddeyle ilgili birkaç şey söylemek durumundayım. Geçen maddede söylemedim çünkü orada parayla ilgili bir husus yoktu ama bunu aramızda konuşmuştuk, “15 ile 16'yı birlikte değerlendireceğiz.” diye. Onun için, hani bunu bir yanlışlık olarak ifade etmiyorum. 15 ve 16'yı birlikte konuştuk ama ben 16'yla ilgili birkaç şey söylemek istiyorum öncelikle.

Şimdi, 16'ncı madde İç Tüzük'ün 163'üncü maddesinde değişiklik yapıyor. Şu anda 163'ün başlığı “Disiplin cezalarında savunma ve özür dileme”, bu başlık önce değiştiriliyor, “Disiplin cezalarında savunma, özür dileme ve kesinti” şeklinde değiştiriliyor.

Burada beş fıkra var 163'üncü maddede, buna bir fıkra daha ekleniyor, önerinin özü de o zaten. “Kınama cezasına çarptırılan milletvekilinin bir aylık ödenek ve yolluğunun üçte biri, Meclisten geçici olarak çıkarma cezasına çarptırılan milletvekilinin bir aylık ödenek ve yolluğunun üçte ikisi kesilir.” şeklinde bir fıkra ekleniyor.

Yani bu fıkralarla disiplin hükümlerinin düzenlendiği kısımda, verilecek disiplin cezalarının bir kısmına... Burada aslında sayılan üç disiplin cezası var; uyarma, kınama ve Meclisten geçici çıkarma. Sayılan üç ama bir tane de buna daha sonraki bir maddeyle -159'la belki denebilir- ilave ceza yapılmış, o da "söz söylemekten yasaklama" diye bir ceza daha var, disiplin cezası. İki kez uyarma cezası verilen kişiyle ilgili olarak 159'da tekrardan dolayı söz söylemekten yasaklama da var.

Şimdi, burada iki disiplin cezası, kınama ve Meclisten geçici çıkarma cezasıyla birlikte uygulanmak üzere; belki bu iki cezanın bir sonucu anlamında ödenek ve yolluklardan da kesinti öngörülüyor. Şimdi, bu hususta bir ara Sayın Sancar'la kısa bir tartışmamız oldu. O, Almanya'yla ilgili durumu anlattı. Almanya'da bunun İç Tüzük'te değil de kanunla yapıldığını söylüyor. "Etik kodlara aykırı davranış" olarak kanunda sonuçta kabataslak "para cezası" diyebileceğimiz bir düzenleme var. Fakat, tabii, dünya Almanya'dan ibaret değil, o da bazı ülkelerden bahsetti.

Genel olarak baktığımızda iki tür uygulama var parlamentolarda. Birisi, para cezasını yani ödenek ve yolluktan kesintiyi uyarma, kınama, geçici çıkarma falan gibi disiplin cezalarından birisi olarak ama müstakil bir ceza olarak düzenlemiş. Mesela Avrupa Parlamentosundaki düzenleme böyle. Avrupa Parlamentosu İçtüzüğü'nde "Cezalar" başlıklı 153'üncü maddede "Verilecek ceza aşağıda sayılanlardan bir tanesi ya da birden çoğu olabilir." diyor, saymış, "a) Kınama, b) İki ile on gün arasında ödenekten mahrum bırakma..." demiş. Yani ödenekten mahrum bırakma, ödenek kesintisi Avrupa Parlamentosunda müstakil bir ceza olarak düzenlenmiş ama tek başına değil, tek başına uygulanabilir ama başka bir cezayla birlikte de uygulanabilir. Dolayısıyla, bu para cezasını, ödenek ve yolluk kesintisini müstakil bir disiplin cezası olarak düzenleyen parlamento iç tüzükleri var.

Bunu başka bir cezanın zorunlu sonucu olarak düzenleyen, yani otomatik olarak böyle bir cezaya da bir cezayla birlikte hükmedilmesini öngören iç tüzükler de var. Mesela Fransa Millet Meclisi İçtüzüğü böyle. Bir yerinden okuyorum, 71'inci madde, beşinci bent diyor ki: "Diğer üyelerin sözünü kesen, onlara hakarete bulunan, tahrik ve tehdit eden üyeye de tutanaklara geçirilen uyarma cezası verilir." Altıncı bent: "Böyle bir ceza alan üyenin otomatik olarak bir aylık ödeneğinin yüzde 25'i kesintiye uğrar." diyor mesela Fransa Millet Meclisi İçtüzüğü'nde. Yine, 76'ncı madde: "Kınama cezası almış bir üyenin aylık ödeneğinin yarısı otomatik olarak kesilir." İkinci fıkra "Kınama ve geçici uzaklaştırma cezasına çarptırılan üyenin ise -yani iki cezaya birden- iki ay boyunca aylık ödeneğinin yarısı kesilir." diyor.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Tam maaşı kesiliyor ama iki ayda alıyor.

BAŞKAN – İki aya yansıtıyor.

İngiltere Avam Kamarasının İçtüzüğü'nde de 43'üncü maddede mesela "uygunsuz davranış" diye Türkçeye çevirmişler, "Kamara başkanı ya da oturumu yöneten başkan vekili büyük ölçüde uygunsuz davranışlar içerisinde olan bir üyenin o günkü birleşimin geri kalan kısmında Genel Kurulda bulunmama üzere derhâl Kamaradan ayrılması talimatını verir ve bunu uygulatır." diyor. Buna "toplantıdan men cezası" diyorlar. Sonra, bakın, 45/(a)'da, Avam Kamarası İçtüzüğü'nün 45/(a) maddesi "Kamara faaliyetlerine katılmaktan men edilen bir üyenin maaşı, cezalı olduğu süre boyunca ödenmez." diyor, "Maaşı hiç ödenmez." diyor.

Dolayısıyla, başka örnekler de var. Yani maaştan veya başka bir ifadeyle ödenek ve yolluktan kesinti iki türlü uygulanıyor parlamento iç tüzüklerinde; ya doğrudan müstakil bir ceza olarak veya verilen kınama, uyarma, geçici çıkarma cezalarına ek, onların zorunlu bir sonucu olarak. Bizim bu düzenlemede önerilen, kınama ve geçici çıkarma cezasının zorunlu sonucu olarak ödenek ve yolluktan kesinti de bir ceza olarak önerilmiş oluyor. Dolayısıyla, bunun örnekleri var. Para cezası uygulaması, disiplin hukuku bakımından da örnekleri var, kabul edilir edilmez.

Mithat Hoca'nın söylediği husus şu... Burada, tabii, üzerinde çok tartıştığımız için... 15'inci maddede 161'inci maddenin birinci fıkrasının (3)'üncü bendiyle ilgili bir değişiklik öneriyoruz. Tabii, 161'i yeniden yazmıyoruz, sıfırdan yazmıyoruz. 161 var İç Tüzük'te şu anda, geçici çıkarma cezası öngörülen hâller var ve bunlar altı bent olarak sayılmış burada. (3) zaten var burada, (3)'te değişiklik yapıyoruz biz. Bir de (4) var mesela. Aslında Şenal Hanım bahsetti biraz Anayasa'yı ihlalden, işte ona benzeyen bir şey var (4)'üncü bentte, diyor ki: "Görüşmeler sırasında halkı veya Devlet kuvvetlerini yahut kamu organ, kuruluş ve görevlilerini kanun dışı hareketlere, ayaklanmaya veya Anayasa hükümlerini bozmaya teşvik veya tahrik etmek." Böyle bir ceza da, suç da öngörülmüş ve bu da geçici çıkarma cezası olarak düşünülmüş. Biz, bir de buna, altı bende (7)'nci bir bent olarak "fiilî saldırıda bulunmak" diye bir bent ekliyoruz.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Biz onu 160'dan alıp buraya getirdik.

BAŞKAN – Evet.

Şimdi, burada, bu cezalarda yani 16'ncı maddede, 163'e eklediğimiz ödenek ve yolluktan kesinti cezalarında -konuşmalar o şekil aldı ki (3)'üncü bentle ilgili olarak- sanki Mecliste sadece öyle bazı konuşmalar yapmak, onun karşılığında bir para cezası düzenleniyormuş gibi anlaşıldı; öyle değil. Kınama gerektiren fiiller var orada, geçici çıkarma gerektiren fiiller -işte yedi oluyor bununla beraber- bunların hepsiyle ilgili olarak... Mesela "Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna veya komisyonlara silahlı olarak girmek", geçici çıkarma cezası buna öngörülüyor; onunla beraber, ödenek ve yolluktan kesinti de bununla birlikte öngörülüyor. Dolayısıyla bu sadece konuşmayla ilgili bir husus değil; bütün disiplin cezalarında, kınama ve geçici çıkarma gerektiren hâllerde onlara ek olarak, otomatik olarak aynen İngiltere ve Fransa Parlamentolarında olduğu gibi düzenlenmiş bir cezadır. Bunun uygulamaları var, denebilir ki: "Şu suç için olmasın da bu suç için olsun." Olabilir, o ayrıca tartışılabilir. Ama böyle bir ceza vardır, disiplin hukukunda da vardır, iç tüzüklerde de vardır dolayısıyla "Bu hiç dünyada yok, Türkiye'de var." demek yanlıştır. Anayasa'ya aykırılık meselesini zaten biz geneli üzerindeki tartışmalarda burada tartışmış ve değerlendirmiştik. O anlamda, disiplinle ilgili hüküm koyma bakımından Anayasa'ya aykırılık söz konusu değil çünkü Anayasa disiplin hükümleriyle ilgili genel ilkeler de dâhil olmak üzere hiçbir düzenleme içermemektedir. Bu aykırılık bu anlamda söz konusu olamaz.

Teşekkür ederim.

Sibel Hanım, buyurun.

II.- AÇIKLAMALAR (Devam)

9.- İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in, Komisyon Başkanı Mustafa Şentop'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Konuşmanızda ismimden bahsettiniz ama beni dikkatli dinlememişsiniz. Ben şunu söyledim: Görüşmeler süresince muhalefet partisindeki milletvekillerinin son derece kapsamlı, doyurucu, gerçekten önemli tespitleri vardı. Bunun karşılığında, söz alan ve bu tasarımı düzenleyen, destekleyen milletvekillerinin ise bizim söylediklerimiz karşısında makul, akılcı ve tutarlı cevaplar vermediklerini... Konuşmalarında sadece siyasi partileri ve genel olarak da parti liderleriyle ilgili görüşlerini bize anlattılar. Bunu ben söylemek istemişim.

Son olarak da sizin son değerlendirmenizden sonra, o belirttiğiniz ülkelerdeki düşünce ve ifade özgürlükleri, özgürlükçü anayasalar ve özellikle demokratik işleyen kurumsal yapılar bağlamında da bizim birçok atılımımız olmuştu özellikle Anayasa değişikliklerinde ve İç Tüzük değişikliklerinde. Oradan da alacağımız daha iyi örnekler olduğunu da ben tekrar hatırlatmak istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Tabii bunlar şahsi değerlendirmeleriniz hani “doyurucu değil” falan. Sizin konuşmanızla ilgili buradaki arkadaşların birçoğu da benzer yorumlar yapabilirler ama bunu söyleyebilmek için...

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Tutanakları okuyanlar değerlendirir zaten Sayın Başkan.

BAŞKAN - Mantıkta şey vardır, bir örnek: “Hindistan’da ‘Hindistan cevizi’ diye bir şey yoktur.” diyebilmeniz için bütününe bakabilmeniz lazım. Burada “aşağı yukarı dokuz gün” dedi arkadaşlarımız. Bir gün alt komisyon dâhil olmak üzere, iki gün de ara verdik, yedi gün dolayısıyla, yedi günde muazzam bir tutanak birikimi var burada. Ben içerideyken o tutanakları takip ediyorum. Eğer onlara bütünüyle bir bakılırsa bence, muhalefetin de...

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Tutanağa gerek yok, hep buradaydık.

BAŞKAN - Onu söyleyeceğim. Hakikaten çok güzel konuşmalar yapıldı, güzel tespitler, değerlendirmeler yapıldı ama burada hem AK PARTİ’den hem Milliyetçi Hareket Partisinden arkadaşlarımızın da güzel değerlendirmeleri oldu. Çok konuşmak veya çok kişinin konuşması çok doğru, isabetli, makul olduğu anlamına gelmiyor konuşmaların.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi (2/1783) (Alt komisyon metni)(Devam)

BAŞKAN – Sayın Tanal, buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan, uzatmayacağım fazla.

Ben kredi aldım, konut kredisi aldım, bütün maaşımı konut kredisine bağladım. Burada, ibarede eğer gösterebilerseniz bu son düzenlemeyi, 16’ncı maddeyi...

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – 16’nın tamamına bakmamız lazım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tabii, tabii, onunla birlikte, evet.

Şurada “kesilir” ibaresi... Ben tüm maaşımı konut kredime tahsis etmişim, bir şey kalmayacak.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Zaten hepsini konut kredisine vermiş.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – “Kesilir” farklı bir kavram, “tahsil edilir” farklı bir kavram.

Bakın, ben size hepsini söyleyeyim. Avukat olarak konuşuyorum, bırakın siyasetçi kimliğimi. Ben bu durumla karşı karşıya kalmış olan bir milletvekilinin avukatı olarak konuşuyorum. Tüm parasını bir sefer konut kredisine vermiş, kesiliyor oradan. Siz burada nasıl keseceksiniz?

BAŞKAN – Ama müdebbir bir avukat gibi hareket edecek.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Ne değişiyor bütün parasını oraya verdiyse?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – “Kesiliyor.” diyor, “Tahsil edilir.” demiyor; bakın, bir.

Devam edeceğim, avukatı olarak konuşuyorum milletvekilinin. İki: Şimdi, bakın, siz burada şeyi söylediniz: Mevcut olan bu tasarıyla, bir, ne geldi? Konuşma sürelerine kısalma geldi, on dakika beşe indi, üçe indi, süreler kesildi, 58’inci maddede düzeltmeyle ilgili kürsüdeki o gitti, “Dilekçeyle

getirilebilir...” Yani burada sürelerle ilgili kesilmeler, kısaltmalar, burada milletvekilinin konuşmayla ilgili para cezası... Yani aslında Meclise bu düzenlemelerle daha demokratik, daha özgürlükçü, daha rahatlatıcı, daha özgür bir ortamın gelmesi gerekirken bu tasarıyla gittikçe daraltıcı hükümler getirildi.

Teşekkür ediyorum .

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özür... Son söz: Ceza hukukunda rahmetli Sulhi Dönmezer Hoca derdi ki: “Bir koyundan bir post çıkar, bir koyundan iki post çıkmaz.” Siz burada bir eylemle ne yapıyorsunuz? İki post çıkarıyorsunuz. Yani hem 161’inci maddede ceza alan, orada kınama cezasını alan hem orada ceza alacak hem de burada kesinti olacak ki bir koyundan bir post çıkar, iki post çıkmaz; bu da temel ilkelere aykırılık teşkil ediyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ama rahmetli Dönmezer de anlatıyor. Bazı cezalarda biliyorsunuz kısıtlamalar da oluyor. Mesela, velayet hakkının kısıtlaması falan da oluyor otomatik sonucu olarak bazı mahkûmiyetlerin. İki post olmuş oluyor yani.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ama “Anayasa 13’e aykırı olmaz.” diyor, Başkan. Temel hak ve özgürlüklerin özünü ortadan kaldıran bir düzenleme yapılıyor; bu, özü ortadan kaldırıyor, yaşama hakkını kaldırıyor. Anayasa’nın 17’nci maddesi...

BAŞKAN – Şimdi, o başka. Senin söylediğini binaen söylüyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yaşama hakkını kaldırıyor mu?

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Zaten kredi alarak o kaldırmış kendi kendine.

BAŞKAN – Bazen bir cezanın zorunlu sonucu olarak başka cezalar da eklenebilir, mütemmim ceza.

Sayın Durmaz, buyurun.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Sayın Başkanım, 16 Kasım 1995’te geldik buraya, 24 Kasım da -öğretmen kökenliyim- siyasi parti gruplarının bürolarını gezdim. Dedim ki bu dönem gelen -26’ncı Dönemde- eğitimcilerle ortak bir Öğretmenler Günü açıklaması yapalım. Bir karşılık bulamadık, direnmedik. Demek ki eksiklik olarak görüyorum. Bunu 5 Nisanda hukukçular, 14 Martta tıpçılar, Ocak ayının 10’unda ziraat mühendisleri gibi farklı meslek grupları... Yani bu kültüre, belki bu uzlaşma kültürüne bir katkı sunabilirdik. O noktada da geç kaldık, belki ben de pes ettim, üzerime düşeni yapmadım diyorum. Belki bugün bunları konuşuyor olmazdık. O noktada da benim de vebal ve sorumluluğum var diyorum, onu da söyleyeyim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Başkanım, benim bir cümle...

BAŞKAN – Sayın Parsak, buyurun.

II.- AÇIKLAMALAR (Devam)

10.-Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak’ın, İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal’ın (2/1783) esas numaralı İç Tüzük Teklifi’nin 15’inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Zannediyorum bu maddenin müzakeresi tamamlanmak üzere. Şimdi, her ne kadar bu maddeyle ilgili olmasa da bundan önceki oturumda Sayın Tanal bir önceki maddeye ilişkin olarak “‘Türkiye Cumhuriyetine veya onun Anayasa düzenine sövmek’ ibaresini kaldırmışsınız dolayısıyla bunu korumadan çıkarmışsınız.” şeklinde beyanda bulunmuştu. Esasen, nispeten cevap da verilmişti ama ben kayıtlara geçirmeden de edemediğim için ifade ediyorum.

Şimdi, maddenin bizim düzenlediğimiz yeni hâlinde Anayasa’nın ilk 4 maddesinde çerçevesi çizilen “anayasal düzene hakaret etmek ve sövmek” ibaresi yer aldığından, Anayasa’nın ilk 4 maddesinde daha 1’inci maddede “Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir.” düzenlemesi olduğu için “cumhuriyet” de bu kapsamda olduğundan getirdiğimiz düzenleme cumhuriyete sövmeyi disiplin suçu olmaktan çıkarmadığı gibi, bilakis buna ilave ederek hakaret etmeyi de bu kapsamda bir disiplin suçu hâlinde değerlendirmektedir. Bunu da kayıtlara geçirmek bakımından madde bitmeden ifade etme ihtiyacı duydum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İsmim geçtiği için kısa, bir dakika...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Sataşmadım yani.

11.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal’ın, Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şimdi, sayın milletvekili arkadaşımızın bahsettiği, o “Rejimin şekli cumhuriyet” diyor, burada “Türkiye Cumhuriyetine.” Yani cumhuriyetin niteliklerine sövmek, küfür, burada, bu koruma kapsamında yok, devletin şekli farklı.

BAŞKAN – Ne diyor; ilk 4 maddesinde?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Efendim, ilk 4 maddesi... Devletin şekli cumhuriyet, “Türkiye Cumhuriyeti’ne” denmiyor orada üstat. Burada gayet rahat mevcut olan Tüzük’ün 161’inci maddesinin üçüncü fıkrasının son cümlesi “Türkiye Cumhuriyetine veya onun Anayasa düzenine sövmek.” Türkiye Cumhuriyeti’ni buradan çıkarır mısınız?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Tamam, siz onu yine öyle anlayın da ben bizim beyanımızı geçmek için ifade ettim.

BAŞKAN – İlk 4 madde diyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Arkadaşlar, o devletin...

BAŞKAN – Cumhuriyet de var, nitelikte de var.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Cumhuriyet sistem, sistem. Hangi sistemler var? Bana devlet sistemlerini sayar mısınız? Devlet sistemleri farklı, Türkiye Cumhuriyeti farklı bir şey. Yani devlet sistemlerini... O zaman siz farklı şeyden bahsediyorsunuz.

BAŞKAN – İlk dört madde genel kamu...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Peki, ekleyin, eklemenizin ne mahsuru var.

BAŞKAN – Devlet sistemlerini mi anlatıyor?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bir dakika, özür dilerim yani böyle bir şeyi eklememizin ne mahzuru var? “Türkiye Cumhuriyeti’ni” ilave etmenizin ne mahzuru var?

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Genel Kurulda önerge verin Sayın Tanal.

BAŞKAN – Bu içerdiği için tekrar, ayrıca yazmadık.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İçermiyor. Değerli Hocam, siz gayet rahat iyi biliyorsunuz, devlet sistemlerini sayın.

BAŞKAN – İyi biliyorum, onun için diyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Evet, peki, devlet sistemleri...

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) – Mahmut Bey, siz öyle düşünüyorsunuz, burası da böyle düşünüyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Burada sistemi söylemiyoruz, “Türkiye Cumhuriyeti’ni” diyor.

BAŞKAN – Devlet sistemiyle ne alakası var ilk 4 maddenin?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yapmayın.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkanım, Sayın Tanal, Genel Kurulda madde geçtiğinde önerge versin.

BAŞKAN – Evet, teklif sahipleri buna açık, öyle olduğunu söylüyorlar.

Teşekkür ederim.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi (2/1783) (Alt komisyon metni)(Devam)

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, böylece İç Tüzük Teklifi'nin 16'ncı maddesi üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Önergeler var, geliş sırasına göre okutuyorum, aykırılık sırasına göre oya sunacağım.

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi'nin 16'ncı maddesinin başlığındaki “kesinti” ifadesi ve eklenen beşinci fıkra çıkarılmıştır.

Muharrem Erkek

Nurhayat Altaca Kayışoğlu

Murat Emir

Çanakkale

Bursa

Ankara

Akın Üstündağ

Bülent Tezcan

Muğla

Aydın

Gerekçe:

Değişiklik teklifinin 16'ncı maddesi, İç Tüzük madde 163'teki disiplin cezalarında savunma ve özür dileme kenar başlığına “kesinti” ibaresini eklemektedir. Mevcut maddede geçici çıkarma cezasına uğrayan milletvekilinin izin alıp kürsüden af dilemesi durumunda Meclise derhâl girme hakkı, getirilen teklifle izleyen birleşime çevrilmiştir. Başka ifadeyle af dileyen milletvekiline o birleşim için ceza verilmeye devam etmektedir. Daha yanlış olanı, kınama cezasına çarptırılan milletvekilinin bir aylık ödenek ve yolluğunun üçte 1'i, Meclisten geçici olarak çıkarma cezasına çarptırılan milletvekilinin ise bir aylık ödenek ve yolluğunun üçte 2'sinin kesilmesi öngörülmektedir. Keyfi verilebilecek bir kararda, milletvekiline bir de para cezası öngörmek ne hukuk ne adalet ne ifade özgürlüğü ne de yasama ve kürsü dokunulmazlığıyla bağdaşır. Bu düzenlemelerle özür müessesesi ortadan kaldırılmakta ve yasama sorumsuzluğunun içi boşaltılmaktadır. Yasaların suç saymadığı bir düşüncenin açıklanmasını para cezasıyla cezalandırmak demokrasi ve ifade özgürlüğüyle bağdaşmaz. Ayrıca, kınama ya da geçici çıkarma cezası karşılığında milletvekili ödenek ve yolluklarından kesinti yapılması, cezalara neden

olacak durumların meşrulaşması anlamına gelecektir. Bu durumda parayı ödeyebilen milletvekilinin, kınama ve geçici olarak Meclisten çıkarma cezalarını gerektirecek suçlu işleyebilmesi rahatlığı sonucu doğabilecektir.

BAŞKAN – Diğer önergeyi okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1783) esas sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi'nin 16'ncı maddesinin teklif metninden çıkarılması arz ve teklif ederiz.

Mithat Sancar

Erol Dora

Meral Danış Beştaş

Mardin

Mardin

Adana

Gerekçe:

Yapılan düzenlemeyle kınama cezası verilen milletvekilinin aylık ödenek ve yolluklarının üçte 1'inin, geçici çıkarma cezası alan milletvekilinin ise bir aylık ödenek ve yolluğunun üçte 2'sinin kesileceği öngörülmüştür. İktidar partisinin çoğunluğu üzerinden muhalefetin farklı düşüncelerini söylemeyi, iktidarı eleştirmesini vekillere para cezası üzerinden bir ceza olarak öngören bu düzenleme, yasama sorumsuzluğu ilkesini, demokratik bir hukuk devleti ilkesini açıkça ihlal etmektedir ve hiçbir şekilde kabul edilemez. Düzenleme, milletvekillerini yolluk ve ödeneklerinden mahrum bırakmayla tehdit ederek terbiye etme amacı taşımaktadır. Şiddeti apaçık tahrik ve teşvik etme dışında düşünce özgürlüğüne yönelik evrensel sınırlar dışında herhangi bir sınırlama muhalefeti sürekli olarak terbiye etme amacını taşımaktadır, tehdit ve şantaj oluşturmaktadır. Üstelik bu sınırlamayı para cezasıyla desteklemek sadece hukuk dışı olmakla kalmayıp aynı zamanda ahlak dışıdır. Böylesi muğlak, ne olacağı belli olmayan, hangi sonuçları doğuracağı kestirilemeyen, keyfe göre kullanılmaya son derece müsait, üstelik mevcut üst hukuk normlarına da uymayan bir düzenleme hukuka uygun değildir. Bütün bu yönleriyle, bu maddenin kati suretle teklif metninden çıkarılmasını öngörmekteyiz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Son okunan önerge en aykırı.

Sayın Mithat Sancar ve arkadaşlarının vermiş olduğu değişiklik önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Sayın Muharrem Erkek ve arkadaşlarının vermiş oldukları önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

16'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 16'ncı madde kabul edilmiştir.

17'nci maddeye geçiyoruz, okutuyorum:

MADDE 17- Bu İçtüzük hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Maddeyle ilgili söz talebi...

Sayın Emir, buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Çok kısa konuşmaya gayret edeceğim. 9'uncu günde oldukça yoğun bir çalışma süreci yürüttük. Tabii, bizim burada yoğun çalışmış olmamız sonuçta muhalefetin haklı eleştirilerinin bir karşılık bulabildiği anlamına da gelmiyor. Maalesef bu dokuz gün içerisinde neredeyse bizim açımızdan

hiçbir ilerleme kaydedilmemiş, açık Anayasa'ya aykırılıklarının, çarpıklarının kendi içerisinde tutarsızlıklarının ve İç Tüzük'teki diğer maddelerle olan çelişkilerinin dahi giderilmediği bir teklifle karşı karşıyayız.

Çok kısaca 16'ncı maddeyle ilgili bir görüşümü söylemek isterim. Burada, tabii, hakaret fiilinin sınırlarının belirsiz olması ve Parlamento çoğunluğuna terk edilmiş olması temel sorun. Çünkü demokrasisi gelişmiş, parlamentolarının daha çoğulcu nitelikte olduğu ülkelerde zaman zaman çok nadiren başvurulan bir yöntem olan böylesine cezalandırmaların bizim ülkemiz gibi Parlamento çalışmalarının parmak sayısına indirildiği durumlarda ciddi sorunlar yaratabileceğini görüyoruz. Buradaki hakaret fiilinin Yargıtay içtihatlarındaki hakaretle ilişkisinin ne olduğu konusunda da ben en azından aydınlanabilmiş değilim.

Şimdi, bunun ötesinde, 37'nci maddeyi düzenleyen 3'üncü maddeyle ilgili bir noktanın daha altını çizmekte yarar var, o da değerli arkadaşlar, bizim İstanbul Milletvekilimiz Sayın Sezgin Tanrıkulu bu maddeden kaynaklanan hakkını kullanarak yasa teklifleri vermiş ve bugüne kadar 19 maddede bu hakkını kullanmıştır, 27 defa da bu hakkı isteyene devretmiştir, bunun tutanaklara geçmesinde yarar var ve şu anda da 185 kanunla ilgili olarak teklifi sırada beklemektedir. Bu, kendisi açısından bir kazanılmış hak görünümündedir ve bu hâliyle de bu 37'nci maddenin değiştiriliyor olması bir defa hakkaniyet ilkesine de aykırıdır. Daha önce ben konuşmamda da belirtmiştim, MHP'nin 30 küsur, AKP'nin onca milletvekiline karşın 40 küsur teklif verdiği bir ortamda bizim milletvekillerimizin 1.500'e yakın teklif verdiği düşünülürse burada bir eşitsizliğin pekiştirildiği görülecektir.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Murat Bey, çok özür diliyorum, 30 teklif dediniz, yüzlerce kanun teklifimiz var, siz sadece İç Tüzük 37'ye ilişkin diyorsunuz.

MURAT EMİR (Ankara) – Hayır efendim, bu rakam Kanunlar ve Karalardan alınmıştır.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Yanlış, çok yanlış.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Gündeme alınma önergesi onlar, teklif değil de, demin yanlışlıkla doğruyu söylediniz sanki, sataşmak için söylemiyorum. Teklif var dediniz ya, Sayın Tanrıkulu'nun gündeme alma önergeleri var 37 kapsamında yani kanun teklifleri herkesin var, Sayın Tanal'ın önergeleri var, düzeltilmiş olayım yani.

MURAT EMİR (Ankara) – Tamam, anlıyorum, doğru, teşekkür ederim.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sadece benim var 40'tan fazla kanun teklifi Murat Bey, aman gözünüzü seveyim yanlış anlaşılmasın.

MURAT EMİR (Ankara) – Şöyle söyleyeyim: Bunların düzeltilmesinde yarar var. Ben bu rakamları Kanunlar Kararlar Daire Başkanlığından aldım ama bunu tekrar bir kontrol edebiliriz ve daha önce de bu rakamları bu Komisyonunda verdim. Yani ama...

BAŞKAN – Murat Bey, Sayın Parsak'ın dediği gibi, böyle çok kanun teklifi var ama 37'ye göre gündeme alınma teklifi Sezgin Tanrıkulu'nun var.

MURAT EMİR (Ankara) – Tamam, düzeltilmiştir, sorun yok.

Şimdi, sonuç olarak, önümüzdeki İç Tüzük teklifi Parlamentoyu işlevsizleştiren, kuvvetleri tekleştiren, bir kişide şahsileştiren ve bize göre gayrimeşru olan Anayasa değişikliğinin bir uzantısıdır ve bu Anayasa değişikliğinden sonra, artık, Meclisin işlevsizleştiği, değersizleştiği bir ortamda muhalefetin de çok fazla konuşmasına gerek olmadığı düşünülüyor anlaşılan. Parlamento çalışmalarının konuşmaları, buradaki tartışmaları çoğulculuk anlayışı içerisinde ve ülkemizin ihtiyaç duyduğu yasaların daha olgunlaştırılarak, kalitesinin yükseltilerek üretilmesi konusunda bir çaba gibi görmeyen

anlayış, önümüze bu antidemokratik ve bizim hiçbir şekilde kabul edemeyeceğimiz İç Tüzük teklifini getirmiştir. Milletvekillerinin ve siyasi partilerinin yasama faaliyetlerinden böylesine dışlandığı ve Parlamento çalışmalarının parmak sayısına indirildiği bu İç Tüzük teklifini şiddetle reddediyoruz ve bu şekilde de geri çekilmesini talep ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Emir.

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- *Komisyon Başkanı Mustafa Şentop'un, Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın (2/1783) esas numaralı İç Tüzük Teklifi'nin 16'ncı maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

BAŞKAN – Arkadaşlar, bitti ama bir şeyi ifade etmek istiyorum çünkü çok ayıp olur, bu metinler bir taraftan da tarihe kalıyor. Burada az önce Sayın Kadim Durmaz da söyledi, daha önce ben iki arkadaştan daha duydum, “Meclis konuşma yeri, konuşulan yer” diye. Bu doğru değil. Meclis Arapça kökenli “celese”den geliyor. “Celese” oturmak anlamındadır. Hani, eskiden bu Meclisteki oturumların karşılığı “celse”, duruşmalarda da “celse”. Celse, “duruşma” veya “oturum” anlamına geliyor. “Meclis” de “oturmak” ama oturmak değil, “oturup müzakere etmek, toplanmak, toplanılan yer, oturulup konuşulan yer” anlamına geliyor, “parlamento” Latince “konuşulan yer”, doğrudur. Tabii, her dilin kendi etimolojisi vardır. Malûm, elmanın içindeki o “çekirdek” diyoruz şimdi ona, “çekirdek” diyor Batılılar ama bizim kullandığımız da, “eşelek” denir yani işe yaramayan bir kısmı gibi düşünülür ama bunun kendi bir teorisi var, İsmet Özel'in uzunca bir yazısı var buradan bir felsefe çıkartıyor. O bakımdan “meclis”i düzeltmesek ayıp olurdu. Bu tarihe kalacak bir metin. Yani “Meclis: Konuşulan yer.” Yani “Parlamento”nun bire bir karşılığı değil, kendi, bizim siyasi düşüncemiz içerisinde üretilmiş, ona karşılık gelen, tekabül eden bir kavram olarak üretilmiş. Bunu ifade etmek isterim.

17'nci madde...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan, burada bir dakika söz verir misiniz?

BAŞKAN – Ama hiç “Tanal” falan geçmedi, “Mahmut Tanal” ismi geçmedi, onun için ben vermeyeyim; ben onu bittikten sonra vereyim.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) *KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)*

1.- *Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi (2/1783) (Alt komisyon metni)(Devam)*

BAŞKAN – 17'nci madde üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır. Önerge yoktur.

17'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

18'inci maddeye geçiyoruz.

Okutuyorum:

Madde 18.- Bu İçtüzük hükümleri Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yürütülür.

BAŞKAN – Maddeyle ilgili bir söz talebi var.

Sayın Altay, buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Evet, teşekkür ederim.

Komisyonun “dokuz gün” falan diyorsunuz ama benim bildiğim kadarıyla Komisyon beş gün çalıştı, bir gün de alt komisyon dersiniz, altı gün. Neyse gene de çok kısa bir süre sayılmaz.

16 Nisanda yapılan referandumla oluşan yeni Anayasa gereği zaten dip doruk bir İç Tüzük yapılacakken bu İç Tüzük'ün, yürütme, yürürlüğü saymazsak 16 maddelik İç Tüzük'ün hangi saikle yapıldığını biliyoruz. Benim garipsediğim: On beş yıldır Parlamentoda çoğunluk partisi olan bir partinin, on beş yıllık tecrübeden sonra, hiçbir fayda, maliyet analizi yapmadan, sadece doğal olarak partilerinin Sayın Genel Başkanının talimatına da dayalı olarak -bunu doğal görüyorum- böyle apar topar, bir hırs, âdeta bir intikam, bir kin kaynaklı 16 maddelik bir teklif getirmesi gerçekten AK PARTİ'nin on beş yıllık Parlamento tecrübesiyle hiç örtüşmemiştir. Yapabilirsiniz, çoğunluğunuz var; hiçbir itirazım yok. Ben, sanıyorum, pazartesesi günkü oturumda genel değerlendirmemi yaptım, şimdi onları tekrar edecek değilim. Yahu, on beş senedir... Milliyetçi Hareket Partisi 22'nci Dönemde yoktu, hatta HDP de yoktu, 22'nci Dönemde iki parti vardı, o zaman da bu Parlamento çalıştı; 22, 23, 24, 25, 26. Sorunlar vardı, kâh oturduk, kâh kavga ettik, kâh fiziki münakaşa yaptık, kâh fikrî münakaşa yaptık ve AK PARTİ çoğunluk partisi olarak istediği her şeyi bu Meclisten aldı, üç gün geç aldı ama aldı. Söylediğim şu: Hiçbir fayda... Milliyetçi Hareket Partisi, tamam, kendine göre yüksek hassasiyet gösterdiği kimi değerleri İç Tüzük'e koydurmuştur, ona saygı duyarım -e, o değerler bizim de değerlerimizdir, onu da söyleyeyim- falan filan, işin orasında değilim. Siyasi partilerin iş bölümü yapması yadırganmamalıdır. Bizim arkadaşlarımız zaman zaman Milliyetçi Hareket Partisini bu konuda eleştirdiler, eleştiririz; eleştiri de yadırganmamalı; garipsediğimizden, bazı konuları yakıştıramadığımızdandır ama takdir sizindir. Biz Milliyetçi Hareket Partisinin kiminle iş tutacağına -bu "iş tutma" kelimesine de kızanlar var, iş tutmak kötü bir şey değil- karşıacak değiliz. Bu Parlamentoda, gün olmuştur, Cumhuriyet Halk Partisi ile AK PARTİ iş tutmuştur bizim tabirimizle, gün olmuştur AK PARTİ ile HDP çok iş tutmuştur. (Gülüşmeler)

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Çok iyi bir tabir değil bu.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Abi, tamam, iş birliği.

Ya abi, bu bir argo değil ya, Sayın Mevkidaşım, yemin ederim.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Genel Kurulda da ifade ettiniz bunu, argo.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ettim ama bu bir argo değil. Peki, tashih ediyorum, düzeltiyorum; iş birliği, güç birliği yapmıştır.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Argoyu meşrulaştırmaya çalışıyorsunuz.

BAŞKAN – Sayın grup başkan vekilleri...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Milliyetçi Hareket Partisi ile HDP, AK PARTİ'de bazen Milliyetçi Hareket Partisi, HDP, CHP'de... Bunlar olur arkadaşlar. Bunlara "Olmaz" diyerek bu Parlamentoda çalışamayız. Buna benim bir itirazım olmaz. Her parti önce kendi tabanına sonra millete hesap verecektir, kimsenin kimseye burada hesap verecek hâli yok, böyle bakabilmeliyiz siyasete.

Benim garipsediğim şu: Bu İç Tüzük bizim şeyimiz değil yani bu Meclise kalacak bu İç Tüzük. İlk gün söylemiştim: Bu Parlamento, bu İç Tüzük değişikliklerinde genellikle çoğulcu bir yaklaşımla, yani uzlaşmayla İç Tüzük değiştirmiş; nadiren de dayatmayla, çoğunlukçu bir mantıkla değiştirmiş. Dayatmayla değiştirilen iç tüzüklerden hasıl edilen maksat hasıl olmamış, gerçekleşmemiş. Ama çoğulcu bir mantıkla yapılan iç tüzükler çok işe yaramış. Yani, garipsiyorum, biz 22'nci Dönem AK PARTİ'yle 24'üncü Dönemde hayata geçecek bir iç tüzük yazmaya karar versek çoktan yazmıştık ve şahane bir iç tüzük yazardık. Ama kimse 24'üncü Dönemde ne olacağını görmediği için herkes bugüne oynuyor, şimdi olduğu gibi. Çoğunluk partisinin kanun çıkarma konusundaki zafiyetinde muhalefetin defansı kadar, çoğunluk partisinin milletvekillerini Genel Kurulda tutamaması gibi bir zafiyet de var. Doğal olarak, bu partinin kurucusunu ve liderini hiddetlendirip kızdırınca, ortaya apar topar, sanki

lideri tatmin edecek, liderin istediği hızda kanun çıkaracağımızı zannettiğiniz böyle bir teklifle geldiniz. Yanlış yaptınız; vallahi de yanlış, billahi de yanlış. Dün, evvelsi gün, bizim de aslında özü itibarıyla karşı çıkmadığımız bir kanun vardı Mecliste. “İstinaf Mahkemeleri ve Bölge İdare Mahkemelerinde Yaşanan Aksaklıkların Giderilmesi...” diye başlayan bir kanun. Normalde, samimi söyleyeyim, Cumhuriyet Halk Partisi olarak 6 maddede konuşsak yeterdi bize.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Bugün çıkardı.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – İyi ya, senin maksadın hasıl olmayacak, onu söylüyorum.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Ama kanun görüştük.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Görüştük, daha önce de görüşüyorduk.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Size hürmet ediyoruz.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Canım, daha önce başka bir şey mi görüşüyorduk? Daha önce de kanun görüşüyorduk. Şunu söylemek istiyorum: Hızlı kanun çıkarmak için bunu yaptınız da ben diyorum ki: Yazık ettiniz, yapamayacaksınız.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Kanunun hızlı çıkması değil...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Elitaş’a müdahale eder misiniz?

BAŞKAN – Sayın Elitaş, lütfen hatibin sözünü kesmeyin.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ben düşüncemi söylüyorum. şurada bitiriyoruz teklifi.

Özetle, beş gün burada çalışılmış, tahminen en az elli saat bunun üzerinde konuşulmuştur. Yapılan şu, saydım: 12 harf değişmiş, bir cümle bile değişmemiş. Yahu, elli saat konuşulur da bir cümle değişmez mi ya? 12 harf değiştirmişsiniz. “Tahkir, tezyif” yerine “hakaret ve sövmek” gelmiş; iyi, güzel, çok iyi bir iş yaptınız. Hayırlı olsun, Allah selamet versin.

Benden söylemesi, bizden söylemesi, biz muhalefet olarak en başında dedik ki “Fiziki değil, fikri münakaşa yapmaya geldik. Samimi katkı vermek arzusundayız. Gelin, yol yakinken dönün.” dedik, dinlemediniz. Belli ki sizin laftan anlayacağımız yok. Takdir sizin ama şunu unutmayın: Bir musibet bin nasihatten iyidir; bin nasihatten anlamadınız, size bir musibet lazım, bakalım.

BAŞKAN – Allah göstermesin.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Burada bir şey yapmıyorum, sakın yanlış anlaşılmasın. Yani, şimdi, geleceksiniz Meclise, yaşayıp göreceğiz.

Doğan Kubat’a dedik ki “Bir daha bizimle görüşme, bir daha bizimle görüşme.” Herkes, beğenelim, beğenmeyelim...

Bak, 16 Nisandan sonra bir Anayasa oluştu, bizce gayrimeşru ama meri. Ne diye biz şimdi buna karşı mı çıkacağız? “Buna uymuyoruz.” deme hakkımız var mı? Yok. Şimdi, bu şekliyle yeni bir İç Tüzük eğer oluşursa herkes buna uyacak. Herhâlde şunu da yapmazsınız, Milliyetçi Hareket Partisinden aldığımız güçle de “Şunları sürelim Meclisten, kafamıza göre Mecliste çalışalım.” diyecek hâliniz olmadığına göre, biz mevcut İç Tüzük’le, mevcut Anayasa’dan kaynaklı bütün hak ve imkânlarımızla, size bu Komisyonunda elli saatte anlatamadığımızı Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda bundan sonra getireceğiniz kanun tasarısı ve tekliflerindeki tavrımızla anlatmayı umuyoruz.

Hayrı olmayacak bir İç Tüzük. “Hayırlı olsun.” demek isterdim, diyemiyorum. Daha bunun Meclis aşaması var. Umarım, dilerim, her şey bitmedi; bu, bir Komisyon, mutfak çalışmasıydı. Mutfaktaki bu yemeğin salona sunumunda, sizin de bu yemekle ilgili, hazırlanışıyla ilgili, karışımlarıyla ilgili kimi rahatsızlıklarınız olabilir. Yemeği servis ederken mantık galip gelir, akılselim galip gelir, kimi sağlıklı düzenlemeler yapılabilir.

16 maddenin 4-5 maddesi var ki getirin ben de altına imza atayım ama öyle maddeleri var ki bir kere Anayasa Mahkemesinin, AK PARTİ’nin kurucular kurulundan oluşsa Anayasa Mahkemesinin tüm üyeleri, birkaç madde var ki bunu kabul etmesi mümkün değil, değil. Yani, bakın, AK PARTİ kurucular kurulundan bir Anayasa Mahkemesi yapın oraya, biz Anayasa Mahkemesine gittiğimizde, birkaç madde var ki “Bu Anayasa’ya aykırı değil.” diyemez; gözü kör olur, Allah çarpar.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Bu zarif konuşması için Sayın Altay’a teşekkür ediyorum.

Sayın Akçay, buyurun.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, oylamadan sonra yapalım.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan, oylamadan sonra, dilek ve temenniler bölümünde ifade edebiliriz.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, 18’inci madde üzerinde de görüşmeler tamamlanmıştır.

Madde üzerinde önerge yok.

Oylarınıza sunuyorum: 18’nci maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Böylece, değerli arkadaşlar, teklifin maddeleri üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, İç Tüzük’ün 45’inci maddesi gereğince Komisyon raporunun Genel Kurulda görüşülmesi sırasında, Komisyonu temsil etmek üzere, sözcü olarak belirlenmek üzere arkadaşlarımızı teklif ettik.

Okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

İç Tüzük’ün 45’inci maddesi uyarınca, görüşülmekte olan (2/1783) esas numaralı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi’nin Komisyon raporunun Genel Kurulda görüşülmesi sırasında Komisyonumuzu temsil etmek üzere; Adıyaman Milletvekili İbrahim Halil Fırat, Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak, Aksaray Milletvekili Cengiz Aydoğdu, Ankara Milletvekili Murat Alpaslan, Antalya Milletvekili Mustafa Köse, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu ve Hatay Milletvekili Adem Yeşildal’ın özel sözcüler olarak seçilmesini arz ve teklif ederim.

Mustafa Şentop

İstanbul

Komisyon Başkanı

Gerekçe:

Hâlihazırda Anayasa Komisyonunun gündem yoğunluğu bulunmaktadır. Bu önergeyle, teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonun özel sözcüler tarafından da temsil edilebilmesi imkânı sağlanmıştır.

BAŞKAN – Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yine, değerli arkadaşlar, teklifin tümünün oylanmasından önce, teklifin yazımı, imla kuralları ve atıfların kontrolü hususunda Komisyon Başkanlığımıza redaksiyon yetkisi verilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. Hayırlı olsun.

Değerli arkadaşlar, şimdi, tabii, grup başkan vekillerimize söz vereceğim, Sayın Altay'a istemeden söz veriyorum bu sefer.

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) - Muhalefet şerhi için...

BAŞKAN – Onu söyleyeceğim ama genel... Peki, isterseniz onu kararlaştıralım.

MURAT EMİR (Ankara) – Şimdi, biz biraz tabii uzun çalışmak istiyoruz.

BAŞKAN – Ama, alt komisyonda da zaten bir çalışma yapıldı ya.

MURAT EMİR (Ankara) – Ama tabii, genişletmek gerekiyor. Yani Komisyon çalışması sınırlı bir çalışmaydı.

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – Dün Özgür Bey “Cuma veririz.” demişti.

BAŞKAN – Yarın akşam geç bir saate kadar...

MURAT EMİR (Ankara) – Yok.

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – Özgür Bey dün “Cuma veririz.” demişti ya.

BAŞKAN – Cuma on bir, on iki diyelim.

MURAT EMİR (Ankara) – Yok, yetiştiremeyiz Sayın Başkan. Yani, biz bunu önemsiyoruz.

BAŞKAN – Hayır, şimdi, pazartesi görüşülmesi için bir şey var da onun için yetişmesi lazım, bir mutabakat var da onun için yani.

MURAT EMİR (Ankara) – Cumartesi.

BAŞKAN – Cumartesi o zaman sabah on gibi, olur mu?

MURAT EMİR (Ankara) – Tamam.

BAŞKAN – Cumartesi sabah saat on.

Muhalefet şerhi için de böylece süre vermiş olduk.

Sayın Altay, söz vereyim mi?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ben söyleyeceğimi söyledim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Biraz daha konuş ya, azıcık.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, Sayın Altay güzel konuştu, kendisine teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN – Sayın Akçay'a söz veriyorum.

Sayın Elitaş, size sonra.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Benim çıkmam lazım.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Elitaş'a verelim.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Akçay söz sırasını bana devretti.

BAŞKAN - Bir dakika.

Sayın Parsak, buyurun.

II.- AÇIKLAMALAR (Devam)

12.- Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak'ın, İç Tüzük Teklifi'nin son derece önemli, doğru ve isabetli bir teklif olduğuna, daha etkin, daha verimli bir Meclis çalışması sağlayabileceğine inandığına ve katkı sağlayan tüm milletvekillerine teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Ben birkaç cümle söyleyeyim, sizden sonra konuşmayayım diye, isterseniz söyleyin.

Şimdi, teklifin hazırlık aşamasından itibaren ve imza sahibi olarak da kurulmuş olan alt komisyonda da görev yapmış ve bu Komisyonda da tüm çalışmalarını hemen hemen aralıksız olarak takip eden bir milletvekili olarak, ben bu İç Tüzük değişiklik teklifinin son derece önemli ve doğru, isabetli bir teklif olduğunu düşünüyorum. Gerçekten, daha etkin, daha verimli, daha hakkaniyetli ve daha şeffaf, daha huzurlu bir Meclis çalışma ortamı ve Meclis çalışması sağlayabileceğine inanıyorum. Bu yönüyle, tüm bu aşamalarda katkı sağlayan tüm milletvekillerine bu vesileyle teşekkür ediyorum.

Sayın Altay “Hayırlı olsun diyemeyeceğim.” dedi, ben onun zarif...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Maksadım anlaşılmıştır herhâlde yani, biz şer dilemeyiz.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – ...ifadesine karşı 16 Nisandan hayırla bağlantılı işler de bitti, şimdi hani “hayırlı cumalar” bitti, efendim işte “hayırlı olsun demeyeceğiz”ler geldi filan, aynı şeyle son konuşmasındaki zarafetinden dolayı Sayın Altay’a da teşekkür ederek, bu vesileyle teklifimizin kabulünün de hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah’tan niyaz ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Parsak.

Sayın Elitaş, buyurun.

13.- Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş'ın, katkı yapan tüm milletvekillerine teşekkür ettiğine, bu düzenlemeyle muhalefetin sesini kısmak ve İç Tüzük'ün 160 ve 161'inci maddelerini değiştirmek gibi bir niyetlerinin olmadığına ilişkin açıklaması

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, öncelikle teşekkür ediyorum.

Bazı arkadaşlarımızın dokuz gün, bazı arkadaşlarımızın beş altı gün dediği ama başlangıcından itibaren dokuz gündür Komisyonda ve grup başkan vekili arkadaşlarımızla Komisyondan önce gelmezden ki yaptığımız müzakereler çerçevesindeki değerlendirmemize, zihnimizde aldığımız tarihten itibaren bakarsak, belki dokuz günlük, on günlük bir süre içerisinde, bazen telefonla, bazen başka şekilde veya burada dinleyerek bir zaman geçirdik ve çoğunlukla da verimli görüşlerin var olduğunu gördük.

Ben bu konuda katkı sağlayan değerli arkadaşlarıma teşekkür ediyorum. Özellikle teknik olarak değerlendirmeler yapıp bazen zihnimizde soru işareti bırakan bu konuyla ilgili çalışma yapmış değerli arkadaşlarıma da özellikle teşekkür ediyorum. Biz teklif sahipleri olarak, Meclis, Komisyon Başkanımız olarak ve diğer arkadaşlarımızla bir araya gelip hakikaten değer verdiğimiz, ehemmiyetli bulduğumuz teklifleri müzakere ettik, görüştük, değerlendirdik, olur mu, olmaz mı diye kendi görüşümüzü de bir noktaya doğru getirdik. Gönül istiyor ki bugün hakikaten biraz önce bir saattir, iki saattir takip ettiğim şeyde genel manada, hep konuya odaklanılmış ve pürdikkat dinlenebilecek çok takdire şayan görüşlerin var olduğunu, katılmasak dahi, doğru olmasa da bize göre doğru olmasa da saygı duyulacak fikirlerin burada beyan edildiğini gördük. Aslında bütün konuların bu şekilde yapılması, değerlendirilmesi ortaya çıkacak sonucun daha olgun ve olumlu olmasını, kavgaya sebebiyet vererek değil, fikirlerin tartıştığı bir noktaya doğru götürmesi de büyük fayda sağlayacak.

Değerli arkadaşlarımız bazı konularda haklı olarak burada “Söz kesilmesi var gibi.” diye iddia ediyorlar çünkü kendi görüşleri çerçevesinde bu. Ama bakın, bazı örneklerden size ifade etmeye çalışayım. Hani “Yoklamayla ilgili kısımlar niye kesiliyor? Sözümüz kesiliyor, muhalefetin elinden bir hak alınıyor.” diye ifade ediyorsunuz ya, yoklama şu andaki İç Tüzük’ün 57’nci maddesine göre oylamalı her iş için başvurulabilecek bir unsur. Mesela Başkanlık tezkeresi var, ilk sunuşlar içerisinde yer alan kısımdır, gündem dışı verilen sözlerden sonra ilk yapılan iştir. Eğer muhalefet partisi Başkanlık tezkeresinde yoklama isteyip orada iktidar partisinin bulunmamasını fırsat bilerek Meclisi kapatmaya çalışıyorsa bu Türkiye Büyük Millet Meclisinin sözünü kesmek, muhalefetin sesini kısmak değil, iktidarın çalışmasını engellemek demektir. Hele yine, muhalefet partilerinden birisi grup önerileri görüşülürken -ki bu da Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları içerisinde değerlendirilir gündeme geçmeden önce- herhangi bir parti kendi grup önerisi görüşüldükten sonra oylamaya geçileceği için eğer yoklama istiyorsa ondan sonra “Ben konuşmak istemiyorum, işim var gidiyorum Türkiye Büyük Millet Meclisi olmasa da olur.” demek anlamına gelir. Ama bizim getirdiğimiz burada 54’üncü maddedeki düzenlemeyle birlikte Türkiye Büyük Millet Meclisi çalışma saatlerini 21.00’e getirmeye çalışıyoruz. Niye? Çünkü amacımızda: Bundan önceki dönemlerde grup önerileriyle veya başka usul ve esaslarla engellemeye çalışılan konuların değil, artık konuyla ilgili meselelerin tartışılacağı, konuşulacağı bir noktaya doğru gideceğimizi ifade ediyoruz. Sayın Altay’a teşekkür ediyorum, aslında dünkü önerilerini de çekmemiş olsalardı –Sayın Akçay’a, Sayın Erhan Usta’ya da teşekkür ediyorum, HDP’ye de teşekkür ediyorum- biz saat on ikide diyelim ki ikinci bölümün -kanunun tamamı 37 maddeydi- 23 madde olan kısmı vardı. Biz bunun 15 maddesini saat on ikiye kadar bitirir, bugün de çalışabilirdik. Amaç engelleme olsaydı yapabilirlerdi tabii ama amaç uzlaşma olduktan sonra bunu da yapabilirler. İşte bu yüzden dün saat 18.00’de başlayabildik Genel Kurul gündemine, 18.00’de başlamak yerine gündem dışılardan itibaren 15.00’te başlayabilmiş olsaydık üç saat kanun üzerinde değerli milletvekillerimizin çok olumlu, yapıcı görüşlerini dinleme imkanımız olacaktı. O anlamda değerli arkadaşlar, bu İç Tüzük değişikliği muhalefetin veya Parlamentonun sesini kısmak değil, Parlamentodaki milletvekillerinin fikirlerine hürmet etmek ve onları da dinleyebilmek adına Genel Kurul çalışma saatlerini 19.00’dan 21.00’e çıkararak milletvekili arkadaşlarımızın konuya ve konuyla ilişkili meseleleri dinlemek adına yapılmıştır. Niyet budur.

Ceza konusundaki niyet de bakın, milletvekilinin sözünü kesmek, ifade özgürlüğünü ortadan kaldırmak değil; hakaret ve küfür gibi, medeni toplumlarda, bizim kültürümüzde de olmayan bir konuyla ilgili bir müeyyide konulması ve düştüğü iddia edilen seviyenin belli bir noktaya gelmesi konusundaki amaç doğrultusunda yapılmıştır. Şunu samimiyetle söylüyorum ki: Bizim yaptığımız bu düzenlemede ne muhalefetin sesini kısmak ne de bir milletvekiline intikam duygusuyla, hırsıyla, kin ve nefretle şöyle bir şeyi yapalım, İç Tüzük’ün 160, 161’inci maddesini değiştirelim diye bir niyetimiz olmadığını burada beyan etmek istiyorum.

Katkı sağlayan değerli milletvekili arkadaşlarımıza, incitici de olsa eleştiri yapan değerli arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum. Bazı arkadaşlarımız sağ olsunlar, geldiler bazı önermelerde bulundular. Ben de onu ciddiye aldığım ifade etmek istiyorum. Genel Kurul görüşmeleri sırasında eğer varsa bir yanlışımız, varsa amacımızın dışında sonuç doğuracak bir şey, tatmin olursak, ikna olursak o konuyla ilgili de bunu yaparız. Şunu anlayalım: Uzlaşma; ben bir söylerim, siz bir söylersiniz; benim dediğim dersem uzlaşma olmaz, “Benim dediğim.” dersanız uzlaşma olmaz. Bir yerde buluşmak uzlaşma olur. Yani siz “10” dersiniz, ben 5 derim. 10’da ikna oluruz uzlaşırsınız, 5’te ikna oluruz uzlaşırsınız...

BAŞKAN – Kayseri usulü mü, yoksa normal mi?

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Kayseri usulü.

...ama bu 6 da olur, 9 da olur, 9,5 da olur. İşte uzlaşma budur, aksi hâlde dayatmadır. Onun için bu konuda katkı sağlayan tüm değerli arkadaşlarıma teşekkür ediyorum. Ben bu İç Tüzük'ün hayırlı olacağını ümit ediyorum, katkı veren arkadaşlarıma tekrar canı gönülden teşekkür ediyorum.

İzin verirseniz Sayın Başkanım, benim 23.20'de randevum vardı. Sayın Akçay'dan ve diğer milletvekili arkadaşlarımdan affımı rica ederek çıkmak istiyorum. Eğer Sayın Altay bir şey söyleyecekse, demeyecek diye tahmin ediyorum.

BAŞKAN – Bir hayırlı olsun diyecektir herhâlde artık.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ben temennilerinizi umamıyorum Sayın Elitaş.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Altay burada beni en eski tanyan kişidir, en çok mesai yaptığım kişidir. Teşekkür ediyorum kendisine de.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Elitaş.

Sayın Akçay, buyurun.

14.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Ankara Milletvekili Murat Emir'in (2/1783) esas numaralı İç Tüzük Teklifi'nin 17'nci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine, CHP'nin Anayasa ve İç Tüzük çalışmalarında ana muhalefet partisi olmasının sorumluluğunu ve inisiyatifi üstlenmediğine, İç Tüzük değişikliğinde öngörülen disiplin cezalarına ve katkıda bulunan bütün milletvekillerini sevgi ve saygıyla selamladığına ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Muhterem milletvekilleri, akşamın bu saatinde hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmamın girizgâhında bir iki hususa temas ederek başlamak istiyorum: Sayın Murat Emir biraz evvel partilerin verdiği kanun tekliflerine ilişkin bazı rakamlar söylerken Milliyetçi Hareket Partisinin kanun teklifi sayısını sanırım sehven, yanlış bir şekilde 30 olarak ifade etti. Şimdi, Kanunlar Kararlarından da teyit ettim, Milliyetçi Hareket Partisinin 26'ncı dönemde vermiş olduğu kanun teklifi sayısı tam 252'dir arkadaşlar, öncelikle bunu ifade edeyim. Bu, İç Tüzük 37'ye ilişkin rakamlarla olabilir. Bizim verdiğimiz kanun teklifi rakamı doğrusu budur.

Şimdi, Milliyetçi Hareket Partisinin programını, çizgisini, muhalefetini, politikalarını, ilkelerini anlamayabilirsiniz, eleştirebilirsiniz de ama Milliyetçi Hareket Partisini suçlayamazsınız değerli arkadaşlar. Biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak konjonktürel davranmayız -pergelimizin sivri ucumutlaka ilkelerimize ve ülkemizin içinde bulunduğu şartlara göre hareket ederiz. Çalışmanın içinde Cumhuriyet Halk Partisi varsa, HDP varsa bu çalışma, iş birliği, diyalog meşru olacak, demokratik olacak ancak CHP, HDP yoksa Milliyetçi Hareket Partisi, Adalet ve Kalkınma Partisiyle ortak mutabakat içerisinde bir uzlaşma çalışması yaparsa suçlamaya varan eleştiriler yapılacak. Bunu kesinlikle haksız olarak görürüz.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Akçay, düzelttim ben onu yani.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Bilakis bu eleştirileri meşru görmeyiz. 7 Haziran seçimlerinden sonra da belli bir bloğa hapsedilmek istendi partimiz ama biz, inandığımız politikalarımız çerçevesinde yolumuza devam ediyoruz.

Tekraren, daha önce de ifade ettiğim gibi biz siyasi partiler olarak birbirimize düşman değiliz, siyasi rakipleriz; bu, iktidar partisi için de geçerli, muhalefet partileri olarak da geçerli. Eleştiriler, birtakım değerlendirmeler baki olmakla birlikte ben de şunu tekraren ifade etmek isterim ki amacım kesinlikle bir polemige yol açmamak ama iyi niyetli demokratik bir değerlendirme yapmak: Cumhuriyet

Halk Partisi, bilhassa bu Anayasa ve İç Tüzük çalışmaları bağlamında ana muhalefet partisi olmanın sorumluluğunu ve inisiyatifini üstlenmemiştir, bunu açık yüreklilikle ve tekraren ifade etmek istiyorum. Keşke Cumhuriyet Halk Partisi de bu çalışmaların içerisinde olsaydı iyi olurdu diye düşünüyorum.

Bu değerlendirmeyi yaptıktan sonra Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Milliyetçi Hareket Partisi ile Adalet ve Kalkınma Partisi birlikte bu İç Tüzük çalışmasını neticelendirdik ve bir ortak imzayla Meclis Başkanlığına sunduk, Komisyon görüşmeleri şimdi tamamlandı, önümüzdeki günlerde de Genel Kurul görüşmeleri başlayacak. Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak öncelikle Adalet ve Kalkınma Partisiyle birlikte bir ortak uzlaşma, bir mutabakat içerisinde ve iyi niyetle bütün görüşlerimizi, müzakerelerimizi, tekliflerimizi birlikte harmanlayarak, sentezleyerek âdeta bir tahin ile pekmezın karışması gibi -nasıl ayıramazsanız- bir ortak teklif olarak bunu sunduk. O nedenle Adalet ve Kalkınma Partisine teşekkür ediyorum.

Ayrıca, Cumhuriyet Halk Partisi ve HDP'den bu Komisyonunda çok değerli görüşler serdeden, eleştiriler getiren arkadaşlarımız da oldu. Ancak yorumların çoğu gerçekten zorlama yorumlar olarak değerlendireceğimiz -bunun da özellikle tutanaklara girmesini arzu ediyorum- zorlama ve bağlamından kopuk da yorumlar yapıldı. Bilhassa Komisyon safahatını çok düzenli ve sürekli izlemeyen milletvekili arkadaşlarımızda bunu gördüm. Sadece genel siyasi değerlendirmeleri ve haksız birtakım eleştirileri tercih ettiler. Hatta bazen bazı arkadaşlarımız öyle konuşmalar yaptılar ki dışarıdan bakan birisi, bu eleştirileri ve iddiaları izleyen birisi “Vay babo, biz ölmüşüz de haberimiz yoktur.” bile diyebilir. Yani dışarıdan bakan birisi sanki bu İç Tüzük'te disiplin hükümleri hiç yok, disiplin cezaları tatad edilmemiş, ilk defa disiplin hükümleri getirilmiş bile zannedebilir. Yokmuş gibi, yeni bir disiplin cezaları getiriliyormuş gibi konuşmalar da yapıldı. Oysa bu İç Tüzük'te 13'üncü kısım olarak ve 8 maddede disiplin hükümleri ve disiplin cezaları düzenlenmiştir. Burada birkaç maddede birkaç hususla bir ilave yapılması söz konusudur.

Sayın Başkan, sözlerimi uzatmak istemiyorum yalnız bu yapılan tartışmalarla birlikte teklif sahipleri olarak tutanaklara girmesini özellikle istediğimiz birkaç husus var, onu da bir iki dakika içerisinde ifade etmeye çalışacağım.

Tutanaklara girmesi bakımından, disiplin hukukunun ve disiplin kurallarının mahiyetine ilişkin literatürün de yardımıyla bir değerlendirme yapmak istiyorum. Disiplin, belli bir kurumun iç düzeninin bozulmasını veya topluluğun yararlarının zarar görmesini engelleyen, çeşitli kurallar öngören sistemdir. Disiplin kavramı akla ilk gelen anlamıyla bir cezayı çağırırsa da cezadan daha kapsamlı ve sadece yaptırımı içermeyen, aynı zamanda düzene uymaya yönelik kuralları da barındıran daha üst bir kavramdır. Kurumsal yapılarda ve dolayısıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi gibi fevkalade önemli bir kurumsal yapıda mutlaka bir disiplin sistemi olmalıdır ve vardır. Disiplin cezası, olmaması gereken bir hareketin bir daha ortaya çıkmasını engellemek ister, kurum içindekilerin olumsuz davranışlarını düzeltme çabasıdır. Bu bağlamda, disiplinin asıl amacı, bireylerin olumlu davranışlarını kuvvetlendirmek ve desteklemektir. Disiplinle belli bir kurum ya da grupta düzeni sağlayıcı bir araç olmasıyla birlikte, düzen ve disiplinin sağlanması ve korunması da amaç hâline gelmektedir. Devletin kalbinin attığı yer olan parlamentolarda disiplinli kuralların oluşturulması kaçınılmazdır. Bireylerin hukuki sonuç elde edecekleri birtakım işlemler kaynağını yasama organının tesis ettiği yasama işlemlerinden almaktadır. Son derece önem taşıyan yasama faaliyetinde görüşme düzeninin sağlanması Meclis İçtüzüğü'nde düzenlenen disiplin cezalarıyla katkı vermektedir. Milletvekillerinin Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu ve komisyonların görüşme düzenini bozacak tutum ve davranışlardan kaçınmaları beklenir. Milletvekillerine verilebilecek disiplin cezaları Parlamento tarihimizde uygulanan belli başlı iç tüzüklerin hepsinde özenle düzenlenen konuların başında gelmektedir. Yasama çalışmalarının etkin

ve verimli biçimde sürdürülebilmesi için çalışma düzeniyle ilgili hukuk kurallarına bağlı kalınması, bu kurallara aykırı tutum sergileyen üyelerin ise gerektiğinde cezalandırılması doğal bir mecburiyet olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yüzden İç Tüzük'te öngörülen disiplin cezaları bir yandan yasama disiplinini bozmaya yönelen milletvekiline uygulanacak yaptırım olarak karşımıza çıkmaktadır, öte yandan bu tür cezalar görüşme düzeninin sağlanması ve korunması açısından kural dışlıkları önleyerek caydırıcı bir işlev de üstlenirler. Diğer bir ifadeyle Meclis İçtüzüğü'nün üyelerinin kural dışı tutum ve davranışlarıyla ilgili olarak öngördüğü önleyici özellikler sergilemektedir.

Milletvekilleri Türkiye Büyük Millet Meclisindeki topluluğu oluşturur ve bu topluluğun da kendi iç ilişkilerini ve görüşme düzenini koruma ihtiyacı vardır. Her şeyden önce Meclis iç düzeninin korunması, yasama ve diğer faaliyetlerin düzgün ve huzur içinde işleyebilmesi açısından önem taşır. Bu nedenle Meclis İçtüzüğü'nde, Meclis görüşmelerinde ya da Meclis içinde disiplini ve düzenleyici kurallara yer verilmiştir. Bu kurallara aykırı davranan milletvekilleri disiplin cezalarının muhatabı olur ve bu cezalar milletvekillerinin uyum içinde yani huzur ve güven içinde çalışmalarını sağlamak amacıyla. Görüşme düzeninin sağlanması ve doğru tartışmaların yapılarak yerinde kararların alınması, Meclis içi görüşme düzeninin iyi olmasına bağlıdır. Görüşme düzeninin bu kadar önem taşımasından dolayı milletvekillerine uygulanan disiplin cezalarının caydırıcı işlevinin olması gerekir.

Meclisteki disiplin cezalarının genel olarak şu özellikleri olduğu söylenir: Meclis İçtüzüğü'nde öngörülmüşlerdir. Meclisteki görüşme düzenini koruyucudur. Doğrudan Meclis Başkanı tarafından uygulanabileceği gibi Başkanın önerisi üzerine Genel Kurul kararıyla da uygulanırlar. Fiilin ağırlığına göre, cezanın ağırlığı da artmaktadır. Buna göre Başkanın takdir yetkisi de kısıtlanıyor. Sadece Mecliste uygulananlar değil, genel olarak disiplin cezaları düşünüldüğünde kurala ve düzene aykırılık oluşturan her fiilin bir yaptırımla karşılaştığı görülür. İdarenin yetkilerinden biri olan ve geniş bir alana sahip olan yaptırım uygulama yetkisi düşünüldüğünde, idare, kurala uymayan kişiye mutlaka bir yaptırım uygulur. Tipik bir idari işlem olarak karşımıza çıkan disiplin cezaları belli bir çalışma düzenine ihtiyaç duyulan Türkiye Büyük Millet Meclisinde de uygulanır. Mecliste milletvekillerine uygulanan disiplin cezalarının da bir idari kurum veya kuruluşdaki iç düzende uygulanan cezalardan farklı bir yönü yoktur. Her ikisi de bozulan iç düzenin yeniden tesisini hedefleyen idari yaptırımlardır.

Öte yandan, disiplin cezalarının Türkiye Büyük Millet Meclisinin yasama faaliyetleriyle ilgili olduğunu söylemek mümkün değildir, bununla ilintilendirmemek gerekir. Milletvekillerine uygulanan disiplin cezaları da Meclisin yasama faaliyeti kapsamında yürüttüğü bir faaliyet değildir. Disiplin cezası kararı, Meclisin yasama fonksiyonu dışında almış olduğu idari bir karardır. Bunun mutlaka ayırımın iyi yapılması gerekiyor ve bu müzakerelerde hiç yapılmayan, hemen hemen yani büyük ölçüde yapılmayan bir ayırım olduğunu, bir hatalı değerlendirme olduğunu tekraren vurguluyoruz. Disiplin cezası kararı Meclisin yasama fonksiyonu dışında almış olduğu idari bir karardır. Disiplin cezası, milletvekilinin kurala uygun olmayan tutum ya da davranışının niteliğine göre, İç Tüzük'te belirtilen usullere göre Başkan tarafından ya da Genel Kurul kararıyla ilgili milletvekiline uygulanır.

Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nde öngörülen disiplin cezaları milletvekillerinin kural dışı davranışlarına karşı yaptırım niteliğindedir. Son olarak ifade etmek isterim ki disiplin hükümleri ve cezaları Anayasa'nın 83'üncü maddesindeki "yasama dokunulmazlığı" kapsamında değerlendirilemez; sadece Meclis içi bir disiplin uygulamasıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; bu görüşlerimi ifade ettikten sonra, bu İç Tüzük değişikliğinin ülkemize, milletimize ve Türkiye Büyük Millet Meclisine hayırlı, uğurlu olmasını temenni ediyorum ve katkıda bulunan bütün arkadaşlarımızı sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Akçay.

Arkadaşlar, katkı sunan bütün milletvekillerimize teşekkür ediyorum, Komisyon üyelerimize ayrıca teşekkür ediyorum.

Anayasa Komisyonunun 15'inci Toplantısını kapatıyorum.

Kapanma Saati: 23.31

